

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÝCH VIED

Inštitút medzinárodných štúdií

Katedra severoamerických štúdií

Diplomová práca

2022

Bc. Adam Janovec

UNIVERZITA KARLOVA

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Inštitút medzinárodných štúdií

Katedra severoamerických štúdií

**Vplyv štruktúry tréningových programov na policajné
násilie v USA**

Diplomová práca

Autor práce: Bc. Adam Janovec

Študijný program: Medzinárodné teritoriálne štúdiá

Vedúci práce: PhDr. Jan Hornát, Ph.D.

Rok obhajoby: 2022

Prehlásenie

1. Prehlasujem, že som predkladanú prácu spracoval samostatne a použil len uvedené pramene a literatúru.
2. Prehlasujem, že práca nebola využitá k získaniu iného titulu.
3. Súhlasím s tým, aby práca bola sprístupnená pre študijné a výskumné účely.

V Prahe dne 03.05.2022

Bc. Adam Janovec

Bibliografický záznam

JANOVEC, Adam. *Vplyv štruktúry tréningových programov na policajné násilie v USA*. Praha, 2022. 93 s. Diplomová práca (Mgr.). Univerzita Karlova, Fakulta sociálnych vied, Inštitút medzinárodných štúdií, Katedra severoamerických štúdií. Vedúci diplomovej práce PhDr. Jan Hornát, Ph.D.

Rozsah práce: 167 250

Abstrakt

Práca s názvom Vplyv štruktúry tréningových programov na policajné násilie v USA predstavuje analýzu obsahovej stránky textových tréningových manuálov, ktoré sprevádzajú kadetov aj ich inštruktorov počas celej doby trvania tréningu. Manuály reprezentujú kostru tréningového programu, v ktorej sú zakódované okrem operatívnych postupov aj etické normy a morálne hodnoty, ktorých by sa policajní dôstojníci pri výkone služby mali pridržovať. Akým spôsobom sú tieto hodnoty prezentované, predstavuje určujúci element pri formovaní dôstojníkovho vnímania poslania polície, ako aj jeho prístupu k využívaniu fyzickej sily, ako nástroja na vymáhanie právneho poriadku. Neobozretná interpretácia fyzickej intervencie pri zákroku voči civilistom má ďalekosiahle dopady na dôstojníkov, ktorí sa v jej dôsledku môžu uchýľovať k zneužitiu policajnej authority a páchaniu policajného násilia. Hlavným cieľom práce je preukázať, že medzi obsahom tréningových manuálov určených pre kadetov v policajných akadémiách a mierou výskytu policajného násilia, existuje vzájomná korelácia. Práca venuje značný priestor identifikácií kľúčových faktorov stojacich za vznikom policajného násilia, prostredníctvom zjednotenia súčasného teoretického výskumu tejto problematiky. Najväčší priestor je však venovaný priblíženiu spôsobu posudzovania obsahovej štruktúry manuálov a ich samotnej kvalitatívnej analýze. Vo výsledku tak práca ponúka kompaktný prehľad vzťahu medzi policajným tréningom a policajným násilím.

Abstract

The thesis named The influence of training program structures on police brutality in the USA, presents a content analysis of the textual training manuals that accompany both cadets and their instructors throughout the duration of training. The manuals represent the backbone of all training programs, encoding not only operational procedures, but also the ethical standards and moral values that police officers should adhere to in the performance of their duties. How these values are presented is a determining element in shaping an officer's perception of the police mission as well as his or her approach to the use of physical force as a tool for law enforcement. A neglectful interpretation of physical intervention in a crackdown on civilians has far-reaching implications for officers who, as a result, may resort to abuses of police authority and the perpetration of police violence.

The main objective of this thesis is to demonstrate that there is a correlation between the content of training manuals designed for cadets in police academies and the rate of occurrence of police violence. The thesis devotes considerable space to the identification of the key factors behind the emergence of police violence, through the unification of current theoretical research on this issue. However, most space is devoted to the content of training manuals and the actual qualitative analysis of it. As a result, the thesis offers a compact overview of the relationship between police training and police violence.

Kľúčové slová

Policajné násilie, policajná akadémia, tréningové programy, tréningové manuály, vymáhanie právneho poriadku, predpojatosť, vojenské zmýšľanie, zbraňová kultúra

Keywords

Police violence, police academy, training programs, training guidelines, law enforcement, bias, warrior mindset, gun culture

Title

The influence of training program structures on police brutality in the USA

Pod'akovanie

Na tomto mieste by som sa rád poďakoval vedúcemu práce pánovi PhDr. Janovi Hornátovi, Ph.D. za jeho pomoc pri vedení práce a ochotný, ústretový a ľudský prístup pri konzultovaní mojej práce. Vďaka patrí taktiež mojim najbližším, ktorí ma pri písaní podporovali.

Obsah

Úvod	2
1 Základná charakteristika tréningových programov	6
2 Faktory vplývajúce na vznik policajného násillia	12
2.1 Historické vplyvy	13
2.2 Vojenské zmýšľanie	17
2.3 Rasová a rodová predpojatosť a vplyv inštruktorov.....	25
2.4 Zbraňová kultúra	32
3 Identifikácia skúmaných prípadov.....	37
4 Metodika hodnotenia	43
4.1 Kategórie a podoblasti.....	44
4.1.1 Rola policajta v komunite.....	45
4.1.2 Aplikácia sily v porovnaní s významom deeskalačných techník.....	47
4.1.3 Interné posudzovanie užitia sily.....	50
5 Analýza tréningových manuálov	53
5.1 Kategória 1.....	53
5.2 Analýza kategórie 1	56
5.3 Kategória 2.....	58
5.4 Analýza kategórie 2	62
5.5 Kategória 3.....	64
5.6 Analýza kategórie 3	66
Záver.....	69
Summary.....	72
Použitá literatúra	74

Úvod

Policajné násilie predstavuje v USA dlhodobý problém, ktorý sa dotýka celej americkej spoločnosti. Opakované prípady násilia, častokrát s rasovo, či inak diskriminačne motivovaným podtónom, vyvoláva u verejnosti značné množstvo znepokojenia a nedôvery voči štátnym autoritám. Ľudia v rámci protestov žiadajú od svojich politických zástupcov reformu inštitúcií určených na vymáhanie právneho poriadku, či v niektorých prípadoch kompletnú reštrukturalizáciu policajného zboru (Peoples 2020). Príprava riešenia tak závažného problému, bez adekvátneho pochopenia jeho príčiny, sa môže ľahko minúť svojmu primárnemu účelu. Základ pre elimináciu násilia páchaného zo strany policajných dôstojníkov na civilných občanoch, preto predstavuje analýza prostredia policajného zboru, v ktorom dôstojníci každodenne pracujú. Súčasnú policajnú prostredie je do značnej miery ovplyvnené historickým vývojom polície ako organizácie zameranej na vymáhanie právneho poriadku a systému autoritatívnej hierarchie prevzatej od armádnych zložiek. Svoju rolu zohrávajú aj negatívne prejavy prítomné v celej americkej spoločnosti, ktoré predstavujú najmä rasizmus a etnickú, náboženskú, či rodovú diskrimináciu. Kým v spoločnosti dochádza k citel'nému vývoju a progresívnemu odsudzovaniu takýchto prejavov, policajné prostredie je na zmeny vo svojom fungovaní a vystupovaní omnoho menej adaptívne. Tieto faktory sa podpisujú na podobe modernej polície až do súčasnosti, pričom súčasné nastavenie polície kontinuálne udržuje prítomnosť týchto trendov v policajnom prostredí.

Úvodným momentom stretu nového záujemcu o výkon policajnej práce s policajným prostredím predstavuje služobný výcvik v policajnej akadémii. Tréningové programy využívané na výcvik kadetov v policajných akadémiách predstavujú nástroj polície nielen na predanie mechanických zručností svojim budúcim dôstojníkom, ale aj na integráciu etických noriem a morálnych hodnôt, na základe ktorých polícia operuje, do zmýšľania kadetov. Počas tohto procesu tak dochádza k formovaniu budúceho policajného dôstojníka, presne podľa štandardov danej akadémie. Problematický moment nastáva vo chvíli, keď sa do týchto štandardov prepašuje akákoľvek forma predpojatosti voči vybraným skupinám obyvateľstva. Voľnosť v určovaní podoby jednotlivých štandardov zo strany akadémii a absencia kontroly ich obsahu vychádza primárne z takmer neexistujúcej centralizácie federálnej zodpovednosti za kvalitu tréningových programov. Vďaka tomu však môže dochádzať k ovplyvňovaniu uvažovania dôstojníkov takým spôsobom, ktorý naopak porušuje základné hodnoty policajnej práce v podobe transparentnosti, férovosti

a rovného zaobchádzania so všetkými civilnými občanmi.

Hodnotový rámec ako aj charakteristika operačných postupov každého policajného oddelenia sú definované v textových tréningových materiáloch, z ktorých akadémia počas výcviku vychádzajú. Zároveň tieto aspekty rozhodujú o tom akú formu tréningový program má. Základné rozdelenie programov vychádza z miery intenzity a frekvencie praktických cvičení, zameraných na simuláciu reálnych situácií pri zásahu a programy delí na záťažové a bezzáťažové. Štruktúra tréningov by mala predstavovať jeden z faktorov, ktorý výrazným spôsobom vplýva na mieru výskytu zneužitia policajnej autority na páchanie násilia na civilistoch. Hlavným cieľom práce je preto pokus o formuláciu hypotézy, definujúcej vzájomný vzťah medzi vplyvom štruktúry tréningového programu charakterizovanom v tréningovom manuáli a výskytom policajného násilia páchanom na civilnom obyvateľstve.

Skúmané prípady predstavujú tréningové manuály dvoch policajných oddelení reprezentujúcich obe základné štruktúry tréningových programov. Prípacom reprezentujúcim záťažový tréningový program je manuál oddelenia mestskej polície Oklahoma City. Bezzáťažový program zastáva manuál agentúry Peace Officer Standards and Training pre štát Kalifornia. Analýzou štruktúry manuálov je možné priblížiť to akým spôsobom akadémia pri výcviku kadetov pristupuje k potrebe akceptácie kultúrno-etnických rozdielností v spoločnosti a taktiež to, akým spôsobom prezentuje aplikáciu sily zo strany dôstojníka pri zásahu. To či dôstojník vníma použitie sily ako bežný nástroj na získanie kontroly v akejkoľvek terénnej situácii, alebo ako nástroj poslednej záchrany v prípade, že všetko iné zlyhalo, môže taktiež zohrať výraznú úlohu v tom či sa dôstojník uchýli k páchaniu policajného násilia.

Základom pre prípravu teoretického zázemia na podporu formulácie konkrétnej podoby výskumu vybraných prípadov, predstavuje doterajší akademický výskum venovaný oblasti identifikácie najvýraznejších vplyvov stojacich za vznikom policajného násilia. Výskumné projekty v tejto oblasti sú však stále pomerne nízko frekventované. Medzi tie najvýznamnejšie vedecké projekty v tejto oblasti, sa radí práca od autorky Olgy Bykov (*Police Academy Training: An Evaluation of the Strengths and Weaknesses of Police Academies*, 2014), ktorá sa v rámci svojho výskumu venuje rasovým a rodovým charakteristikám policajných akademií. Vo svojej práci identifikuje najzásadnejšie faktory, ktoré vplývali na vývoj polície do súčasnej podoby pričom za najkritickejšie problémy označuje prehnanú maskulinitu, obmedzenosť vo vzťahu k rodovej rovnosti a nedostatočnú

akcentáciu potreby rasovo-etnickej diverzity. Rola policajného tréningu v procese transformácie kadeta na policajného dôstojníka, predstavuje oblasť dlhodobého výskumu Roberta E. Forda (*Saying One Thing, Meaning Another: The Role of Parables in Police Training*, 2003). Ford pred svojim prechodom do akademického prostredia pôsobil ako šéf policajného oddelenia v Port Orange, Florida. Jeho analýza vplyvu tréningového programu na identitu kadetov a ovplyvňovanie ich rozhodovacích procesov pri zákroku tak vychádza nielen z teoretických poznatkov, ale aj z priamych praktických skúseností. Sue Rahr a Stephen K. Rice (*From Warriors to Guardians: Recommitting American Police Culture to Democratic Ideals*, 2015) sa vo svojej výskumnej činnosti venujú vzájomným očakávaniam o podobe interakcií medzi verejnosťou a políciou. Tento vzťah, ovplyvňovaný značným množstvom okolností, vychádza primárne zo spôsobu, akým policajný dôstojník vníma svoje postavenie v spoločnosti. Od toho sa odvíja aj to, akým spôsobom dôstojník nahliada na autoritu, ktorá je mu zverená štátom a ktorá mu mimo iné umožňuje vo vybraných prípadoch aplikovať fyzickú silu. Medzi ďalších významných autorov z tejto oblasti výskumu patria Caitlin Lynch, David Bradford, Joan E. Pynes, Mark Hoekstra či Robin N. Haarr.

Výskum v tejto práci je orientovaný na prepojenie doterajšieho teoretického rámca v oblasti vzniku policajného násillia a jeho rozšírenie o praktickú zložku. Súčasná literatúra sa sústreďuje prioritne na identifikáciu širokého spektra faktorov, ktoré je možné označiť za preukázateľne prítomné v problematike policajného násillia. Práca zjednocuje toto súčasné teoretické zázemie do koherentného modelu s charakteristikou najvplyvnejších faktorov vplývajúcich na vznik policajného násillia. Tento model ďalej využíva na skúmanie prostredia policajného zboru, konkrétne na vplyv policajných tréningov na zmýšľanie budúcich policajných dôstojníkov. Zámerom tohto postupu je rozšíriť súčasný výskum o priblíženie toho, akým spôsobom sa faktory stojace za vznikom policajného násillia v prostredí policajného zboru šíria a prenášajú na nové mladšie generácie dôstojníkov. Zároveň práca prichádza s identifikáciou jedného z potenciálnych nástrojov na prenos faktorov stojacich za policajným násillím na kadetov v tréningovom programe, ktorými sú tréningové manuály. Navrhnutím vlastného metodického postupu na zhodnotenie významu tréningových manuálov v procese vzniku policajného násillia, práca otvára ďalší priestor pre výskum a testovanie nielen samotných manuálov, ale aj ďalších nástrojov policajných oddelení na šírenie faktorov stojacich za vznikom policajného násillia.

Práca je rozdelená do troch častí. Prvá časť práce sa venuje charakteristike tréningových programov na základe reportov Ministerstva spravodlivosti, ktoré vykonáva pravidelný prieskum základných údajov zúčastnených policajných akadémií. V druhej časti dochádza k analýze súčasného výskumu v oblasti aspektov vplývajúcich na vznik policajného násilia, definícií najvýznamnejších vplyvov a prípravu teoretického základu pre samotnú analýzu skúmaných prípadov. Posledná časť práce je venovaná analýze vybraných tréningových manuálov, vzájomnému porovnaniu oboch prípadov a stanoveniu hodnotiaceho systému, ktorý predstavuje sprievodný nástroj pre stanovenie relevantného záveru o možnosti formulácie cieľovej hypotézy.

1 Základná charakteristika tréningových programov

Tréningové programy tvoria základný vstupný element do výkonu služby pre všetky typy bezpečnostných zložiek v Spojených štátoch. Zároveň tvoria aspekt, ktorý každého policajta vo výkone služby ovplyvňuje výrazným a dlhodobým spôsobom. Postupy a reflexy naučené a nadobudnuté počas tréningových hodín formujú súbor schopností, ktoré policajt využíva ako pri administratívnej činnosti tak pri zásahu v teréne. Programy sa však naprieč celými Spojenými štátmi výrazným spôsobom diverzifikujú. Tréningové programy, ich filozofia a technika výučby sa líši nie len v závislosti od jednotlivých štátov, ale aj samotných regiónov a individuálnych policajných zborov. Tréning bezpečnostných zložiek je veľmi silno decentralizovaný a jednotiacich štandardov pre tréningové centrá je málo. Jedinú federálnu certifikačnú jednotku predstavuje *International Association of Directors of Law Enforcement Standards and Training* (IADLEST), ktorá však taktiež nie je štátnou inštitúciou. Táto súkromná organizácia zastrešuje Národný certifikačný program (*National Certification Program*), ktorého cieľom je „vytvoriť štandardy pre školenia v oblasti presadzovania práva“ (*International Association of Directors of Law Enforcement Standards and Training*, 2021).

Ministerstvo spravodlivosti Spojených štátov prostredníctvom kancelárie justičných programov v päť ročných intervaloch, monitoruje stav štátnych a miestnych školiacich akadémií na presadzovanie práva. Správy vydávané kanceláriou justičných programov vychádzajú z dát dostupných v súpise školiacich akadémií v oblasti presadzovania práva (*Census of Law Enforcement Training Academies*) a štatistického úradu Ministerstva spravodlivosti (*Bureau of Justice Statistics*). Mimo uvedených štatistík evidovaných Ministerstvom spravodlivosti, tréningové akadémie nie sú povinné zdieľať podrobnosti o svojej činnosti. Konkrétna činnosť akadémií a praktiky aplikované v tréningových programoch tak môžu byť vo vybraných prípadoch reportom nezohľadnené (Reaves 2016, 3).

Pre pochopenie aktuálneho vývoja tréningových akadémií a ich programov sú najzásadnejšími posledné dva reporty z rokov 2016 a 2021. Prvý report vychádza z dát zozbieraných medzi rokmi 2011 – 2013. V tomto období pôsobilo na území USA 664 štátnych a regionálnych akadémií, ktoré poskytovali základný policajný výcvik. Celkovo sa tréningu pre tzv. nastupujúcich dôstojníkov (*entry-level officer recruits*) zúčastnilo približne 135 tisíc regrútov, teda priemerne 45 tisíc ročne (Reaves 2016, 1). Druhý report sa zameriava na rok 2018, počas ktorého rovnakú úroveň výcviku poskytovalo už 681

akadémií. Nárast zaznamenal aj počet účastníkov, ktorý presiahol úroveň 59 tisíc kadetov. Počet účastníkov, ktorí sa do tréningového procesu prihlásili a započali ho, tak medzi rokmi 2013 a 2018 stúpol o 40 % (Buehler 2021, 1).

Z pohľadu diverzity účastníkov sú dáta dostupné v analyzovaných reportoch značne oklieštené. Údaje o rasovom zložení tréňovaných skupín poskytla len polovica analyzovaných akadémií. Dáta o miere zastúpenia žien v jednotlivých skupinách zverejnilo približne 70 % akadémií. Drvivú väčšinu účastníkov tréningových programov tvoria bieli muži. Rok 2018 oproti rokom 2011 – 2013 však zaznamenal mierny nárast diverzity. Kým do roku 2013 tvorili ženy 15 % z celkového počtu účastníkov, v roku 2018 to bolo 19 % (Buehler 2021, 3). Obdobný vývoj zaznamenalo aj rasové zloženie kadetov, ktorí započali policajný tréning. Počet zástupcov černošskej menšiny sa zvýšil z 13 % v roku 2013 na 14 % v roku 2018. Samostatnú zložku predstavuje hispánska etnolingvistická skupina, ktorá má medzi rasovými skupinami vyčlenené postavenie. Kadeti identifikujúci sa ako hispánci tvorili v analyzovaných obdobiach 13 % respektíve 17 % tréňovaných skupín. Ďalšie rasové a etnické menšiny tvoria v oboch prípadoch 4 % účastníkov (Buehler 2021, 2). V súčte tak príslušníci etnických menšín tvoria zhruba jednu tretinu nastupujúcich dôstojníkov, ktorí vstupujú do tréningového procesu.

Akadémie poskytujúce základný výcvik pre policajné zložky majú rôznorodú organizačnú štruktúru. Takmer polovicu akadémií teda 47 % zastrešujú štátne a súkromné edukačné centrá a inštitúcie ako dvoj respektíve štvorročné univerzity, či priemyslové školy. Zvyšných 53 % pokrývajú akadémie, ktoré sú súčasťou inštitúcií na kontrolu a vymáhanie právneho poriadku, teda sú pod správou bezpečnostných zložiek. Každá samostatná akadémia má vo svojej právomoci štruktúrovať tréningový program podľa vlastných potrieb a vlastnej filozofie (Reaves 2016, 2).

Časť tréningových akadémií rozdeľuje program do dvoch úrovní v podobe základného programu a terénneho programu. V takom prípade je účastník tréningu spôsobilý vykonávať službu až po absolvovaní jeho druhej úrovne. Hlavnou úlohou týchto programov je príprava absolventov predchádzajúceho stupňa na prácu v prostredí konkrétnej komunity a asimiláciu ich hodnôt, s profesionálnou kultúrou konkrétneho policajného oddelenia. Terénne programy zároveň slúžia na prehĺbenie zručností nadobudnutých základným tréningom a prípravu dôstojníkov na výkon špecializovanej

pozície.¹ Absolvovanie nadstavby základného tréningu v podobe terénneho programu v rokoch 2011 – 2013 povinne vyžadovalo 37 % akadémií (Reaves 2016, 4). V roku 2018 muselo po skončení základného programu absolvovať terénnu nadstavbu 50 % kadetov (Buehler 2021, 8).

Významnejším parametrom, v ktorom sa programy líšia je metodika výučby s dvoma prevládajúcimi ideovými smermi. Metodické rozdelenie programov spočíva v ich dôraze na praktickú skúsenosť s vyučovanou problematikou. Delia sa na záťažové (*stress based*) a bezzáťažové programy (*nonstress based*). Záťažové programy sú štruktúrované s výrazným dôrazom na aplikovanie čo najväčšieho množstva praktických cvičení. Spravidla vychádzajú z tréningových modelov armády, sú fyzicky veľmi intenzívne a na účastníkov je vytváraný silný psychický tlak. Simulácie situácií, v ktorých sa policajný dôstojník pri výkone svojej služby môže ocitnúť majú za úlohu rozvíjať svalovú pamäť a reflexy kadetov. Policajti tak v krízových situáciách počas služby získavajú kľúčovú výhodu v podobe skrátenia reakčného času na minimum. Na druhej strane bezzáťažové programy kladú dôraz na šírku teoretických poznatkov policajtov, ktoré majú pomôcť pri analyzovaní situácie. Adekvátne vyhodnotenie podmienok pri zásahu vedie k vyššej úspešnosti deeskalácie konfliktu. Na účastníkov nie je vytváraný psychický tlak, naopak vzťah medzi inštruktormi a žiakmi je otvorenejší a subvenčnejší (Reaves 2016, 1). Akadémie obidva prístupy vzájomne kombinujú a prelínajú, genéza metodiky konkrétnych tréningových programov je však ukotvená v niektorom z týchto prístupov.

Cez programy označované ako čisto záťažové, teda ladené vo vojenskom alebo polovojenskom štýle, prešlo medzi rokmi 2011 – 2013 približne 23 % kadetov. Pri miere 11 % kadetov v roku 2018, tak došlo k citeľnému ústupu pri aplikácii tohto typu tréningov. Pokles zaznamenalo aj využívanie čisto bezzáťažových programov, kedy oproti 8 % absolventov tohto typu programu v rokoch 2011 – 2013, ním prešlo v roku 2018 len 7 % (Buehler 2021, 9). Naopak nárast zaznamenali programy, ktoré praktickú a teoretickú zložku balansujú v približne rovnakom pomere. Kým v prvom analyzovanom období prešlo týmto štýlom programu 33 % kadetov, v druhom sledovanom období to bolo 49 % (Buehler 2021, 3). Medzi akadémie, ktoré preferujú aplikáciu záťažových tréningových programov sa radia úrady štátnej polície a ich ekvivalenty v podobe tzv. diaľničných hliadok (*highway patrols*). Záťažový program využíva priemerne až 8 z 10 akadémií tohto

¹ Radia sa sem rôzne druhy špeciálnych jednotiek so špecifickým zameraním služby ako napr. vyjednávači, psovodi, pyrotechnici, forenzní špecialisti a.i.

typu. Programy, v ktorých je praktická záťažová zložka prevládajúcou preferuje priemerne 7 z 10 tréningových inštitúcií radiacich sa pod regionálne akadémie, úrady šerifa a akadémie mestskej polície. Uvedené typy akadémií zároveň aplikujú kompletne bezzáťažové programy len v 1 z 10 prípadov. Naproti tomu dvoj a štvorročné vysoké školy a akadémie spravované štátnymi pobočkami agentúry *Peace Officer Standards and Training* (POST) využívali záťažové programy priemerne v 4 z 10 prípadov a bezzáťažové programy v 3 z 10 prípadov (Reaves 2016, 2).

Štruktúra tréningu a jeho metodické zameranie sa prejavu aj v rozvrhnutí časového plánu programu. Dĺžka základného programu pre policajné zložky predstavovala v reporte z roku 2016 priemerne 840 tréningových hodín alebo 21 týždňov. Oproti prvému reportu Ministerstva spravodlivosti z roku 2006 to predstavuje nárast viac ako 2 týždne (Reaves 2016, 4). V roku 2018 sa ale priemerná dĺžka základného tréningu znížila na 833 hodín. V oboch prípadoch platí, že najdlhšie programy sú vyučované v regionálnych a krajských akadémiách, zatiaľ čo najkratšie programy poskytujú štátne úrady. Najdlhšiu priemernú dĺžku základného tréningu mali akadémie krajských policajných úradov na úrovni vyše 1070 hodín. Priemernú dĺžku programov štátnych úradov a akadémií POST bola vyše 650 respektíve takmer 670 hodín (Buehler 2021, 2). Priemerná dĺžka terénneho tréningu pohybujúca sa na úrovni 500 hodín sa medzi sledovanými obdobiami výraznejšie nezmenila. Medzi najdlhšie terénne tréningy patrili programy akadémií mestskej polície, ktoré trvali priemerne 630 hodín (Reaves 2016, 4).

Zásadným faktorom pre priblíženie miery vplyvu tréningového programu na budúcich policajtov, je rozdelenie tréningových hodín medzi oblasti výučby. Operatívna činnosť si privlastňuje najväčšiu hodinovú dotáciu s priemerom viac ako 200 tréningových hodín. V rámci tohto bloku sa kadeti venujú porozumeniu procesov pri vykonávaní hliadkovej činnosti, vyšetrovaní kriminálnej aktivity, operovaní so zásahovými vozidlami a vytváraní policajných zápisníc. Ďalšiu významnú časť z tréningového programu predstavuje úsek venovaný aplikácií násilia vrátane použitia donucovacích prostriedkov a sebaobrany. Tréning použitia strelných zbraní v priemere zaberá vyše 70 hodín a sebaobrana v krízových situáciách ďalších 60. Počet hodín, ktoré kadeti venujú zaobchádzaniu so zbraňami postupne narastá. Kým v roku 2006 venovali tejto činnosti 63 hodín, v roku 2018 to bolo 73 hodín. Okrem tréningov so skutočnými strelnými zbraňami sa práca s nimi trénuje aj na zbraňových simulátoroch (Reaves 2016, 8). Použitie násilia k deeskalácii konfliktu a adekvátnej intervencie v prípade krízovej situácie sa kadeti

venujú priemerne 21 hodín. Podstatnými zložkami programu ostávajú kurzy venované zdokonaľovaniu vlastností pre výkon policajnej služby s priemerom 89 hodín a právne vzdelanie potrebné pre policajné zložky s 86 hodinami. Časť zahrňujúca zdokonaľovanie schopností je z väčšej polovice venovaná športovému tréningu a zlepšovaniu kondície. Právne vzdelanie sa sústreďuje na trestné a ústavné právo s dvojtretinovým záberom a dopravnými predpismi tvoriacimi zvyšnú tretinu (Reaves 2016, 5). Množstvo hodín, ktoré kadeti počas prípravy na službu venujú právnemu vzdelaniu medziročne klesá. V roku 2006 sa trestnému a ústavnému právu venovali 63 hodín, zatiaľ čo v roku 2018 len 51 hodín (Buehler 2021, 3).

Napriek rozdeleniu tréningových programov na záťažové, s výrazným vplyvom praktických skúseností a bezzáťažové, s prevládajúcou teoretickou výučbou, sa s určitou formou simulácie možných reálnych situácií stretlo až 7 z 10 účastníkov. Tréningy založené na reálnych situáciách (*reality-based training*) predstavujú najčastejší spôsob výuky kontroly procesu zatýkania, taktík pre vytvorenie verbálnej kontroly nad situáciou, techník sebaobrany a používania strelných zbraní. Tieto kurzy absolvuje priemerne 9 z 10 nastupujúcich dôstojníkov. Pri ďalších okruhoch prípravy na policajnú službu, bezzáťažové programy využívajú tréningy založené na realite v menšej miere. Kurzy v ktorých sa programy od seba najvýraznejšie odlišujú sú zamerané na vyhodnocovanie hrozieb, používanie donucovacích prostriedkov v podobe nesmrtiacich zbraní a výcvik použitia strelných zbraní v simulátore. Tréningové cvičenie simulujúce realitu zamerané na vyhodnocovanie hrozieb sa vyskytuje v 65 % záťažových ale len 41 % bezzáťažových programov, v prípade nesmrtiacich prostriedkov je tento pomer 87 % k 63 % a v prípade tréningu v simulátore strelných zbraní 71 % k 50 % (Reaves 2016, 6).

V oboch obdobiach skúmaných kanceláriou justičných programov základný policajný tréning dokončilo 86 % účastníkov (Buehler 2021, 1). Štatistiky ukončenia programu sa však odlišujú v prípade rozdelenia skupín podľa pohlavia a rasových a etnických menšín. Medzi rokmi 2011 – 2013 dokončilo základný policajný tréning 87 % mužov a 80 % žien (Reaves, 2016, 11). V roku 2018 úspešne absolvovalo rovnaký typ tréningu 86 % mužov a 81 % žien (Buehler 2021, 7). Spomedzi neúspešných účastníkov ukončilo svoje účinkovanie v akadémií na základe vlastného dobrovoľného rozhodnutia 36 % účastníkov a 31 % účastníčok. Mimo účastníkov, ktorí učinili rozhodnutie nedokončiť tréningový program sami, boli najčastejšími dôvodmi neúspechu slabé akademické výkony a nesplnenie fyzických štandardov. Akademická výkonnosť ukončila pôsobenie

v programe 38 % mužov a 25 % žien, zatiaľ čo nedostatočná kondícia znemožnila pokračovať 19 % mužov a 24 % žien. Kým u mužov bola treťou najčastejšou príčinou neúspechu choroba alebo zranenie, ktoré znemožnilo pokračovať 15 % kadetov, 17 % kadetiek nemohlo pokračovať pre nedostatočnú schopnosť zaobchádzať so strelnými zbraňami. Choroba alebo zranenie bolo s 15 % až štvrtou najčastejšou príčinou odstúpenia z programu u ženských kandidátok. Štvrtým najčastejším dôvodom pre ukončenie participácie na programe u mužov boli disciplinárne problémy, kvôli ktorým skončilo 9 % kandidátov (Reaves 2016, 12). Pokiaľ sa jedná o rasové rozdelenie absolventov v prvom sledovanom období kurzom prešlo 86 % belochoch a rovnaké percento hispáncov. Spomedzi černošských účastníkov bolo úspešných 79 % regrútov. V druhom sledovanom období kurz dokončilo 87 % belochoch. Kým u hispáncov došlo k miernemu poklesu úspešnosti a programom prešlo 85 % z nich, u černochoch úspešnosť mierne vzrástla, keď základný tréning zvládlo 80 % regrútov. Pri pohľade na percentuálnu úspešnosť účastníkov v jednotlivých typoch tréningových programov bolo pri bezzáťažových tréningoch úspešných 91 % nastupujúcich dôstojníkov a pri záťažových 85 % (Reaves 2016, 11).

2 Faktory vplývajúce na vznik policajného násillia

Negatívnymi implikáciami americkej spoločnosti v oblasti spoločenských interakcií akými sú napríklad rasizmus, či rodová diskriminácia, bol pri svojom formovaní ovplyvnený aj policajný zbor, pričom vybrané špecifiká sú v ňom prítomné až do súčasnosti. Prostredie zboru, v ktorom policajti operujú má konkrétne príznačné charakteristiky, ktoré sú jeho stabilnou súčasťou a ich obmena je len veľmi limitovaná a pomalá. Policajný zbor ako základný bezpečnostný orgán, má o svojom vystupovaní vo vzťahu k americkej spoločnosti určité vlastné predstavy. Tie sa však dlhodobo nestotožňujú s tým akým spôsobom vníma políciu verejnosť a čo od nej očakáva. K vytváraniu kontinuity tohto prostredia dochádza už od samotného vstupu nových potenciálnych členov zboru do tréningového programu.

Všeobecne rozšírený pohľad verejnosti na úlohu policajného zboru v spoločnosti spočíva v jeho službe civilnému obyvateľstvu. Policajní dôstojníci sú verejnosťou vnímaní ako ochrancovia ich práv, bezpečnosti, majetku a všeobecného poriadku, pričom takýmto spôsobom slúžia a prispievajú k prosperite celej spoločnosti. Policajti sú teda priamou súčasťou komunity, v ktorej službu vykonávajú a svojmu poslaniu by teda mali prispôbovať aj etické normy a morálne hodnoty, ktorými sa riadia. Pre naplnenie očakávaní verejnosti je potrebné, aby policajti pri výkone svojej práce konali v súlade s procedurálnou spravodlivosťou,² ktorá reprezentuje predovšetkým profesionálne, nestranné a konzistentné správanie. Veľký dôraz by mal byť kladený najmä na ľudské práva a všeobecnú právnu rovnosť bez akejkoľvek diskriminácie. Zároveň by policajti pri interakciách s komunitou mali byť schopní viesť určitý dialóg o tom čo ho vedie k danému konaniu a v čom spočíva legitimita jeho postupu (Rahr a Rice 2015, 3).

Napriek tomu, že sú policajní dôstojníci k vyznávaniu týchto hodnôt oficiálne vedení už od nástupu do tréningového procesu, ich výsledné premietnutie do praxe častokrát nie je také priamočiare. Policajti svoju spoločenskú úlohu nie vždy vnímajú ako službu verejnosti, ale ako poslanie spočívajúce v nepretržitom vedení boja proti kriminalite. Ich úlohou potom nie je ochrana práv civilistov a pomáhanie komunitě, ale vymáhanie dodržiavania zákonov a rešpektovania právneho poriadku. Keď sa vnímanie

² Procedurálna spravodlivosť predstavuje vnímanie nestrannosti počas interakcií medzi políciou a komunitou, ktorej slúži. Súčasťou týchto interakcií má byť spravodlivé a konzistentné zaobchádzanie polície s verejnosťou, ktorá má možnosť vlastnej participácie prostredníctvom vyjadrenia svojho vnímania situácie. Spravodlivosť sa vzťahuje na ochranu ľudských práv pri policajnom zákroku s cieľom zaistiť rovnocenné, nediskriminačné a nestranné zaobchádzanie s členmi komunity (Hickman 2010, 489 – 505).

policajnej práce oboch zúčastnených aktérov rozchádza, nedochádza k naplneniu očakávaní ani jednej strany. Ak by policajti vykonávali svoju prácu v súlade so spoločensky očakávanými parametrami prispeli by tým k zvýšeniu svojej legitimity a vplyvu v komunite, ako aj k jej ochote rešpektovať pravidlá stanovené zo strany legislatívneho poriadku (Rahr a Rice 2015, 3). Procedurálna spravodlivosť ostáva zo strany policajtov častokrát nenaplnená, čo vedie k narušeniu dôvery verejnosti k polícií ako štátnemu orgánu pre zaisťujúceho ich bezpečnosť. Korene pochybení zo strany policajtov sú u dôstojníkov zasadené už v policajných akadémiách v dôsledku irelevancie tréningových programov. Akadémia učia kadetov, teda budúcich policajtov zručnostiam, ktoré neprispievajú k uľahčeniu bežnej policajnej práce a eliminácii zbytočných pochybení. Naopak tréningové programy pripravujú policajtov na veľmi raritné situácie, čím sami prispievajú k produkcii konfliktných situácií. Policajné akadémia výrazne zanedbávajú socializáciu kadetov a ich prípravu na prácu s ľuďmi v rámci komunit. Miesto služby verejnosti ich tréningové programy pripravujú na hypotetické konflikty s verejnosťou, na ktorých riešenie je bezprostredné použitie násilia legitímnym nástrojom (Lynch 2018, 81). Tréningové programy taktiež zrkadlia negatívne spoločenské fenomény, ktoré sa prostredníctvom nich prenášajú na kadetov. Charakter tréningových programov je možné označiť súhrnným názvom ako *culture of training* – tréningová kultúra.

Tréningová kultúra sa skladá z viacerých aspektov, ktoré negatívnym spôsobom ovplyvňujú prostredie polície. Mimo historických faktorov v podobe prevzatia armádneho hierarchického systému a polozenie základov tzv. vojenského zmýšľania policajtov (*warrior mindset*), sa jedná o vplyv celospoločenských prejavov americkej zbraňovej kultúry (*gun culture*) a pretrvávajúcich rodových a rasových stereotypov. Kombinácia týchto faktorov v prostredí tréningových programov založených na prostom poslušani a plnení rozkazov, sa prejavu pochybeniami pri procedurálnych úkonoch, ktoré nezriedka končia aplikáciou násilia. Policajti nie sú vedení ku kritickému mysleniu, ktoré by im pomohlo riešiť jednotlivé situácie individuálne a nenásilne, naopak armádnym autoritatívnym hierarchickým systémom ich vedie prakticky výhradne k používaniu svalovej pamäte.

2.1 Historické vplyvy

Súčasná podoba policajného zboru je do veľkej miery ovplyvnená historickým vývojom nástrojov amerických koloniálnych vlád, na vymáhanie zákonov a právneho poriadku na svojom území. Prvé formácie na kontrolu bezpečnosti začali vznikáť už

v prvej polovici 17. storočia v Bostone a Novom Amsterdame. Postupne silnejúca urbanizácia a s ňou zvýšená koncentrácia populácie na menšom území, viedla k rozšíreniu kriminality, výtržníctva, vandalstva a ďalším iným formám porušovania poriadku. Za účelom obmedzenia týchto prejavov mestského obyvateľstva boli najímaní tzv. „strážcovia“ (*watchmen*). S výnimkou Bostonu a New Yorku však strážcovia nedostávali mzdu od koloniálnej správy, ale ich služby boli platené privátne. Rola strážcov teda vo väčšine amerických kolónií spočívala v ochrane majetku a zdravia svojich zamestnávateľov, nie v dohliadaní na súčinnosť s platným právnym poriadkom a službe civilnému obyvateľstvu (Kelling 2021).

Systém strážcov na území Severnej Ameriky pretrval až do začiatku 19. storočia, kedy územie súčasných Spojených štátov zaznamenalo veľký príliv migrantov. Ich usídlenie sa v centrách Bostonu a New Yorku, spolu s kultúrnymi diferenciáciami vytváralo, v konfrontácii s anglickým resp. holandským obyvateľstvom usídleným v týchto centrách, značné napätie. Práve rozdielnosť životných štýlov oboch skupín bola vnímaná ako ohrozenie vtedajšej podoby amerikanizmu, ktorý sa k vplyvu európskych imigrantov staval odmietavo. Rastúca kriminalita a mestské nepokoje vyústili v polovici storočia k prijatiu zákonov regulujúcich vystupovanie na verejnosti a vytvoreniu inštitúcií na vymáhanie práva, vrátane polície. Hlavnou úlohou polície bolo zabraňovanie výkonu kriminálnych aktivít a ochrana majetku (Archbold 2012, 9).

Rovnako ako v prípade strážcov, bol americký model policajného zboru inšpirovaný anglickým systémom, použitým pri formovaní Londýnskej metropolitnej polície (*London Metropolitan Police*) stanovenej na základe *Metropolitan Police Act* (Lepore 2022). Organizácia policajných zložiek vychádzala z hierarchického usporiadania hodností v armáde, pričom postup v rebríčku hodností vychádzal zo zásluh. Po vzore armády boli policajti odlišení od bežného obyvateľstva uniformou, a ich primárnou úlohou bola kontrola obyvateľstva v záujme prevencie porušovania verejného poriadku. Súčasťou kontroly poriadku bolo pravidelné hliadkovanie na verejnosti, ktoré však malo prebiehať s rešpektom k civilnému obyvateľstvu. Policajti dostávali za svoju prácu pravidelný plat, pričom ich právomoci nevychádzali od politikov, ale z právneho systému. Verejnosť síce dávala súhlas k vzniku tejto inštitúcie a zaväzovala sa k rešpektovaniu právomocí policajtov, služba civilnému obyvateľstvu však pre dobový policajný zbor nepredstavovala prioritu (Lepore 2022).

Policajný zbor teda nevznikol primárne za účelom služby verejnosti, ako je jeho

úloha vnímaná dnes, ale za účelom vymáhania právneho poriadku v urbanistických centrách. Policajné oddiely neboli postavené do úlohy ochrancu a pomocníka pre civilné obyvateľstvo, naopak mali zaistiť nastolenie poriadku v spoločnosti zmietanej etnickými a ekonomickými spormi. Takáto štylizácia vniesla do vzťahu medzi policajtami a civilistami napätie a rozkol medzi vzájomnými očakávaniami, už od samotného začiatku. Civilné obyvateľstvo sa cítilo byť ohrozené na svojej slobode, zatiaľ čo policajti vnímali obyvateľstvo ako zdroj kriminálnej aktivity a teda aj hrozby pre ich zdravie a životy. Policajný zbor prevzal od armády okrem hierarchického zriadenia aj značnú časť tréningovej metodiky, ktorá im mala pomôcť kontrolovať zvládať kritické situácie pri službe a zabezpečiť ich prežitie. V záujme zachovania schopnosti efektívnej reakcie na lokálny charakter porušovania právneho poriadku, boli policajné zložky ponechané v kompetencii každého štátu (Waxman 2017).

Decentralizácia policajných jednotiek našla svoj význam aj v oslobodení federálnej vlády od enormných finančných nákladov, spojených s centrálnym riadením tohto bezpečnostného aparátu. Cenu za znížené ekonomické náklady predstavuje len veľmi nízky stupeň kontroly nad spôsobom výkonu služby zo strany jednotlivých oddelení. Neschopnosť federálnej vlády stanovovať jednotné štandardy pre všetky policajné zbory na území Spojených štátov, výrazne limitujú schopnosť progresívneho vývoja bezpečnostných zložiek a limitácie prítomnosti negatívnych prejavov policajtov. Silnú autonómiu majú aj policajné akadémie zodpovedné za tréning budúcich policajtov. Absencia federálnej kontroly nad obsahom tréningovej výučby prispieva ku kontinuite hierarchického plnenia rozkazov, bez potreby kritického premýšľania počas zákroku a samostatného vyhodnocovania situácie. Akadémie totiž spravidla neupravujú svoje programy s ohľadom na funkčnejšiu symbiózu s civilným obyvateľstvom, ale len s ohľadom na ich efektivitu pri prevencii kriminality (Lepore 2022).

Vychádzajúc z vojenského modelu výučby, policajné tréningy kládli vždy veľký dôraz na mechanické zručnosti (*hard skills*) policajtov zatiaľ čo verbálne prostriedky (*soft skills*), boli vždy stavané do úzadia. Medzi zručnosťami, na ktorých zvládnutie sa kladie najväčší dôraz sa radí práca so zbraňami, donucovacími prostriedkami, či techniky sebaobrany. Takéto rozloženie relevancie jednotlivých trénovaných oblastí však výrazne prispieva ku zachovaniu kontinuity agresívneho a násilného vystupovania policajtov voči civilistom. Medzi prvé pokusy, ktoré boli zamerané na úpravu prístupu k policajnej práci, sa radí vznik modelu určeného na skúmanie a riešenie problémov stojacich za vznikom

kriminality. Systém s názvom *problem-oriented policing* vytvorený Hermanom Goldsteinom v 70. rokoch 20. storočia, sa sústreďuje na identifikáciu príčiny, ktorá vedie jednotlivcov v rámci konkrétnej komunity k páchaniu daného trestného činu. Odstránením tejto príčiny sa kompletne zamedzení výkonu danej kriminálnej aktivity a súčasne s tým aj eliminuje potreba rizikových terénnych zásahov zo strany policajtov, ktoré môžu skončiť násilne. Na princípoch takto orientovanej komunitnej služby, bol vytvorený tréningový model SARA (*Scanning* – hľadanie vzorcov indikujúcich problém, *Analysis* – analýza a plné pochopenie problému, *Response* – reakcia v podobe implementácie riešenia, *Assessment* – vyhodnotenie či bolo riešenie efektívne), ktorý sa do konca 20. storočia rozšíril do akadémií po celých Spojených štátoch (RAND Corporation 2021). Model SARA sa zasadil o výraznú zmenu v prístupe k policajnej práci a definitívne potvrdil potrebu súčinnosti polície s verejnosťou. Policajti už nepracovali len reaktívne, pričom metóda aktívnej prevencie okrem zníženia kriminálnej činnosti, obmedzila aj početnosť rizikových stretov medzi policajtami a civilistami. Problémom tohto modelu však ostáva jeho zameranie sa na kriminalitu ako takú, nie na úpravu interakcií medzi policajtom a civilistami, pretože nedokázal výraznejším spôsobom ovplyvniť správanie sa policajtov v situáciách kedy ku konfrontácií došlo (Bradford a Pynes 1999, 296–297).

Medzi najzásadnejšie príčiny nevýrazného efektu modelu SARA v oblasti spolupráce s komunitou sa radí problematický prechod z tréningového prostredia do aktívnej služby. Kadeti síce v rámci tréningových programov získavali veľké množstvo informácií ohľadom dôležitosti rešpektovania komunitných charakteristík, absentovala však možnosť praktickej skúsenosti a teda aj upevnenia si nadobudnutých teoretických poznatkov. Princípy modelu SARA boli využívané v bezzáťažových tréningových programoch, ktoré nedávali kadetom priestor na nácvik možných služobných situácií (Bykov 2014, 4). Najzásadnejšiu zmenu malo priniesť zavedenie nového modelu výcviku, ako nadstavbu k tomu základnému, zameraného práve na nácvik praktických situácií. Model San Jose zavádzal do tréningových programov praktické cvičenia založené na situáciách z reálneho života (Bradford a Pynes 1999, 297). Využitím teoretických poznatkov pri takýchto cvičeniach malo kadetom pomôcť upevniť si svoje znalosti a taktiež budovať svalovú pamäť, využiteľnú pri skutočných zásahoch počas služby (Bykov 2014, 5). Nový tréningový model síce do tréningových programov zaviedol praktické cvičenia, stále však v prostredí policajnej akadémie, kde boli k daným úkonom inštruovaní prostredníctvom inštruktorov a ich rozkazov. Kadeti tým budovali svalovú

pamäť pre rýchlejšie reakcie v kritických situáciách, nerozvíjali však schopnosti kritického myslenia a vyhodnocovania situácií. Cvičenia, zamerané na zvládanie vypätých situácií bez potreby použitia fyzickej sily, navyše predstavujú len doplnkovú zložku tohto v súčasnosti najrozšírenejšieho tréningového modelu (Bradford a Pynes 1999, 297).

Nové tréningové modely teda zefektívnilo policajnú prácu ako takú, vrátane výrazne zníženej miery kriminality. Problematika procedurálnej spravodlivosti a to akú predstavu o nej má civilné obyvateľstvo však zo strany policajných zložiek zostala nepovšimnutá. Silná decentralizácia zboru spôsobuje, že policajti ani policajné akadémie zodpovedné za tréning kadetov, nie sú nútené dostatočne reflektovať progres celej americkej spoločnosti. Zachovanie aspektov policajných zložiek paralelných s armádnymi štruktúrami spolu s neadekvátnym prístupovaním k relevancii samostatnosti a vlastného rozhodovania sa, zapríčiňujú ignoranciu etnických, rodových a ekonomických rozdielností spoločnosti, ktorých rešpektovanie je kľúčové pre zaistenie férového a spravodlivého vystupovania voči verejnosti. Napriek snahám o aktualizáciu a transformáciu týchto tréningových modelov do modelov kladúcich dôraz na komunitný rozmer policajnej služby, polovojenský charakter je v nich stále veľmi výrazný. Jedným z najviditeľnejších prejavov dopadov tréningových programov na policajtov predstavuje ich vojenské zmýšľanie.

2.2 Vojenské zmýšľanie

Inšpirácia armádou a integrácia vybraných vojenských charakteristík do policajného prostredia nie sú prítomné výhradne vo forme organizácie oddelení a modeloch tréningových programov. Veľmi trvácny presah armády, ktorý vplýva na súčasnú polovojenskú štruktúru policajného aparátu, spočíva v interpretácii policajnej práce. Spôsob akým policajti sami seba vnímajú vychádza primárne z nebezpečnej povahy ich povolania. Policajti prezentujú svoju prácu ako veľmi akčnú a vzrušujúcu ale aj veľmi stresujúcu (Walker a Katz 2014, 289–292). Cítia sa byť pod neustálym tlakom z ohrozenia ich životov zo strany všadeprítomných zločincov, ktorí na nich môžu kedykoľvek zaútočiť. V ich ponímaní sú v tomto boji osamotení, bez pochopenia a verejnej podpory. Civilné obyvateľstvo predstavuje len akúsi formu prostredia, v ktorom sa zločinci pripravujú na svoj útok na policajtov. Pokiaľ teda policajti pravidelne nemanifestujú svoju autoritu a dominantnosť na verejnosti, vystavujú sa zvýšenému riziku zo strany zločincov, ktorí voči nim strácajú rešpekt. Takéto vnímanie policajnej služby deklarujú v rámci interných diskusií (Mahbubani 2020), či evaluačných konferencií samotní dôstojníci (Klemko 2022).

Úplná kontrola nad civilistami predstavuje jediný spôsob ako toto riziko minimalizovať a tým chrániť seba aj verejnosť. V prípade, že sa správanie civilistov akýmkoľvek spôsobom odlišuje od očakávania policajtov, uchylujú sa k ich podriadeniu akýmkoľvek dostupnými prostriedkami. Takáto prezentácia policajnej práce je integrovaná do zmysľovania policajtov spravidla od ich nástupu do akadémie, čím následne dochádza ku skresleniu celkovej podoby a významu policajnej služby (Klemko 2022).³ Uvažovanie, vyhodnocovanie a rozhodovanie policajtov počas služby je ovplyvnené napätím a strachom, ktoré majú zásadný dopad na ich reakcie. Skreslená interpretácia role policajných dôstojníkov v spoločnosti, vplýva na ich zvýšenú mieru agresivity a častejšiu aplikáciu sily pri riešení konfliktov, čím sa výrazne približujú k zmysľaniu profesionálnych vojakov (Lynch 2018, 76).

Rozhodovanie dôstojníkov pri zásahu je síce veľmi individuálnou záležitosťou, avšak do výraznej miery ho ovplyvňujú predchádzajúce skúsenosti a naučené procesy. Skúsenosti získané pri tréningu teda v celom procese zohrávajú zásadnú úlohu (Rahr a Rice 2015, 3). Vojenské zmysľanie však nepredstavuje niečo, s čím by záujemcovia o výkon policajnej služby vopred nastupovali do tréningového procesu. Predstava o policajnej práci býva naopak spravidla diametrálne odlišná a vojenské zmysľanie je u kadetov navodené až v priebehu tréningu. Záujemcovia o vstup do policajného zboru podávajú svoje prihlášky s túžbou slúžiť komunite, z ktorej pochádzajú a presvedčením o ich schopnosti prispieť k progresívnemu vývoju príslušného policajného oddelenia. Chcú ostať naďalej súčasťou komunity, získať si jej dôveru, svoju prácu vykonávať empaticky s ohľadom na procedurálnu spravodlivosť a prispievať tak k prosperite regionálnej spoločnosti. Zromantizované predstavy o policajnej práci sa však pomerne rýchlo rozplynú a to už krátko po nástupe do policajnej akadémie (Ford 2003, 85). Predstavy o vykonávaní policajnej služby vo forme komunitného ochrancu sú vytlačené vojenským naturelom policajných akadémií. Prostredie akadémie pripomínajúce vojenský výcvikový tábor, je modelom vytvoreným pre produkciu bojovníkov pripravených na boj so zločinom, nie komunitných ochrancov. Policajti vďaka tomu v rámci spoločnosti nevystupujú ako komunitní ochrancovia slúžiaci verejnosti, ale ako okupačné vojská, snažiac sa o jej kontrolu (Rahr a Rice 2015, 4). Na diametrálnej odlišnosti ponímania služby zo strany dôstojníkov vycvičených ako bojovníkov a dôstojníkov vycvičených ako ochrancov, sa

³ Uvádzané stanoviská nie je možné paušalizovať a považovať za všeobecne či plošne platné, vyskytujú sa však v nemalej miere naprieč celými Spojenými štátmi.

autori zhodujú naprieč generačným vývojom výskumu tejto problematiky (Lynch, Blumberg, Ford, Conti, Li, Nicholson-Crotty, Bradford, Pynes, Rahr, Rice, Habersfeld).

Prezentácia policajtov ako bojovníkov so všadeprítomným zločinom, však prináša len veľmi mylnú predstavu o skutočnej podobe policajnej služby. Akčné a vysokorizikové situácie sú samozrejme taktiež súčasťou policajnej práce, frekvencia ich výskytu je však veľmi nízka. Drvivú väčšinu času policajti trávia administratívou, pochôdkami, či zaisťovaním bezpečnosti pri verejných podujatiach, prípadne iné verejné služby. Napriek tomu sú tréningové hodiny v rámci programov rozdelené disproporčne, výrazne v prospech zručností, ktoré sú využívané najzriedkavejšie, ako sú práca so zbraňami, techniky sebaobrany, či prenasledovanie vozidiel. Naproti tomu cvičenia z oblastí medziľudských vzťahov a komunikácie, ktoré sú každodennou súčasťou služby sú veľmi výrazne zanedbávané (Bradford a Pynes 1999, 292). Najvýraznejším príkladom je štátna polícia Massachusetts (Massachusetts State Police), ktorá vyžaduje absolvovanie tréningu komunikačných techník len v rozsahu 4 hodín, byť je toto cvičenie každoročne revidované (Lynch 2018, 84).

Policajné akadémiie vedú kadetov prioritne k poslúchaniu a vykonávaniu rozkazov. Z pohľadu kadetov tak dochádza k prenosu zodpovednosti za dané rozhodnutia na nadriadených príslušníkov zboru a oni sami sú oprostí od potreby rozhodovať sa. V praxi však pri terénnej zásahu dochádza k supervízií policajného dôstojníka len zriedka a situáciu tak musí riešiť dôstojník sám. Policajti sa v takej situácii uchýli v poradi k druhému najhlbšie zafixovanému postupu, ktorý sa v policajnej akadémii naučil. Tým je použitie donucovacích prostriedkov obsahujúcich násilie. Mechanické cvičenia kladúce dôraz na vytváranie svalovej pamäte sú podobne ako hierarchický systém hodností prevzaté od armády. V prípade armádnych tréningov je cieľom minimalizovať reakčný čas za účelom zvýšenia šance na prežitie vojaka. V skutočne vypätých situáciách neexistuje priestor na váhanie, v opačnom prípade vojak výrazným spôsobom zvyšuje riziko ohrozenia svojho života (Rahr a Rice 2015, 4). Rovnaká logika kladenia dôrazu na rozsiahlosť svalovej pamäte je používaná aj pri výcviku policajných zložiek. Vojenská a policajná služba sa však navzájom výrazne líšia. Napriek tomu, že ohrozenie zdravia či dokonca života predstavuje pre policajta validnú hrozbu, množstvo a frekvenciu situácií, kedy sa policajti dostávajú do takéhoto ohrozenia, sú v porovnaní s profesionálnym vojakom takmer zanedbateľné (Stoughton 2014). Od roku 2009 do roku 2019 bolo po napadnutí strelnou zbraňou usmrtených priemerne 51 policajných dôstojníkov (Federal Bureau

Investigation 2022). V tom istom období došlo priemerne k 15 446 útokov na policajtov, ktoré skončili dôstojníkovým zranením (Federal Bureau Investigation 2022). Štatistický report Ministerstva spravodlivosti Spojených štátov v roku 2018 evidoval viac ako 61,5 milióna kontaktov medzi policajnými dôstojníkmi a civilistami (Harrell a Davis 2018, 1). Šanca, že bude dôstojník počas interakcie s civilistom napadnutý a zranený, je teda 0,03 %. Policajné akadémie počas výcviku kadetov neuvádzajú rizikovosť policajnej práce v kontexte so skutočnou pravdepodobnosťou ich ohrozenia. Dochádza tak k obmedzeniu ich schopnosti vnímať službu objektívne pričom práve zohľadnenie skutočného rizika by výrazným spôsobom prispelo k zníženiu využívania násilných nástrojov na riešenie konfliktu (Lynch 2018, 87).

Napriek potrebe eliminovať protiprávnu činnosť civilistov, poslaním policajta nie je bojovať s danou komunitou ale pracovať s ňou tak, aby nedochádzalo k porušovaniu legislatívnych pravidiel. Rozhodnutia o tom, ako sa bude postupovať, sú v armáde učené vyššie postavenými príslušníkmi armády pred bojom, zatiaľ čo v rámci komunity je lídrom policajt, ktorý musí situáciu vyhodnocovať ad hoc a sám vykonávať rozhodnutia (Rahr a Rice 2015, 6). Neschopnosť policajtov efektívne komunikovať s komunitou sa transformuje do pocitu straty rešpektu, autority a následne aj kontroly. U dôstojníkov tieto dojmy a pocity vytvárajú vnútorný psychický tlak a stupňujú stres pri zákroku. Dôsledkom je aplikácia nulovej tolerancie na akýkoľvek prejav odmietania spolupráce zo strany civilistov a rýchly prechod do agresie za účelom vymáhania rešpektu a kontroly. Ľahko tak môže dôjsť k predčasnemu a zbytočnému použitiu násilia, bez legitímneho dôvodu a bez dodržania procedurálnej spravodlivosti, len aby dôstojníci predišli strate kontroly nad situáciou. Apel na postavenie policajta a jeho autoritu v kombinácii so strachom zo zatknutia, však predstavuje z pohľadu policajného zboru najlepší nástroj na prevenciu kriminálneho správania zo strany civilistov. Takýto prístup policajtov vytvára vo verejnosti nedôveru voči bezpečnostným zložkám a tým sa ďalej prehľbuje negatívny charakter vzájomného vzťahu (Rahr a Rice 2015, 7).

K zlepšeniu vnímania policajného zboru verejnosťou neprispieva ani nesystematické prideľovanie dôstojníkov do jednotlivých územných jednotiek, respektíve komunit (Beauchamp 2020). Do najproblematickejších teritórií bývajú nasadzovaní neskúsení dôstojníci z dôvodu vyššej rizikovosti a väčšej miery nebezpečenstva pri výkone služby, ktoré službu prirodzene sťažujú a robia tak tieto oblasti medzi skúsenými dôstojníkmi nepopulárnymi (Mahbubani 2020). Noví dôstojníci sú vystavení špecificky

chúlostivým situáciám bez akýchkoľvek praktických skúseností, navyše pravidelne v rámci nočných smien. Čerství absolventi akadémie častokrát sami nechcú byť nasadzovaní v takýchto oblastiach, nakoľko sa necítia byť dostatočne pripravení na zvládnutie prostredia s vysokou mierou kriminality, drogových závislostí a násilia. Neuposlušnosť by však bolo vnímané nielen ako slabosť, ale aj ako porušenie policajnej morálky čo predstavuje dôvod na ukončenie kariéry daného policajta. Neskúsenosť a neznalosť správnych spôsobov komunikácie pri práci v takomto prostredí zvyšuje mieru rizika, ktorému sú policajti vystavovaní. Strach z toho, že sa sami dostanú do pozície, pred ktorou boli počas tréningových programov vystríhaní prostredníctvom kamerových záznamov ich kolegov, zvyšuje pravdepodobnosť, že sa uchýlia k použitiu sily (Haarr 2005, 446). K zneužitiu moci môže viesť už aj samotná zmena postavenia policajta. Absolventi po týždňoch pozorovania autoritatívneho správania zo strany svojich nadriadených, získajú nástupom do aktívnej služby možnosť sami zastávať pozíciu autority. Civilné obyvateľstvo je nútené rešpektovať nadriadené postavenie policajta, inak sa policajt môže uchýliť k vymáhaniu rešpektu tak, ako bolo rešpektovanie autorít vymáhané počas tréningu od neho (Beauchamp 2020). Tréningový program policajných dôstojníkov nevedie k úcte a rešpektu voči civilistom, ale prenáša systém hierarchie do bežného fungovania, v ktorom pozíciu autority zastávajú policajní dôstojníci (Rahr a Rice 2015, 5).

Nebezpečenstvo výkonu policajnej práce nie je kadetom prezentované len verbálne. Súčasťou tréningových programov sú autentické záznamy z terénnych zámkov, pri ktorých zasahujúci policajti doplatili na svoje momentálne zaváhanie životom. Situácie sú kadetom prezentované tak, že príčinou úmrtia policajta nebol zločinec, voči ktorému policajt zasahoval, ale nedostatočná ostražitosť dôstojníka (Stoughton 2014). Zároveň je posilňovaná predstava, že život ohrozujúce situácie sú každodennou súčasťou policajnej práce. Kritické premýšľanie nad situáciou a snaha o jej samostatné vyhodnotenie sú tak v rámci tréningových programov prezentované ako ohrozenie policajta a sú teda automaticky považované za neadekvátny postup pre riešenie takýchto situácií. Čerství absolventi policajných akadémii vo výsledku výborne zvládajú mechanické zručnosti, zamerané na ich prežitie v kritických situáciách, schopnosti pravidelne používané pri každodennej službe však nie sú rozvinuté takmer vôbec (Bradford a Pynes 1999, 297). Aplikácia násilia sa stáva normalizovaným nástrojom policajných dôstojníkov čo môže viesť k unáhleným a prehnaným reakciám v situáciách, ktoré by mohli byť riešené bez akejkoľvek agresivity (Lynch 2018, 82).

Odmietanie rozvoja kritického premýšľania pri zásahu, za účelom efektívneho prehodnocovania dynamicky sa meniacich okolností, sa v tréningových programoch prejavuje všeobecným zanedbávaním významu behaviorálnej psychológie pre výkon policajnej služby. Vyhodnocovanie priebehu zásahu s efektívnym využitím komunikácie, by malo predstavovať primárny nástroj policajtov pri práci s komunitou. Násilie by naopak malo predstavovať až poslednú inštanciu, ku ktorej sa policajt uchýli, keď všetko ostatné zlyhá. Využitie verbálnych prostriedkov je síce náročnejšie, pretože vyžaduje obsiahlu znalosť ľudského správania a reakcií na rôzne situácie, ich účinné použitie však eliminuje riziko pre všetky zúčastnené strany a je častokrát najefektívnejším prostriedkom na riešenie vypätých situácií. Nedostatočný priestor pre priblíženie psychológie v rámci tréningových programov spôsobuje, že policajti nie sú schopní vyhodnocovať situácie správne ani používať deeskalačné nástroje. Význam psychológie pre policajnú prácu ako aj deeskalačné techniky, sú následne vnímané ako neefektívne a v niektorých prípadoch dokonca ako váhanie a slabosť zo strany policajta, ktorou ohrozuje svoj život aj život svojich kolegov (Bradford a Pynes 1999, 295). Tréningové cvičenia zamerané na rozvoj verbálnych zručností kadetov následne spadajú medzi najčastejšie obete znižovania rozpočtu akademií, čím sa ďalej znižuje ich už tak podhodnotené zastúpenie v programoch (Lynch 2018, 76).

Veľký význam deeskalačných techník zameraných na zníženie miery agresivity a násilnosti pri policajných zásahoch, dokazuje efekt aplikovaných riešení prijatých po roku 2014. K čiastočnej reforme policajných postupov došlo v dôsledku veľkého tlaku zo strany verejnosti, v odpovedi na medializované prípady obetí policajného násillia. Rozšírilo sa používanie kamier snímajúcich priebeh zásahu, nasadené boli doplnkové tréningové cvičenia, zamerané na deeskalaáciu konfliktných situácií a zvládanie implicitných predsudkov, či zákazy používania škrtiacich chmatov. Medzi rokmi 2015 až 2017 došlo k úprave prístupu k používaniu násillia u 39 % spomedzi 47 najväčších štátnych orgánov činných v trestnom konaní. V rámci rovnakého sledovaného obdobia zároveň došlo k zníženiu incidentov zahrňujúcich streľbu policajtov o 21 % (Peeples 2020). Napriek tomu ostávajú deeskalačné techniky zo strany policajných akademií a ich tréningových programov stále výrazne podhodnotené. Analýza efektivity techník v súčasnom výskume a objasnenie ich významu pre policajnú službu, sú hlbšie obsiahnuté v kapitole 4 Identifikácia skúmaných prípadov.

Disproporcía dôrazu na tréning fyzických cvičení oproti tým psychologickým je

najlepšie viditeľná pri porovnaní alokácií tréningových hodín v rámci programu. Cvičenia zahrňujúce prácu so zbraňami a silou, sú naprieč súčasnými policajnými akadémiami zastúpené priemerne až 130 tréningovými hodinami. Práca so psychikou policajtov a rozvoj ich komunikačných schopností, kritického myslenia a schopnosti rozhodovať sa v stresových situáciách, má v programoch omnoho menší priestor. Nekontaktné nástroje na riešenie konfliktných situácií tvoria priemerne len 21 hodín z programu (Horton 2021). Vstupné cvičenia zamerané na hliadkovanie, vyšetrovanie a použitie sily, sú nepodmienečnou súčasťou programu policajných akadémií až v 46 štátoch, zatiaľ čo deeskalčné cvičenia tvoria len doplnkovú súčasť programov. Policajt teda nie je vedený k tomu, aby zložité situácie vyhodnocoval vlastným kritickým posúdením a na základe takejto evaluácie postupoval podľa vlastného uváženia, ale len aby splnil rozkaz, a ak ho nemá, aplikoval naučené postupy zaryté do svalovej pamäte (Bradford a Pynes 1999, 285).

K obmedzeniu napätia zo strany amerických policajtov pri výkone ich služby neprispieva ani systém hodnotenia ich výkonu. Ten je spravidla založený na vyhodnocovaní interných dát zameraných na meranie efektivity výkonu ich služby. Medzi dáta, ktoré sú zbierané a vyhodnocované sa radí počet udelených pokút a počet zatknutí pri zohľadnení úrovne kriminality oblasti, v ktorých hliadkujú. Policajti sú teda nepriamo tlačení k udeľovaniu vysokých pokút či zatýkaniu v oblastiach s vyššou mierou kriminality aj v prípadoch, kedy by situáciu bolo možné riešiť napríklad dohovorom (Beauchamp 2020).

Dáta, ktoré však do značnej miery absentujú sú z oblasti predchádzajúcej profesionálnej histórie policajných dôstojníkov. V niektorých štátoch legislatíva priamo zakazuje vyšetrovanie pochybení zo strany policajtov, za účelom predídenia váhaniu dôstojníkov pri zásahoch pre zvažovanie potenciálnych následkov ich konania (Peeples 2020). Ešte rozsiahlejším problémom je absencia evidencie prehreškov dôstojníkov. Oddelenia prehrešky svojich príslušníkov buď priamo neevidujú alebo ich nezdieľajú s inými inštitúciami, vrátane iných policajných oddelení (Peeples 2020). Nedostatočné vedenie disciplinárnej histórie jednotlivých dôstojníkov však prispieva k tomu, že sa v zbore nachádzajú aj príslušníci, ktorí opakovane zneužívajú svoje postavenie pri vystupovaní voči civilistom. Podľa projektu *Police Scorecard* vyhodnocujúceho policajné služby naprieč celými Spojenými štátmi, sú vyvedené dôsledky len v 1 z 9 sťažností civilistov na dôstojníckove zneužívanie úradnej moci (Police Scorecard, About 2021). Rovnaký prípad predstavoval aj Derek Chauvin, zodpovedný za usmrtenie Georgea Floyd

v máji 2020. Na Chauvina smerovalo ešte pred Floydovou smrťou 18 sťažností za zneužívanie právomocí policajného dôstojníka. Napriek tomu nedošlo k vyvodu osobnej zodpovednosti a obmedzeniu jeho činnosti pri polícii (Andrew 2021). Ani prepustenie zo zboru však nemusí pre daného dôstojníka znamenať definitívny koniec kariéry v policajných zložkách. Jednotlivé regionálne zbory častokrát skúmajú profily svojich aplikantov len veľmi vágne, čo spôsobuje, že sú prijatí aj dôstojníci, ktorí boli v minulosti zodpovední za porušovanie svojich právomocí (Peeples 2020). Šetrenie verejných záznamov dostupných zo štátu Florida ukázalo, že až 3 % z celkového počtu približne 2000 príslušníkov *Florida Highway Patrol*, ktorá zastrešuje všetky floridské okresné policajné oddelenia, boli v minulosti prepustení alebo vyzvaní, aby sa vzdali funkcie. Dôstojníci sa po prepustení hlásia spravidla na menšie oddelenia pričom riziko toho, že sa opakovane dopustia zneužitia úradnej moci je násobne väčšie ako v prípade dôstojníkov, ktorí vyhodení nikdy neboli (Police Scorecard 2021). Agresívne polovojenské správanie policajtov s častou aplikáciou sily, je teda zo strany polície podporované aj ignoranciou evidencie služobnej histórie jednotlivých policajtov, čo umožňuje dôstojníkom usvedčeným zo zneužívania policajných právomocí ich reintegráciu do policajných zložiek.

Tréningové programy normalizujúce násilie na úkor samostatného rozhodovania a kritického myslenia, sa prejavujú aj na štruktúre uchádzačov o nástup do policajného zboru a absolventov tréningového programu. Ľudia s vyšším vzdelaním, napriek svojmu záujmu o príspevok k prosperite komunity odmietajú vstup do hierarchického systému polície, ktorá cielene potláča individuálne názory a príspevky do organizačnej štruktúry, bez ohľadu na ich kvalitu. Vymáhanie uposlúchnutia rozkazu zo strany nadriadených a bezpodmienečné podriadenie sa autorite, je navyše pravidelne adresované nie len vulgárne, ale aj fyzickými trestami v podobe prídavkov telesných cvičení. Nadpriemerne intelektuálne zdatní kadeti tak v tréningovom procese končia veľmi skoro, a uplatnenie hľadajú v progresívnejších odvetviach (Rahr a Rice 2015, 4–5). O tom kto úspešne absolvuje tréningový program tak rozhoduje len kadetova schopnosť plniť príkazy pod stresom (Conti 2011, 416). Spolu s potláčaním intelektu, dochádza u kadetov aj k potláčaniu vlastnej identity. V akadémiách, v ktorých prevláda silne hierarchická štruktúra, dochádza k snahe o vymáhanie si úplnej oddanosti zo strany kadetov, ktorá postupne vedie k zisku kontroly nad všetkými aspektami jeho života, riadenými jednotným súborom pravidiel určených centrálnou autoritou. U kadetov teda nedochádza len

k úprave identity prostredníctvom prijatia totožnosti policajného zboru, ale častokrát dochádza k ich úplnému vytrhnutiu z prostredia, ktoré ich dovtedy formovalo. Vytrhnutím kadeta z jeho civilnej identity a jej transformácia na identitu policajnú, obmedzuje jeho schopnosť vytvárať si vlastné perspektívy na jednotlivé zložky policajnej služby. Tento proces predstavuje ďalší z postupov potláčania vlastných príspevkov k fungovaniu zboru (Conti a Nolan 2005, 178).

2.3 Rasová a rodová predpojatosť a vplyv inštruktorov

Problematika vzťahu policajtov a verejnosti vychádzajúca zo vzájomnej nekompatibility predstáv o procedurálnej spravodlivosti, nachádza svoje ďalšie prehĺbenie pri pohľade na kultúrne, rasové a rodové rozdielnosti spoločnosti. Nedôraz tréningových programov na zvýrazňovanie dôležitosti porozumenia a rešpektovania týchto rozdielov, bráni policajtom v nestrannom a férovom výkone ich práce (Lynch 2018, 77). Adresovanie problémov policajných akadémií súvisiacich s nedostatkom dôrazu na etiku, diskretnosť a toleranciu rôznorodosti spoločnosti, sa z verejnej diskusie týkajúcej sa progresívnej transformácie policajnej služby po konci studenej vojny, vytratilo najmä v dôsledku výraznej militarizácie Spojených štátov v reakcii na teroristické útoky z 11. septembra 2001 (Bykov 2014, 4–5). Útoky teroristickej skupiny Al Káida na Svetové obchodné centrum a budovu Pentagonu vniesli do americkej spoločnosti istú mieru strachu, ktorá dala legitimitu tvrdým policajným zásahom. Nábožensko-etnický kontext útokov taktiež slúžil ako argument, pre odhliadanie od rasovo motivovaného policajného násillia v záujme zachovania verejnej bezpečnosti. V prostredí bezpečnostných zložiek tak došlo k inštitucionalizácii rasového profilovania výmenou za zdanlivý pocit bezpečia (Bykov 2014, 7).

Základný faktor umožňujúci existenciu vybraných prejavov rasizmu a diskriminácie v americkom policajnom zbore, vychádza z neschopnosti federálnej vlády upravovať obsah a štruktúru výučby jednotlivých policajných akadémií (Bykov 2014, 3). Na federálnej úrovni neexistuje žiadny štandardizovaný tréningový program pre kadetov, výukové materiály pre budúcich policajtov, ani očakávaná miera vedomostí a schopností každého príslušníka policajného zboru. Decentralizácia sa prejavuje aj na organizácii policajných akadémií, ktoré sú podriadené štátnym policajným oddeleniam bez akejkoľvek kontroly zo strany federálnej vlády. Každá policajná akadémia po schválení hlavnou policajnou inštitúciou v štáte sama rozhoduje o tom, akú formu a obsah budú mať ich vzdelávacie

materiály, aké vstupné a výstupné nároky bude klásť na svojich kadetov, ako aj to aké sú najkritickejšie a najdôležitejšie oblasti policajnej práce. Formulácia vlastných tréningových štandardov však výrazným spôsobom prispieva k zanedbávaniu potreby eliminácie negatívnych spoločenských fenoménov, ako sú rasizmus a diskriminácia. Tréningové programy tak nerozvíjajú schopnosť kadetov nepodliehať rasistickým a rodovým predsudkom prítomným naprieč celou americkou spoločnosťou a vykonávať tak svoju prácu v súlade s procedurálnou spravodlivosťou (Klemko 2022).

Akadémie dodržiajú zjednotené štandardy len v prípade, že sa rozhodnú byť účastné v niektorej z certifikačných organizácií stanovujúcich základné štandardy policajných tréningov. Inštitúcie stojace za certifikáciou však nie sú federálne, majú len federálne povolenie na dohľad nad dodržiavaním štandardov zúčastnených akadémií. Najrozšírenejší certifikačný program predstavuje Národný certifikačný program, riadený organizáciou IADLEST. Program nastavuje minimálnu úroveň štandardov, ktoré musia tréningové programy zúčastnených akadémií spĺňať (International Association of Directors of Law Enforcement Standards and Training 2021). Akadémie sú tak vedené k tomu, aby do svojich tréningov zapracovávali tie najaktuálnejšie a najlepšie postupy a techniky, pre zaistenie profesionality zo strany dôstojníkov pri výkone policajnej práce. Certifikačné programy stanovujú akadémiám okrem tréningových štandardov aj témy, ktoré majú vyučovať, spolu s presným rozsahom tréningových hodín, ktoré im musia byť venované. Rozhodnutie o participácii policajného oddelenia v certifikačnom programe však ostáva v plnej kompetencii vedenia oddelenia.

Šírenie rasových a rodových stereotypov v prostredí policajných akadémií podporujú aj samotní inštruktori. Tými sú spravidla vyslúžilí, alebo v niektorých prípadoch stále aktívni policajní dôstojníci. Inštruktori majú na vnímanie policajného prostredia zo strany kadeta veľmi výrazný vplyv, nakoľko sú s nimi počas tréningu vo veľmi intenzívnom kontakte. Okrem výcviku procedurálnych postupov, či tréningu a aplikácií zručností potrebných pre výkon služby, pomáhajú kadetom spoznať kultúru policajného prostredia (Haarr 2005, 443). Pozíciu inštruktora si vyslúžia častokrát skôr na základe predchádzajúcich skúseností a odpracovaných rokov, než skrz učiteľské a mentorské predpoklady. Takýto výber inštruktorov je dvojsečný, pretože skúsenosti inštruktorov síce môžu byť pre kadetov obohacujúce, zároveň je však veľmi pravdepodobné, že nedostatok akademickej akreditácie a profesionality povedie k snahe integrovať do zmýšľania kadetov vlastné hodnoty. Súkromné hodnoty inštruktorov môžu byť ovplyvnené nielen

hierarchickým vojenským zmýšľaním, ku ktorému boli sami vedení, ale aj rôznymi osobnými predsudkami, ktoré nekorešpondujú s hodnotovým rámcom súčasnej polície (Bykov 2014, 6). Efektívny nástroj inštruktorov na šírenie vlastného presvedčenia tak, aby ho kadeti prijali za svoje, predstavuje verbálna manipulácia označovaná ako vojnové príbehy (*war stories*). Jedná sa o rozprávanie inštruktorov o policajnej práci pred kadetmi, obsahujúce zidealizované predstavy o ich práci, anekdotické komentáre k zákrokom s dopadom na komunitu, či humorný výklad celospoločenských udalostí vzťahujúcich sa na políciu. Cieľom je vydvihnúť postavenie policajného zboru, ako aj poukázať na kvalitu a dôležitosť jeho práce. Významnejšou úlohou je však likvidácia pochybností o organizačnom systéme zboru zo strany kadetov a ich utvrdenie v tom, že hierarchický autoritársky systém je tým najvhodnejším (Ford 2003, 86). Po nástupe do služby sa dôstojníci odvolávajú na vedomosti získané počas tréningových programov, čím dochádza k prenosu skresleného vnímania niektorých skutočností do prostredia policajného zboru.

Najzákladnejšou a najbadateľnejšou podobou diskriminácie v policajnom zbore je diskriminácia na základe pohlavia, ktorá sa prejavuje na celkovej štruktúre zboru. Motivácia pre vstup do policajného zboru je u mužov aj žien spravidla veľmi podobná. Častokrát vychádza práve z idealizácie policajnej práce ako aj snahy chrániť komunitu a slúžiť jej. K rozdielnosti v prístupe ku ženám a ku mužom, však dochádza už krátko po nástupe do akadémie (Bykov 2014, 8). Kombinácia majoritne mužského prostredia a možnosti inštruktorov prenášať svoje predsudky na kadetov, podporuje šírenie zastaralého, spoločensky nekorektného a neprofesionálneho uvažovania podporujúceho diskrimináciu žien. Akadémie vychádzajú z naratívu, ktorý interpretuje policajných dôstojníkov ako agresívnych, drsných a mužných bojovníkov proti zločinu. Okrem toho, že sú takýmto spôsobom kadeti v tréningovom procese indoktrinovaní nekorektným zmýšľaním, dochádza aj k cielenému brzdeniu progresu kadetiek zo strany inštruktorov. Neustála potreba vysporiadať sa s diskrimináciou v snahe presvedčiť svojich nadriadených o ich rovnosti s mužskými kolegami, sprevádza policajtky nie len počas obdobia stráveného v akadémii, ale aj vo zvyšku profesionálnej kariéry, čo ich ďalej výrazne limituje v ich rozvoji (Bykov 2014, 9). Absencia adekvátnej porcie tréningových hodín venovanej problematike rodovej rovnosti však neovplyvňuje len správanie voči ženám vo vnútri zboru. Diskriminácia žien spolu s neadekvátnym či už verbálnym, alebo neverbálnym prístupom ku nim sa dotýka aj civilistiek. K porušovaniu procedurálnej spravodlivosti zo strany policajtov, tak často dochádza práve z dôvodu neschopnosti

policajta používať správne nástroje na riešenie konfliktu pri práci so ženami (Bykov 2014, 11).

Prítomnosť diskriminácie žien v policajnom zbore je viditeľná aj pri porovnaní štatistických údajov o tréningových programoch. Z celkového počtu záujemcov o vstup do zboru, ktorí nastúpia do výkonu tréningu v policajnej akadémii, tvoria ženy 19 %. Úspešné zakončenie tréningového programu s možnosťou nástupu do riadnej služby zvládne 88 % mužov, zatiaľ čo v prípade žien je to len 81 %. Nejedná sa pritom o ukončenie pôsobnosti v tréningovom procese z vlastnej vôle, nakoľko k takémuto rozhodnutiu dospeje 36 % kadetov, ale len 31 % kadetiek. Vôľa a snaha o úspešné ukončenie programu je teda v prípade žien ešte vyššia než u mužov. Najčastejším dôvodom pre ukončenie pôsobnosti kadeta v programe zo strany policajnej akadémie predstavuje akademická výkonnosť. Nedostatočné akademické výsledky znamenali koniec pre 25 % kadetiek. Rovnaký dôvod ukončil program až 38 % mužov. Ženy sa mužom v priemere nielen vyrovnávajú, ale dosahujú lepšie akademické výsledky. Mierne zvýšené percento žien oproti mužom, bolo nútených pôsobenie v programe ukončiť pre nedostatočné kondičné výkony, do ktorých spadajú okrem telesných cvičení aj mechanické zručnosti ako je práca so zbraňami apod. Kondičné výsledky neumožnili dokončenie programu 24 % ženám, pričom v prípade mužov to bolo 19 %.⁴ Tieto štatistiky dokazujú, že policajné akadémie kladú veľký dôraz na fyzický výkon policajtov, zatiaľ čo intelektuálne schopnosti kadetov nemajú tak vysokú váhu. Vo výsledku z policajnej akadémie odchádzajú tí kadeti, ktorí sú schopní podávať vysoký fyzický výkon a plniť cvičenia zamerané na hypotetické situácie násilného konfliktu pri zásahu. Schopnosť kompenzovať tieto nedostatky prostredníctvom mentálnych zručností zameraných na nekonfliktný výkon služby, policajné akadémie nezohľadňujú. Tie ženy, ktoré sa však rozhodnú skončiť dobrovoľne sa pri udávaní dôvodov svojho rozhodnutia zhodujú s mužmi. Príčinou dobrovoľného odstúpenia z tréningového programu je bez ohľadu na pohlavie z 90 % zapríčinené rozchodom očakávaní a predstáv kadeta o policajnej službe so skutočnou prezentáciou policajnej služby v akadémiách (Haarr 2005, 441). Zlý vzťah kadeta s inštruktorom či jeho neochota akceptovať inštruktorom prezentované a vyžadované hodnoty vedie u kadetov k úzkosti z predstavy ďalšej spolupráce. Nejedná sa pritom o emocionálne rozhodnutie, ale o dlhodobú mentálnu reflexiu vlastných zážitkov z policajnej akadémie, zozbieraných

⁴ Všetky dáta vychádzajú z kapitoly Základná charakteristika tréningových programov a sú prevzaté z reportov Ministerstva spravodlivosti.

počas celého účinkovania v rámci tréningového programu (Haarr 2005, 449–450).

Limitácia žien v kariérom raste je následne pozorovateľná na rodovej štruktúre vysokých policajných hodností. Ženy tvoria približne 13 % zo všetkých policajtov v Spojených štátoch. Najvyššia hodnosť v rámci jednotlivých zborov, ktorú predstavuje šéf oddelenia (chief of police), ale nekopíruje rozdelenie žien a mužov v celom zbore. Ženy tvoria len 9,2 % spomedzi všetkých najvyšších dôstojníkov na policajných oddeleniach. Ešte výraznejší rozdiel ponúka pohľad na ich platové ohodnotenia. Kým muži na tejto pozícii zarábali v roku 2021 v priemere 91 956 \$, u žien to bolo len 85 142 \$. Najvyššie dôstojníčky teda zarábajú len 93 % z platu ich mužských kolegov na rovnakej pozícii (ZIPPIA 2022). Niektoré regióny, spravidla rurálne oblasti a malé mestá, sa navyše vyznačujú veľmi nízkou reprezentáciou žien v policajných zložkách. Ženy v takýchto oblastiach tvoria priemerne len 6 % príslušníkov policajného oddelenia. Vo veľkých mestách ženy tvoria priemerne 30 % z policajných dôstojníkov oddelenia, čo však stále nepredstavuje reflexiu demografie americkej spoločnosti (Bykov 2014, 10–11).

Rasizmus v policajnom prostredí predstavuje problematiku s veľmi obdobnou formou prejavu ako rodová diskriminácia. V policajnom zbore sa rasizmus manifestuje najmä prostredníctvom implicitných predsudkov policajtov a ich predpojatosti voči rase a etnicite. Predsudky sa nemusia nijakým spôsobom aktívne prejavovať, dokonca môžu byť len hlboko vryté do podvedomia policajného dôstojníka. Podpora rasových stereotypov v prostredí zboru však prispieva k upevňovaniu a rozvíjaniu týchto predsudkov (Swencionisa et al. 2021, 6–7). Výrazná miera stresu pri zásahu následne zapríčini, že sa podvedomé predsudky a stereotypy prejavujú a to veľmi intenzívnym a viditeľným spôsobom vo forme násillia (Perrett 2020). Šírenie rasizmu naprieč policajným zborom, ale nie je zapríčinené výhradne prevahou policajtov s rasistickými predsudkami. Podstatnú rolu zohráva okrem prostredia zboru a tréningovej akadémie aj vplyv celej americkej spoločnosti. Všeobecne prevládajúce kultúrne stereotypy v celej spoločnosti profilujú minoritné skupiny ako kriminálne aktívne, pričom je k nim potrebné pristupovať so zvýšenou opatrnosťou. Psychologický tlak vytváraný prostredím, v ktorom policajti pracujú a žijú, ich tak podvedome vedie k odlišnému prístupu pri zásahu voči menšinovému a väčšinovému obyvateľstvu. V dôsledku vplyvu okolia vykazujú odlišnosti v prístupe k menšinovému, najmä černoškému obyvateľstvu aj dôstojníci, ktorí inak neimplikujú žiadne rasistické prejavy ani predsudky.

Prejav predsudkov a ich preklopenie sa na úroveň rasizmu, je možné dedukovať

z porovnania používania násilia dôstojníkmi v závislosti od ich rasy. Vyhodnotenie dvoch miliónov telefonátov zozbieraných z tiesňovej linky 911 z dvoch miest, poukázali na zásadné rozdiely v prístupe k násiliu medzi čiernymi a bielymi dôstojníkmi. Bieli dôstojníci sa uchýľujú k použitiu násilia častejšie než čierni dôstojníci až v 65 % reakcií na rovnaké výzvy dispečingu (Hoekstra 2022, 29). Pokiaľ pochádza hlásenie z belošskej komunity, je použitie zbraní zo strany dôstojníkov takmer rovnaké bez ohľadu na dôstojníkovu rasu. V černošských komunitách však bieli dôstojníci pristupujú k použitiu strelných zbraní pri zásahu až 5-krát častejšie, než keď sú k obdobným hláseniam v rovnakých komunitách privolaní černošskí dôstojníci (Hoekstra 2022, 30). Pravdepodobnosť, že bude civilista vystavený násiliu zo strany policajtov, je priemerne až 6-krát vyššia u černochoch, než u belochoch (Swencionisa et al. 2021, 3). Nerovný prístup policajtov k nebelošskému obyvateľstvu dokumentuje aj celková pozornosť venovaná komunitám menšinovej rasy. Počet policajtov v týchto komunitách, rovnako ako množstvo financií investovaných do ich sledovania je výrazne vyšší, než v belošských komunitách a to bez ohľadu na mieru kriminality v nich (Police Scorecard 2021). Rasový a etnický pôvod civilistov je tak nepochybne dôležitým determinantom ovplyvňujúcim podobu policajnej služby.

Rasa spoločne s rodom, vytvárajú u zasahujúceho policajta profil danému jednotlivcovi a na základe toho, ako ho vníma, ho ďalej klasifikuje a priradzuje mu mieru nebezpečnosti (Edwards et al. 2019, 16796). Keďže sa medzi oblastí so zvýšenou kriminalitou radia najmä teritória obývané menšinovými skupinami obyvateľstva, ktoré spravidla doplácajú na generačnú chudobu a prítomnosť rasizmu v americkej spoločnosti, dochádza k častému postihovaniu práve etnických menšín. Tu dochádza k zlyhaniu zo strany tréningových programov, ktoré kadetov upozorňujú na zvýšenú rizikovosť takýchto komunit, avšak bez anihilácie možných chybných korelácií kriminality s rasou a etnicitou danej komunity (Beauchamp 2020). Spájanie kriminálnej aktivity s rasou zapríčiňuje, že černosi bývajú zatýkaní častejšie ako belosi až v 92 % policajných jurisdikcií, ktoré vykonajú aspoň 100 zatknutí ročne. Najvýraznejší nepomer v zatknutiach černochoch a belochoch je prítomný v rurálnych oblastiach a malých mestách. Spomedzi 500 oddelení s najväčším rasovým nepomerom v zatknutiach mali 4 z 5 populáciu menšiu, než 15 000 obyvateľov. Prítomnosť rasizmu v polícii je badateľná nielen pri pohľade na jej aktivitu, ale aj na jej nečinnosť. Medzi rokmi 2013-2019 boli policajti schopní nájsť 78 % vrahov belošských obetí, zatiaľ čo vrahov černošských obetí našli len v 58 % prípadoch. Kým

pravdepodobnosť zatknutia černochoa za menší priestupok je pomerne vysoká, ochota nájsť páchatel'a pokiaľ je obeťou čeroch je nízka (Police Scorecard 2021). Pravdepodobnosť úmrtia v prípade zásahu policajtov je 2,9 krát väčšia u čerochov, než u belochov. Policajné násilie je príčinou úmrtia u 1,6 % čerochov vo veku od 20 do 24 rokov. Pri vzťahnutí tohto pomeru na celú populáciu, tvorí stret s políciou príčinu smrti len v 0,05 % prípadov. Policajné násilie sa tak radí k jedným z hlavných príčin úmrtí a u mladého čeroškého obyvateľ'stva je medzi 15 najčastejšími príčinami (Edwards et al. 2019, 16795).

Prítomnosť rasistických predsudkov, ktoré vplývajú na profilovanie verejnosti policajtami, sú jasne badateľné na množstve konkrétnych prípadov z nedávnej minulosti. Vo všetkých prípadoch sa jednalo zo strany policajtov o unáhlené pristúpenie k násilnému zákroku, bez predchádzajúceho vyhodnotenia závažnosti situácie a snahy o využitie nenásilných metód na vyriešenie týchto stretov. Čerstvý absolvent strednej školy 18 ročný Michael Brown, bol v auguste 2014 usmrtený dôstojníkom Darrenom Wilsonom v meste Ferguson, Missouri. Medzi Wilsonom a Brownom došlo k verbálnej potýčke, bez potvrdenia fyzického kontaktu. Brown začal pred policajtom sediacim v aute unikať zo strachu z použitia služobnej zbrane, čím sa mal Wilson Brownovi vyhrázať. Wilson vystúpil zo služobného auta a usmrtil Browna 12 výstrelmi napriek tomu, že ešte pred začiatkom strel'by Brown zastavil a kričal, aby dôstojník nestriel'al. Násilnosť tohto aktu s neovládnutím stresu zo strany policajta v kombinácii s príspevkom rasových predsudkov dokumentuje veľký počet výstrelov Wilsona. Bežne trénovaná strel'ba na zastavenie páchatel'a zahrňuje 3 – 6 výstrelov. Prvotný kontakt vznikol po výzve policajta, aby Brown nekráčal po ceste ale po chodníku (Swaine 2014). V roku 2016 sa stal zásah policajtov osudným Altonovi Sterlingovi. Polícia bola privolaná bezdomovcom, ktorému Sterling, predávajúci na ulici CD nosiče, odmietol dať peniaze. Pri zákroku v meste Baton Rouge, Louisiana, mal byť Sterling zatknutý za nelegálny predaj. Počas procesu sa mal ležiac na zemi naťahovať za zbraňou strčenou za opaskom, na čo policajti reagovali použitím služobnej zbrane a Sterlinga na zemi zastrelili (Hauslohner a Cusick 2016). Zo strany dôstojníkov nedošlo k žiadnej snahe o bližšiu evaluáciu situácie a snahu o jej riešenie nenásilným spôsobom. V apríli 2019 došlo v meste Aurora, Colorado ku stretu medzi Elijahom McClainom a tromi policajnými dôstojníkmi. Podľa policajtov vyzeral McClain pri večernej ceste z práce domov podozrivo a rozhodli sa ho preto konfrontovať. McClain po výzve na zastavenie policajtom oznámil, že ide domov a pokračoval v kráčaní.

Dôstojníci sa rozhodli McClaina zatknúť a predviesť ho na policajnú stanicu. Počas zákroku pristúpili k použitiu škrtiaceho chmatu, ktorým McClainovi obmedzili prístup kyslíku do mozgu. Na následky tohto zákroku po niekoľkých dňoch v nemocnici umrel (Tompkins 2022). Konanie policajtov v zmysle pochybností o McClainovej aktivite sa ukázalo ako neopodstatnené. Tieto prípady a tlak aktivistov na presadenie zmeny viedli aspoň k čiastočnej úprave prístupu k výkonu služby. Pred Brownovou smrťou existovala pre policajtov zákonná povinnosť absolvovať tréning deeskalačných techník len vo ôsmich štátoch. V súčasnosti sú cvičenia zamerané na deeskaláciu zastúpené vo všetkých policajných tréningových programoch, aj keď je ich dôležitosť stále výrazne podhodnotená.

2.4 Zbraňová kultúra

Nezanedbateľnú rolu pre existenciu vojenského zmýšľania v policajnom zbore zohrávajú zbrane. Strelné zbrane majú v americkej spoločnosti veľmi špecifické postavenie. Pre americké obyvateľstvo predstavujú omnoho viac než len nástroj na vlastnú obranu v prípade ohrozenia. Možnosť vlastniť zbraň a mať ju vo svojej neustálej prítomnosti predstavuje prejav slobody, individualizmu a odhodlania americkej spoločnosti zaistiť si vlastnú bezpečnosť. Historický význam a dôležitosť vlastníctva zbraní pre americké obyvateľstvo podčiarkuje zakotvenie tohto práva v Druhom dodatku americkej ústavy, ktorý je častým predmetom verejnej diskusie s ohľadom na jeho rozsiahly vplyv na rôzne oblasti verejnej bezpečnosti (Briggs 2017, 8). Takéto vnímanie zbraní výrazným spôsobom ovplyvňuje ich prítomnosť v spoločnosti. Presný počet zbraní v držaní civilného obyvateľstva nie je možné určiť, z dôvodu rozdielnych legislatívnych pravidiel pre držanie zbraní v jednotlivých štátoch. Nezávislá výskumná skupina *Small Arms Survey*, však na základe dostupných dát a verejných prieskumov odhadla celkový počet strelných zbraní v civilnom držaní v roku 2018 na 393 miliónov, čo predstavuje 120,5 zbraní na každých 100 amerických občanov vrátane detí (Ingraham 2018). Veľké množstvo zbraní vlastnené civilným obyvateľstvom naprieč celými Spojenými štátmi priamo ovplyvňuje aj zmýšľanie policajtov pri výkone služby. Rovnako ako v prípade rasových a rodových predsudkov, zbrane výrazným spôsobom vplývajú na podvedomie policajta. Policajní dôstojníci v rámci terénnej služby vždy vopred očakávajú, že osoba voči ktorej zasahujú je ozbrojená. Tento predpoklad je súčasťou policajtovho uvažovania bez ohľadu na to, ako veľmi je konkrétna situácia vypätá. Každý civilista teda predstavuje potenciálnu hrozbu, pretože môže mať

k dispozícii zbraň, ktorou by policajtov mohol ohroziť. Čím je v danom regióne zbraní viac, tým je väčšia pravdepodobnosť, že sa s ňou policajt pri zásahu stretne a teda je omnoho podozrievavejší a náchylnejší na použitie sily (McElvain 2008, 508).

Relevantné riziko plynúce z množstva zbraní, ktoré je rozšírené naprieč americkou verejnosťou, však zároveň legitimizuje postupy policajných akadémií a samotných oddelení pri kladení dôrazu na tréningovanie a využívanie násilia. Situácie, v ktorých dochádza k použitiu strelných zbraní voči policajným dôstojníkom, vplyvajú na verejnú akceptáciu nevyhnutnosti schopnosti policajtov používať ich taktiež, v záujme ochrany verejnej bezpečnosti. Pravidelné používanie smrtiacej sily, ktorá tvorí rozsiahlu časť policajného tréningu vytvára dojem jej nevyhnutnosti pre výkon policajnej práce. Tréning použitia strelných zbraní je priemerne až 3,5 krát dlhší, než tréning deeskalačných techník (Reaves 2016, 5). Schopnosť používať zbraň, je navyše na rozdiel od nenásilných metód riešenia konfliktu súčasťou záverečných skúšok pre úspešné zakončenie programu (Lynch 2018, 75). Pri súčasnej podobe tréningových programov, pri ktorých absentujú cvičenia rozvíjajúce samostatné rozhodovanie a kritické myslenie, otvorený prístup policajtov k využitiu zbraní prispieva k eskalácii napätia pri zásahoch. Strach policajta z možného ohrozenia vlastného života posilnený o rasové predsudky urýchľujú jeho prístup k aplikácii sily (Lynch 2018, 83).

Strach policajtov z možného stretu so strelnou ústiaci do prehnanej reakcie a unáhleného použitia sily dokumentujú aj viaceré fatálne prípady. V júli 2016 v Miami, Florida dôstojník Jonathon Aledda postrelil Charlesa Kinseyho, ošetrovateľa pacientov s mentálnym postihnutím. Aledda pritom mieril na Kinseyho neozbrojeného pacienta trpiaceho autizmom. Dôstojník si hračku v rukách dieťaťa zamenil za zbraň a v dôsledku pocitu ohrozenia života pristúpil k použitiu služobnej zbrane (Alvarado et al. 2016). V apríli 2017 bol pri odchode z večierku zastrelený 15 ročný Jordan Edwards, študent strednej školy. Dôstojník Roy Oliver obhajoval svoje konanie tvrdením, že auto v ktorom obeť jeho konania sedela sa rútilo priamo na neho a navyše počul zvuk výstrelov. Edwards, sediaci na mieste spolujazdca, mal strelné poranenie na zadnej strane hlavy čo dokumentuje, že auto v ktorom sedel išlo v smere od policajta nie ku nemu. V aute ani na večierku, z ktorého Edwards odchádzal, sa žiadna zbraň nenašla (Graham 2017). V roku 2018 v kalifornskom Sacramente dvaja policajti zastrelili 22 ročného Stephona Clarka na dvore u jeho starej mami. Dôstojníci si pomýlili jeho smartfón, ktorý držal v ruke so strelnou zbraňou (Horton a Lowery 2018).

Indikátorom, potvrdzujúcim koreláciu medzi množstvom zbraní vlastneným civilným obyvateľstvom v konkrétnom štáte a zvýšeným počtom aplikácie policajného násillia, predstavuje porovnanie početnosti oboch ukazovateľov. Celkový presný počet zbraní v držaní civilného obyvateľstva je neznámy, avšak jeho odhad je priamo úmerný množstvu registrovaných zbraní v jednotlivých štátoch. V prípade zbraní sa jedná o štáty s najväčším množstvom zbraní v civilnom držaní v prepočte na milión obyvateľov. Priemerný počet registrovaných zbraní na milión obyvateľov je 32 070, pričom túto hranicu prekračuje celkovo 18 štátov. Zoznam prípadov policajného násillia tvoria štáty s najväčším počtom úmrtí civilistov po zásahu policajtov rovnako v prepočte na milión obyvateľov. V priemere na jeden štát dochádza k 30 úmrtiam na milión obyvateľov a túto hranicu prekračuje 26 štátov. Uvádzané sú presné počty za rok 2021. Pri 18 štátoch s najväčším počtom registrovaných zbraní na milión obyvateľov, sa s priemerom 49,8 úmrtí 9 z nich nachádza v prvej 18 štátov s najvyšším počtom smrteľných prípadov na milión obyvateľov. Spomedzi 26 štátov, ktorých počet úmrtí na milión obyvateľov je väčší ako 30, len 5 štátov nie je súčasťou rebríčka 26 štátov s najväčším počtom zbraní vlastnených miliónom civilných obyvateľov (Statista 2021). Dáta uvedené v Tabuľke 1 indikujú, že množstvo zbraní vlastnené civilným obyvateľstvom priamo vplýva na množstvo prípadov, kedy sa zasahujúci policajt uchýli k usmrteniu civilistu.

Tabuľka 1 Počet úmrtí civilistov vs. množstvo zbraní v civilnom držaní

Štáty	Úmrtia na 1 m	Štát	Zbrane na 1 m
Nové Mexiko	78.38	Wyoming	244480
Aliaška	66.35	DC	78268
Oklahoma	62.53	Južná Dakota	74820
Arizona	56.43	Nové Mexiko	58768
Nevada	50.3	New Hampshire	53909
Colorado	49.18	Virginia	50359
Montana	48.96	Idaho	45281
Západná Virgínia	43.2	Arkansas	44800
Mississippi	40.16	Severná Dakota	41180
Wyoming	39.54	Nevada	40717
DC	39.45	Alabama	40069
Arkansas	39.13	Utah	38882
Missouri	37.77	Aliaška	38235
Louisiana	36.89	Arizona	37240
Washington	34.69	Texas	36097
Kalifornia	34.44	Montana	35209
Idaho	33.78	Louisiana	32606
Alabama	32.48	Georgia	29534
Utah	32.19	Západná Virgínia	27864
Kentucky	31.54	Pennsylvania	27220
Južná Dakota	31.24	Colorado	27008
Tennessee	31.13	Mississippi	27006
Oregon	31.12	Oklahoma	26382
Florida	30.98	Florida	25184
Georgia	30.01	Kentucky	24511

Zdroj: Vlastné spracovanie vychádzajúce z publikovaných dát [30], [51]

Registrované zbrane v jednotlivých štátoch však zahŕňajú rôzne typy zbraní, a teda okrem tých určených na obranu vlastného života a majetku, aj tie určené na poľovníctvo, športovú strelbu apod. Pre zohľadnenie korelácie medzi množstvom zbraní vo vlastníctve občanov jednotlivých štátov a počtom prípadov úmrtí v dôsledku použitia sily zo strany policajta, je preto vhodné porovnať celkový počet úmrtí s počtom úmrtí v prípade, kedy policajt predmetne očakával ozbrojenie podozrivého civilistu. Vzťah medzi počtom prípadov smrteľného použitia sily policajtom v dôsledku strachu z použitia zbrane podozrivým, je následne ešte priamočiarejšie viditeľný. Porovnanie celkového počtu úmrtí civilistov na milión obyvateľov a počtu prípadov, kedy bolo zasahujúcemu policajtovi hlásené, že civilista je údajne ozbrojený tzn. zbraň u neho nemusela byť skutočne potvrdená, ale policajt to predpokladal na základe hlásenia dispečingu, ukazuje, že údajne

ozbrojení civilisti tvorili až takmer 72 % z celkového počtu úmrtí. Z pomedzi 26 štátov, ktoré prekračujú hranicu priemeru 30 úmrtí civilistov na milión obyvateľov, sa len jediný štát nenachádza v rebríčku najväčšieho počtu úmrtí pri hlásení ozbrojenia civilistu pred zásahom. Pri priemernom počte 21,6 úmrtí údajne ozbrojených podozrivých na milión obyvateľov sa všetkých 21 štátov, ktoré prekračujú túto hranicu nachádza medzi 21 štátmi s najväčším celkovým počtom úmrtí civilistu po zásahu policajta.

Tabuľka 2 Počet úmrtí civilistov vs. počet hlásení ozbrojenia podozrivého

Štáty	Smrte na 1 m	Štáty	Ozbrojenia na 1 m	Vyjadrené %
Nové Mexiko	78.38	Nové Mexiko	57.83	73.79
Aliaška	66.35	Aliaška	51.46	77.56
Oklahoma	62.53	Oklahoma	44.92	71.84
Arizona	56.43	Arizona	41.61	73.74
Nevada	50.3	Nevada	37.64	74.84
Colorado	49.18	Colorado	36.34	73.9
Montana	48.96	Montana	34.56	70.59
Západná Virgínia	43.2	Západná Virgínia	33.36	77.23
Mississippi	40.16	Arkansas	29.76	64.17
Wyoming	39.54	DC	29.22	73.9
DC	39.45	Wyoming	29.22	74.07
Arkansas	39.13	Missouri	28.74	76.06
Missouri	37.77	Idaho	27.85	76.1
Louisiana	36.89	Mississippi	25.77	67.45
Washington	34.69	Washington	25.37	73.14
Kalifornia	34.44	Louisiana	24.88	65.95
Idaho	33.78	Oregon	24.5	82.45
Alabama	32.48	Kentucky	23.43	65.83
Utah	32.19	Kalifornia	22.71	66.33
Kentucky	31.54	Florida	22.19	74.29
Južná Dakota	31.24	Tennessee	21.81	62.97
Tennessee	31.13	Alabama	21.38	70.07
Oregon	31.12	Utah	21.35	78.73
Florida	30.98	Texas	21.31	71.63
Georgia	30.01	Južná Karolína	20.59	66.68

Zdroj: Vlastné spracovanie vychádzajúce z publikovaných dát [30], [51]

3 Identifikácia skúmaných prípadov

Vojenské zmýšľanie, rasové a rodové stereotypy a zbraňová kultúra, predstavujú faktory, ktoré ovplyvňujú identitu každého policajta individuálne a tým vplývajú na celkový výskyt policajného násillia. Existuje však možnosť, že miera policajného násillia nevychádza len z určitého ovplyvnenia policajtovho rozmýšľania, ale že k používaniu násillia policajtov nabádajú aj samotné mechanické postupy nacvičované v rámci tréningových programov a transformované do svalovej pamäte. Programy označované ako bezzátážové deklarujú, že ich elementárne princípy spočívajú v nenásilnom riešení stresových konfliktných situácií. Aktívne premýšľanie nad danou situáciou, jej neustále prehodnocovanie a vyvarovanie sa násilliu až do poslednej možnej chvíle, tvoria základnú charakteristiku tohto typu programu. Líšia sa však tieto programy aj vo svojich mechanických postupoch, alebo ich zdieľajú so záťažovými programami? Na porozumenie tomu či programy sami nabádajú k používaniu sily prehnaným spôsobom, alebo množstvo použitej sily preženú len samotní dôstojníci, je potrebné rozanalyzovať jednotlivé prístupy k štruktúrovaniu tréningových programov od samotných textových manuálov, z ktorých kadeti čerpajú informácie v priebehu celého trvania programu.

Zátážové tréningové programy vytvárajúce rozsiahlu svalovú pamäť kadetov v silne stresovom prostredí, majú naprieč súčasnými policajnými akadémiami menšinové postavenie. Za záťažový označuje svoj program 23 % akadémií. Výskumy štatistických ukazovateľov porovnávajúcich násillnosť policajných interakcií pri rôznych typoch tréningu naznačujú, že prevažne bezzátážové programy sa odzrkadľujú na podstatne menej agresívnom a násilnom správaní policajtov.⁵ Bezzátážové programy umožňujú efektívnejšie regulovať kultiváciu negatívnych charakteristík policajného prostredia, než je tomu v prípade záťažových tréningov. Bezzátážové programy naopak vedú kadetov k vyhýbaniu sa konfliktom a vedú ich k budovaniu dôvery a dlhodobu pozitívnych vzťahov medzi nimi a komunitou (Li et al. 2021, 7). Apel na potrebu chrániť a slúžiť komunite, rešpektovať jej diverzitu a pristupovať k policajnej práci diskkrétne, nepodnecujú u policajtov pocity strachu a nutnosti bojovať s verejnosťou, čo zásadne limituje aj výskyt násilného správania. Na prejavenie vplyvu bezzátážových programov na celkovej podobe policajného prostredia je však potrebné, aby absolventi tohto druhu programu netvorili len marginalizovanú časť policajného zboru resp. konkrétneho oddelenia. S rastúcim počtom

⁵ Projekt autorov Danyao Li, Sean Nicholson-Crotty a Jill Nicholson-Crotty, publikovaný v časopise *The American Review of Public Administration* reprezentuje jeden z takýchto výskumov.

policajtov trénovaných v bezzáťažových programoch, rastie aj ich schopnosť ovplyvňovať podobu policajného prostredia a tým následne aj tréningovú kultúru (Li et al. 2021, 4–5).

Meranie efektu bezzáťažového tréningového programu na mieru použitia smrtiacej sily policajtom, poukázalo na vzájomnú koreláciu týchto dvoch premenných. Efekt rôznych druhov programov bol skúmaný na prístupe čerstvých absolventov policajných akadémií k používaniu smrtiacej sily krátko po nástupe na policajné oddelenia. V prípade policajtov trénovaných záťažovým programom, bolo v totožných situáciách možné pozorovať výrazne vyššie riziko použitia smrtiacej sily, než tomu bolo v prípade policajtov, ktorí absolvovali bezzáťažový program. Vyplýva to z výskumu dopadov bezzáťažových tréningových režimov na intenzitu konfliktnosti a násilnosti interakcií medzi dôstojníkmi a verejnosťou. Analyzovaný súbor dát bol utvorený zlúčením záznamov organizácií CLETA, FBI, UCR, SHR, LEOKA a LEMAS do roku 2013. Výsledné závery boli vytvorené z porovnania 133 mestských a krajských policajných oddelení s vlastnými tréningovými akadémiami.⁶ Bezzáťažové programy je teda skutočne možné spojiť s redukciovou početnosťou aplikácie smrtiacej sily policajtom (Li et al. 2021, 9). Efekt programu má možnosť prejavovať sa aj na celkovom prostredí daného oddelenia a jeho prístupe k používaniu sily, avšak len za predpokladu, že absolventi bezzáťažových programov dokážu v rámci oddelenia nahrádzať policajtov trénovaných a pri službe vychádzajúcich, zo záťažových programov. Schopnosť prekonať zakorenené a dlhodobo prevládajúce negatívne prejavy policajnej služby, typické pre oddelenia s najčastejším výskytom používania smrtiacej sily, naberá na intenzite za predpokladu, že dôjde k obmene aspoň 9 % personálu zboru (Li et al. 2021, 11–13). To zároveň indikuje, že zavedenie deeskalčných techník do záťažových tréningových programov, samo o sebe nemusí priniesť zásadnú zmenu v prejave policajného oddelenia, nakoľko policajní dôstojníci ďalej pokračujú v pôvodných intenciách služby sformovaných záťažovým programom. Je to práve personálna transformácia zboru, ktorá zastáva rolu moderátora vo vývoji polície v smere od vedenia boja so zločinom k ochrannej službe komunite (Li et al. 2021, 13). Uvedené zistenia predstavujú základ pre podporu vzniku hypotézy, definujúcej existenciu korelácie medzi úmrtiami civilistov v dôsledku policajného násillia a tréningovými manuálmi, nakoľko súčasné výskumy dôvodne naznačujú potvrdenie predpokladu, že bezzáťažové programy, ktoré kladú väčší dôraz na deeskaláciu, vyúsťujú

⁶ Výber oddelení, ktoré mali vlastnú akadémiu bol pre výskum zásadný z dôvodu maximalizácie schopnosti určiť pôvod dôstojníkovho tréningu.

do menšieho počtu úmrtí než záťažové.

Kladenie dôrazu na deeskaláciu stresových situácií bez zbytočného vyostrovania konfliktov, poukazuje na zásadnosť významu schopnosti policajta nenásilne kontrolovať konfliktné situácie. Napriek tomu ani bezzáťažové programy nepatria medzi najpopulárnejšie, keďže takúto formu tréningu deklaruje len 8 % akadémií. Najrozšírenejšie tréningové programy predstavujú kombináciu záťažového a bezzáťažového typu, ku ktorému svoj program radí až 69 % akadémií (Reaves 2016, 2). V kombinovaných programoch je síce inšpirácia bezzáťažovými programami neprehliadnuteľná, zastúpenie deeskalačných techník v ňom je však stále spravidla podhodnotené. Tréning verbálnych schopností na reguláciu vypätých situácií bol za roky 2011 – 2013 súčasťou viac ako 80 % záťažových aj bezzáťažových tréningov. Praktické cvičenia simulujúce reálne situácie,⁷ zamerané na vyhodnocovanie hrozby, sú súčasťou len 53 % tréningových programov. Naproti tomu praktické cvičenia simulujúce reálne situácie, zamerané na sebaobranu a použitie strelných zbraní sú prítomne v 98 respektíve 85 % záťažových programov a v 90 respektíve 81 % bezzáťažových programov (Reaves 2016, 6).

Kombinované tréningové programy sú charakteristické aj pre certifikačné jednotky určujúce tréningové štandardy. Úlohou týchto neštátnych organizácií s federálnou pôsobnosťou je formulovať tréningové programy na základe takých hodnôt a postupov, ktoré zefektívňujú policajnú prácu za súčasného zníženia násilnosti interakcií policajtov a civilistov. Jednou z takýchto organizácií je aj *Commission on Peace Officer Standards and Training* (POST), ktorá v súčasnosti zastrešuje takmer 700 samostatných policajných akadémií, naprieč celými Spojenými štátmi so samostatnou pobočkou v každom štáte s výnimkou Havaja. Úlohou organizácie, pôvodne sformovanej a pôsobiacej v štáte Kalifornia, je stanovovať minimálne výberové kritériá pre kadetov, formulovať požiadavky na obsah a formu základného a terénneho výcviku a udeľovať, pozastavovať a odoberať osvedčenia o spôsobilosti výkonu policajnej práce (Sullivan et al. 2005, 349). Prostredníctvom výkonných výborov sídliacich v jednotlivých štátoch, POST vytvára a kontinuálne aktualizuje vlastné tréningové programy pre nastupujúcich policajných dôstojníkov. Deklarovaný je najmä výrazný ohľad na komunitu a teda aj využitie techník na nenásilné zvládanie konfliktov. Zároveň však program aktívne využíva praktické

⁷ Praktické cvičenia simulujúce reálne situácie sa od klasických mechanických cvičení líšia tým, že sa svojou formou a štylizáciou snažia napodobniť skutočný terénny zásah. Mechanické cvičenia sú súčasťou všetkých programov, zatiaľ čo praktické cvičenia sú spravidla prítomné len v záťažových tréningových programoch.

cvičenia simulujúce realitu s kladením dôrazu prioritne na bezpečnosť dôstojníkov. Pri plnení týchto cieľov organizácia aktívne spolupracuje s certifikačnou jednotkou IADLEST, ktorá pre POST slúži ako poradný orgán vo veci prijímania a presadzovania jednotlivých policajných štandardov (Sullivan et al. 2005, 350–351). V súčasnosti organizácia POST označuje svoje programy za bezzátťažové, alebo za vybalansované (rovnomerne rozdelená záťažová a bezzátťažová zložka) v rovnomernom zastúpení, pri 60 % akadémií. Väčší počet rovnako označovaných programov používajú už len štvorročné policajné školy so 65 % akadémií. Priemer pre všetky druhy akadémií naprieč USA predstavuje 52 % (Reaves 2016, 2). Do tohto typu tréningových programov sa radí aj ten formulovaný *Commission on POST California*, určený pre kadetov kalifornských policajných akadémií.

Naproti tomu, tréningový program vyučovaný v policajných akadémiách vychovávajúcich dôstojníkov pre policajné oddelenie v Oklahoma City (*Oklahoma City Police Department* - OKPD), predstavuje zástupcu záťažového programu, založenom na tréningu možných služobných scenárov. Oddelenie Oklahoma City, ktoré je legislatívne organizované ako mestská polícia, predstavuje najväčšie centrálné riadené oddelenie polície v štáte. Oddelenie je zodpovedné za koordináciu procesov všetkých zložiek zodpovedných za vnútroštátne vymáhanie právneho poriadku (Oklahoma City Police Department, Police 2022). Využívané záťažového tréningu bolo pre oddelenie typické od samotného vzniku a na jeho princípoch je založená aj väčšina súčasných kurzov a cvičení, ktoré program tvoria (Oklahoma City Police Department, CLEET Training 2022). Záťažové tréningové programy sú v prípade oddelení mestských polícií preferované aj vo všeobecnosti. Túto formu tréningov preferuje 50 % akadémií mestských polícií, zatiaľ čo bezzátťažové programy preferuje len 16 % z nich. Zvyšných 34 % akadémií deklaruje svoje programy za vybalansované. Záťažová forma tréningu sa častejšia vyskytuje už len v prípade akadémií úradu Šerifa (*Sheriff's office*) a štátnych polícií resp. diaľničných hliadok (*State police/Highway patrol*) (Reaves 2016, 2). K aktívnemu zavedeniu techník zameraných na nenásilné riešenie konfliktných situácií došlo v prípade oddelenia Oklahoma City až v roku 2014, kedy bol existujúci program doplnený o tento typ cvičení (The City of Oklahoma City 2022). Skutočnosť, že sa vplyv deeskalačných techník na výstupoch oddelenia výraznejšie neprejavil je dokumentovaná faktom, že sa polícia Oklahoma City radí medzi oddelenia s najvyššou mierou výskytu policajného násillia končiaceho sa smrťou civilistu (Peeples 2020). Hlavné mesto štátu Oklahoma sa pri porovnávaní usmrtení civilistu policajnou strelbou vo veľkých mestách umiestnilo v prvej

trojici miest 4-krát za posledných 7 rokov (Police Scorecard 2021). Oklahoma zároveň predstavuje štát, ktorý mal medzi rokmi 1980 až 2019 najväčší celkový počet úmrtí civilistov v dôsledku policajného násillia a od roku 2000 je taktiež štátom s najväčším počtom obetí policajného násillia tmavej farby pleti (Sharara et al. 2021, 1247). Oklahomskí policajní dôstojníci sa navyše medzi rokmi 1980 až 2018 dopúšťali pri úmrtiach civilistov v dôsledku ich zákroku, nesprávnej klasifikácie alebo dokonca úplnej ignorancie hlásenia príčiny smrti a to až v takmer 84 % prípadov, čo je taktiež najviac spomedzi všetkých amerických štátov (Sharara et al. 2021, 1244).

Z pohľadu výskytu počtu prípadov policajného násillia končiaceho sa smrťou, sa Kalifornia odkláňa od celoamerického priemeru len mierne. Pri celkovom počte 1348 úmrtí v dôsledku použitia sily policajtom medzi rokmi 2013–2020, predstavuje 34,43 úmrtí na milión obyvateľov 1,14 násobok celkového priemeru 30,08 úmrtí na milión obyvateľov. V prípade Oklahomy predstavuje 245 úmrtí v dôsledku použitia sily policajtom, 62,53 úmrtí na milión obyvateľov a teda až 2,07 násobok federálneho priemeru (Campaign Zero 2021). S výnimkou úmrtí spôsobených policajným násillím sa však charakteristiky sledovaných prípadov vzťahujúcich sa na násillie spojené s kriminálnou činnosťou výrazne nelíšia. Kým v Kalifornii dochádza k 4,40 prípadom násillných kriminálnych činov na 1000 obyvateľov (Neighborhood Scout, California 2022), v Oklahome je ich 4,61 (Neighborhood Scout, Oklahoma 2022). Násillné kriminálne činy predstavujú okradanie, napadnutie, znásillnenie a vraždy, pričom medián počtu takýchto činov na celé USA sú 4 prípady (Neighborhood Scout, California 2022). Zásadnú odchýlku nepredstavuje ani pomer počtu policajtov na 100 tisíc obyvateľov. V Kalifornii pracovalo v oblasti vymáhania právneho poriadku v roku 2022 presne 148 180 zamestnancov a teda na každých 100 civilistov pripadalo 374 príslušníkov zboru. V Oklahome pracovalo pre zbor 16 409 zamestnancov, čo sa prenáša do počtu 409 príslušníkov zboru na 100 tisíc občanov. Obe sledované oddelenia zaostávajú za celoamerickým priemerom, ktorý predstavuje 441 príslušníkov na 100 tisíc civilistov (World Population Review 2022). Početnosť prípadov úmrtia civilistu po násillnom zákroku policajta v rámci oddelenia polície Oklahoma City, teda nemožno prisúdiť nedostatočnému personálnemu obsadeniu oddelenia. Mimo toho sú obidve oddelenia veľmi podobné aj z hľadiska efektivity ich služby. Výskum vedený nezávislou skupinou *Police Scorecard*, hodnotil jednotlivé policajné oddelenia na základe ich schopnosti nepoužívať násillie pravidelne, zatýkať podozrivých menej v prípade menších porušení poriadku, úspešne doriešiť otvorené vyšetrovania a ďalších. Skúmané

prípady obdržali v tomto hodnotení takmer identickú známku, 45 % v prípade Kalifornie a 46 % v prípade Oklahomy (Police Scorecard 2021). Obidva zbory sa teda v rámci vnútornej efektivity vzájomne výrazne neodlišujú.

Oba tréningové manuály sú aktívne využívané dostatočne dlho na to, aby mali možnosť ovplyvniť prejavy policajných príslušných policajných oddelení, v ktorých kadeti po skončení tréningu službu najčastejšie vykonávajú. Tréningový manuál mestskej polície Oklahoma City je používaný od roku 2014, zatiaľ čo manuál agentúry POST Kalifornia od roku 2007. Postavenie Kalifornie ako typického príkladu policajného zboru s priemerným výskytom policajného násilia končiaceho úmrtím civilistu a Oklahomy ako štátu, ktorý je vo vzťahu k policajnému násiliu jedným z najproblematickejších, z nich robí vhodných zástupcov pre analýzu a porovnanie, ktoré môže poukázať na rozdiely stojace za príčinou diametrálne odlišného množstva počtu prípadov policajného násilia.

4 Metodika hodnotenia

Pre vyhodnotenie a následné porovnanie tréningových manuálov reprezentujúcich dva rozdielne typy programov, sú manuály rozdelené do troch hodnotených kategórií. Jednotlivé kategórie pokrývajú prístup tréningových manuálov ku kľúčovým prvkom, vplývajúcim na vznik policajného násillia. Každá kategória disponuje súborom vlastných otázok, formulovaných špecificky za účelom analýzy kritických aspektov, ktoré v celkovom obraze ovplyvňujú mieru výskytu policajného násillia. Tréningový program navrhnutý tak, aby sa násilliu vyvaroval v maximálnej možnej miere, by mal vo svojich manuáloch reflektovať všetky dôležité oblasti, ktoré sú podstatou jednotlivých otázok. V závislosti od miery vplyvu na podvedomú akceptáciu aplikácie násillia zo strany kadetov, sú hodnoteným kategóriám pridelené bodové hranice, ktorých celkový súčet predstavuje 100 bodov. Otázky reprezentujúce interné rozdelenie kategórií, sú ďalej ohodnotené vlastným počtom bodov, pričom ich celkový súčet tvorí maximum danej kategórie. Výšku bodov priradených k jednotlivým otázkam určuje ich relatívnu schopnosť ovplyvniť kadetove vnímanie policajnej práce. Zároveň sú otázky formulované tak, aby na ne bolo možné odpovedať jednoznačne – buď áno, alebo nie. Celkový súčet bodov individuálnych otázok tvorí maximum danej kategórie. Kladná odpoveď na otázku jej udeľuje plný počet bodov, naopak pri zápornej odpovedi k udeleniu bodov nedochádza. V situácií, kedy sa manuál o istom probléme zmieňuje, avšak neposkytuje jeho špecifikám dostatočnú pozornosť, je možné udeliť polovičný počet bodov. Na vyhodnotenie otázky s následným udelením bodov, je teda nevyhnutné analyzovať obsah manuálov kvalitatívne a kriticky.

Kapitola 6 Analýza tréningových programov, teda vo svojich podkapitolách najskôr sumarizuje hlavné postoje manuálov ku príslušným témam hodnotených kategórií a až následne ponúka ich obsahovú analýzu a hodnotenie. Výsledný počet bodov získaný konkrétnym manuálom predstavuje hodnotenie, ktorého výška je priamo úmerná schopnosti manuálu kontrolovať podnecovanie budúcich dôstojníkov k páchaniu policajného násillia. Použitý metodický postup hodnotenia vychádza z teoretickej konceptualizácie príčin vzniku policajného násillia v teoretickej časti práce. Jeho štruktúra je však základnou premisou pre vytvorenie univerzálneho systému na vyhodnocovanie role a významu tréningových manuálov v tomto procese a je predmetom ďalšieho vývoja spojeného s prehlbovaním poznatkov o skúmanom fenoméne.

4.1 Kategórie a podoblasti

Rola policajta v komunite, 40 bodov

- a) Prezentuje manuál službu verejnosti a ochranu komunity za hlavný cieľ policajnej práce? 10 b
- b) Venuje sa manuál potrebe porozumenia a akceptácie kultúrnych, rasových a rodových rozdielností v spoločnosti? 10 b
- c) Upozorňujú manuály na skutočnú rizikovosť policajnej práce? 10 b
- d) Zdôrazňuje manuál potrebu adekvátnej komunikácie s komunitou? 5 b
- e) Dáva program priestor identifikácii očakávaní komunity a definícií procedurálnej spravodlivosti? 5 b

Aplikácia sily v porovnaní s významom deeskalačných techník, 40 bodov

- a) Je pri opise využívania sily zdôrazňované, že existujú aj nástroje zamerané na deeskaláciu a riešenie konfliktu nekontaktnou formou? 10 b
- b) Obsahuje manuál vlastné doplnkové podmienky, kedy je možné použiť násilie nad rámec platných legislatívnych predpisov? 10 b
- c) Zdôrazňuje manuál potrebu počas zásahu kontinuálne prehodnocovať situáciu na základe dynamicky sa meniacich okolností? 5 b
- d) Venuje manuál pozornosť kontrole agresivity a strachu? 5 b
- e) Uvádza manuál príklady konkrétnych situácií, kedy je možné aplikovať silu? 5 b
- f) Ako manuál referuje o navádzaní k spolupráci s verejnosťou? Používa jazyk: a) vynútiť si súhlas, zaistiť si spoluprácu, vyžadovať úkon, alebo b) dosiahnuť spoluprácu, dobrovoľné podriadenie sa, dobrovoľný súhlas 5 b

Interné posudzovanie (nad)užívania sily, 20 bodov

- a) Stanovuje sa nevyhnutnosť vzájomnej kontroly policajtov a identifikácie prípadov použitia neprimeranej sily, alebo diskriminácie súvisiacej s rasovými a rodovými predsudkami? 5 b
- b) Ukladá manuál povinnosť dôstojníkovi aktívnej momentálnej intervencie v prípade, že je svedkom porušovania právnych a etických noriem policajnej služby zo strany kolegu? 5 b
- c) Pripomína manuál ochranu dôstojníka, ktorý na problematiku správania kolegu upozornil? 5 b
- d) Definuje manuál následky čakajúce na dôstojníkov, ktorí sa uchýlia k zneužitiu sily? 5 b

4.1.1 Rola policajta v komunite

Prezentácia úlohy a postavenia policajta v komunite priamo súvisí s prejavom a vnímaním policajnej služby ako takej. Tak ako uvádza kapitola 3 Faktory vplývajúce na vznik policajného násillia, to akým spôsobom vníma policajt svoju úlohu v rámci komunity, v ktorej službu vykonáva, má zásadný dopad na formovanie vojenského zmýšľania u jednotlivých dôstojníkov. Pokiaľ je zo strany manuálu a teda následne celého tréningového procesu zdôrazňovaná angažovanosť policajta v komunite, dôstojník ostáva omnoho výraznejšie zapojený do jej fungovania a tým má možnosť pozitívne formovať jej prejavy. Dochádza tak k eliminácii chápania vlastného postavenia ako bojovníka proti zločinu a tým aj zníženiu celkovej miery rizika, ktorú pre neho služba predstavuje. Prezentácia policajnej služby ako formy participácie na prosperite komunity, pre ktorú je policajt ochrancom, neguje naratív nebezpečnosti policajnej práce a tým zmierňuje množstvo stresu pri jej výkone. Rozvážnejší prístup k službe bez polarizovaných postojov, ktoré stoja za unáhlenou aplikáciou sily zo strany dôstojníka, je dôležitou súčasťou snahy o obmedzenie množstva prípadov, kedy dochádza k zneužitiu policajnej autority.

- a) Prezentuje manuál službu verejnosti a ochranu komunity za hlavný cieľ policajnej práce?

Vytýčenie primárneho cieľa, ktorý sa oddelenie snaží svojou aktivitou dosiahnuť, predstavuje jeden zo základných atribútov formujúcich procesnú a hodnotovú stránku organizácie. Akým spôsobom je cieľ oddelenia nastavený ovplyvňuje etické normy a morálne hodnoty, z ktorých vychádza, a ktoré sa dôstojníci počas služby snažia naplniť. Automaticky je tak ovplyvňované aj vnímanie policajnej práce a jej úlohy v spoločnosti, zo strany dôstojníkov. Ak sa oddelenie svojim cieľom stavia do pozície organizácie určenej na boj so zločinom, vymedzuje tým svojich dôstojníkov zo zvyšku spoločnosti. Zároveň tým oddelenie indikuje autoritárske usporiadanie prevzaté od armády. U samotných kadetov následne dochádza k postupnej úprave ich pohľadu na policajnú službu, až do sformovania vojenského zmýšľania. Naopak v prípade, že oddelenie deklaruje za hlavný cieľ policajnej práce službu verejnosti a ochranu komunity, dôstojník je do komunity integrovaný ako jej súčasť. Kadetove vnímanie služby potom koreluje s týmto cieľom a dôstojník nezastáva rolu bojovníka proti zvyšku spoločnosti, ale rolu jej ochrancu.

- b) Venuje sa manuál potrebe porozumenia a akceptácie kultúrnych, rasových, rodových a hodnotových rozdielností v spoločnosti?

Komunity, v ktorých policajti slúžia, sa môžu líšiť nielen očakávaniami o podobe policajnej služby, ale aj kultúrno-etickými hodnotami, ktoré vyznávajú, a pre nekonfliktný výkon služby je potrebné ich akceptovať. V niektorých komunitách je ku príkladu nevyhnutné akceptovať historické konotácie, ktoré na jej formovanie vplývali, v iných zase kultúrne zvyklosti ovplyvňujúce spôsoby ich každodenného fungovania. V niektorých prípadoch dané charakteristiky nemusia byť prijímané dobrovoľne (napr. generačná chudoba), sú však určitou súčasťou ich identity, ktorú sa musí policajt naučiť akceptovať, tolerovať a prispôbiť jej formu výkonu svojej služby. V opačnom prípade dochádza k narušeniu dôvery vo vzťahy policajných dôstojníkov s komunitou, a tým následne k zvýšeniu rizikovosti policajnej práce, nevyhnutne spojenou s množstvom aplikovaného násilia. Rovnaké inštancie hodnotovej diverzity platia aj pre jednotlivých občanov, ku ktorým je takisto potrebné pristupovať individuálne.

- c) Upozorňujú manuály na skutočnú rizikovosť policajnej práce?

Nepomer v alokácii tréningových hodín v rámci tréningového programu smerom k cvičeniam a aktivitám, zameraným na zvládanie stresových situácií, vytvára u dôstojníkov dojem veľkej nebezpečnosti policajnej práce. Pocit neustáleho ohrozenia v akejkoľvek fáze výkonu služby však prispieva k zintenzívňovaniu psychického tlaku, ktorému dôstojníci čelia. Stres zo služby a strach z ohrozenia ich životov následne prispieva k zvýšeniu frekvencie a intenzity, s akou sa dôstojník uchýľuje k aplikácii sily. Rozloženie hodín medzi jednotlivé oblasti tréningu však nereflektuje skutočné rozloženie aktivít, z ktorých sa skladá bežná každodenná služba. Do situácií, v ktorých je dôstojníkov život či zdravie skutočne ohrozené, sa dostáva len zriedkavo. Pokiaľ tréningový manuál kadetov oboznámi s tým, že k využitiu fyzických silových techník nedochádza s pravidelnou frekvenciou, sila začína byť vnímaná ako forma nástroja, ktorý je možné využiť len v nevyhnutných prípadoch.

- d) Zdôrazňuje manuál potrebu adekvátnej komunikácie s komunitou?

Kým terénne zásahy zahrňujúce ohrozenie života a zdravia sú len zriedkavé, služba v komunite, v ktorej policajt pôsobí je veľmi bežná. Množstvo konfliktných situácií, do ktorých sa dôstojník počas služby dostane je možné efektívne deeskalovať, bez potreby

fyzického zákroku a použitia sily. Najčastejším nástrojom, s ktorým sa kadet bude dostávať do kontaktu je preto komunikácia. Tá je aplikovateľná nielen ako nástroj na riešenie konfliktov, ale aj ako nástroj na zlepšenie vzťahov komunity s políciou a šírenie morálnych hodnôt, ktoré fungujú ako prevencia pred vznikom ďalšej kriminality.

- e) Dáva program priestor identifikácií očakávaní komunity a definícií procedurálnej spravodlivosti?

Vnímanie a akceptácia toho, čo komunita od polície očakáva, predstavuje predpoklad pre efektívne fungovanie vzájomného vzťahu. Konanie policajtov v súlade s komunitnými očakávaniami prispieva k ich ochote podriať sa policajnej autorite, čo následne znižuje pravdepodobnosť vzniku konfliktných situácií. Ak je kadet zoznámený s charakteristikami procedurálnej spravodlivosti, ktorá predstavuje základné očakávanie komunity od podoby dôstojníkovho správania, a jej dôležitosťou pre zachovanie integrity polície ako služby verejnosti, dostáva možnosť prikladať komunitným očakávaniam zvýšenú pozornosť. Každá komunita môže mať svoje očakávania rozdielne a preto je nevyhnutné k nim vždy pristupovať s rešpektom.

4.1.2 Aplikácia sily v porovnaní s významom deeskalačných techník

Aplikácia sily pri zásahu zo strany policajta je vo vybraných prípadoch skutočne nevyhnutným nástrojom pre zaistenie bezpečnosti a právneho poriadku. Zároveň je však v záujme predídania zneužívaniu sily v podobe policajného násillia dôležité zdôrazňovať, že jej aplikácia je možná len v skutočne nevyhnutných prípadoch. Forma a postupy akými sa aplikácia sily využíva a ako sa k nej pristupuje, ovplyvňuje aj početnosť prípadov, v ktorých dôjde k jej nadmernému použitiu. Naproti tomu zvýrazňovanie významu, podstaty a účinnosti deeskalačných techník, nielenže znižuje početnosť prípadov policajného násillia, ale taktiež znižuje mieru rizika, ktorému sú policajti pri zásahu vystavení. Zvládnutie týchto techník a ich efektívne využívanie v praxi pomáha znižovať stres pri zásahu a vedie k nekonfliktným riešeniam sporných situácií.

- a) Je pri opise využívania sily zdôrazňované, že existujú aj nástroje zamerané na deeskaláciu a riešenie konfliktu nekontaktnou formou?

Vyčerpanie všetkých dostupných možností pred uchýlením sa k aplikácii sily, je nevyhnutným predpokladom pre obmedzenie frekvencie využívania sily ako nástroja pre získanie kontroly nad konkrétnou situáciou. Tak ako rozvádza kapitola 4 Identifikácia

skúmaných prípadov, správne využitie deeskalačných techník navyše prispieva k minimalizácii ohrozenia, ktorému policajný dôstojník počas zásahu čelí, nakoľko znižuje pravdepodobnosť fyzického stretu s civilistom. Pri značnom množstve situácií dochádza k rapídnej eskalácii výhradne z dôvodu zlej, či neadekvátnej komunikácie oboch zúčastnených strán. Kadet tak prostredníctvom manuálu zisťuje, že by sa mal neustále snažiť o zmiernenie napätia vždy, pokiaľ to situácia dovoľuje.

- b) Obsahuje manuál vlastné doplnkové podmienky, kedy je možné použiť násilie nad rámec platných legislatívnych predpisov?

Pri aplikácii sily sa dôstojníci každého oddelenia riadia primárne štátnou a federálnou legislatívou, ktorá vymedzuje základné hranice toho, aká miera sily je prijateľná a akceptovateľná ako nástroj na vymáhanie právneho poriadku. Po prekročení tejto hranice sa však jedná už o protiprávne konanie aj zo strany dôstojníka. Legislatívne ohraničenie množstva sily s ktorou dôstojníci smú operovať, predstavuje ochranu verejnosti zo strany štátu pred jej prílišným používaním. Štátna legislatíva však nemusí predstavovať jediné rámcovanie policajnej sily. Tréningové programy majú priestor na vymedzenie ďalších vlastných pravidiel a podmienok, za ktorých môže zo strany dôstojníka dôjsť k využitiu sily ešte nad rámec platnej legislatívy. Rozsah a množstvo sily, ktoré dôstojníci pri zásahu môžu využiť je tak dopredu vyučované s limitovanou mierou.

- c) Zdôrazňuje manuál potrebu počas zásahu kontinuálne prehodnocovať situáciu na základe dynamicky sa meniacich okolností?

Terénny zásah predstavuje situáciu, ktorá sa počas jej celého priebehu dynamicky mení a vyvíja. V závislosti od momentálnej podoby situácie sa odvíja aj miera sily, ktorú dôstojník voči podozrivému aplikuje. Dôstojník snažiaci o minimalizáciu sily, ktorou zakročí, musí nad situáciou kontinuálne kriticky premýšľať a vyhodnocovať značné množstvo známych faktorov. Ultimátnym zhodnocovaným aspektom je miera bezprostredného rizika, ktorú podozrivý pre dôstojníka a ostatných ľudí predstavuje. V závislosti od týchto jednotlivých ukazovateľov je následne dôstojník schopný deeskalovať, alebo naopak eskalovať danú situáciu. Kadetom je taktiež touto cestou uvedené do pozornosti, že výkon policajnej služby si vyžaduje schopnosť kriticky premýšľať.

d) Venuje manuál pozornosť kontrole agresivity a strachu?

Individuálne predsudky či už rasové, rodové, náboženské, alebo akékoľvek iné predstavujú podstatný faktor vplývajúci na psychiku policajta pri zásahu a mieru násilia, ktorú použije. Predsudky a stereotypy, ktoré jednotlivec k určitým skupinám ľudí prechováva, sa transformujú do predpojatého správania voči nim. Predpojatosť sa počas stresovej situácie pri zásahu preklápa do zvýšenej produkcie strachu a agresivity. Strata sebakontroly a podriadenie sa negatívnym emóciám následne degraduje dôstojníkov úsudok, čo vedie k prehnaným reakciám vrátane aplikácie sily v neprimeranej miere. Prechovávanie predsudkov a stereotypov si dôstojník nemusí uvedomovať, nakoľko tieto môžu byť podvedomé. Oboznámenie kadetov s existenciou takto skrytých predsudkov a poskytnutie možnosti ich vo vlastných prejavoch identifikovať, dáva kadetom možnosť preventívnej akcie za účelom minimalizácie ich vplyvu na službu. Preventívny postup pozostáva napríklad z absolvovania doplnkových kurzov, zameraných na vysporiadanie sa s podvedomými predsudkami.

e) Uvádza manuál príklady konkrétnych situácií, kedy je možné aplikovať silu?

Presné vymedzenie podmienok a okolností, za ktorých je možné silu použiť, predchádza individuálnej dezinterpretácii jej využiteľnosti zo strany policajta. Limitácia možnosti vlastného výkladu aplikovateľnosti sily znižuje riziko pravdepodobnosti, že sa k jej využitiu dôstojník uchýli unáhle v domnení, že koná v súlade s trénovanými postupmi. Uvedenie konkrétnych príkladov, za akých okolností je preferovaná deeskalácia a kedy prichádza čas na použitie sily, dáva kadetovi bližšiu predstavu o možných scenároch a ich riešeníach. Zároveň sa tým otvára priestor pre manuály na propagáciu a zdôraznenie potreby využitia deeskalačných techník vo väčšine terénnych situácií.

f) Ako manuál referuje o navádzaní k spolupráci s verejnosťou? Používa jazyk: a) vynútiť si súhlas, zaistiť si spoluprácu, vyžadovať úkon, alebo b) dosiahnuť spoluprácu, dobrovoľné podriadenie sa, dobrovoľný súhlas

Rétorika, ktorú manuály pri referovaní o používaní sily využívajú, dáva možnosť nazrieť do spôsobu nahliadania konkrétneho policajného oddelenia na aplikáciu sily pri zásahu a zároveň tým neinvazívnym spôsobom vytvárajú u kadetov vlastný vnútorný obraz o roli policajnej autority a sily. Kým negatívne, tvrdo a agresívne ladené referencie stavajú policajta do role vymáhača právneho poriadku, pre ktorého násilie predstavuje nástroj na

naplnenie svojej povinnosti, pozitívne referovanie o použití sily pre budúcich policajtov indikuje, že jej praktická aplikácia je len úplne poslednou možnosťou v situáciách, kedy totalita okolností nedovoľuje konať inak.

4.1.3 Interné posudzovanie užitia sily

Definícia metodiky hodnotenia a posudzovania dôstojníkov za výkony počas služby a výsledky ich práce, predstavujú faktor vplývajúci či už na vedomú, alebo podvedomú selekciu reakcií na konkrétne situácie. Prísne posudzovanie aplikovania sily a riziko vysokých trestov v prípade porušenia pravidiel pri využití silových techník, môže policajta efektívne motivovať k obozretnejšej manipulácii s nimi. Závažné následky nelegitímneho konania tak predstavujú faktor zastrašenia, ktorý dôstojníkov odrádza od použitia neprimeranej sily. Interné posudzovanie užívania sily zo strany policajného dôstojníka, však nepredstavuje priamu súčasť tréningového procesu, a preto má v celkovom hodnotení nižšiu bodovú váhu.

- a) Stanovuje sa nevyhnutnosť vzájomnej kontroly policajtov a identifikácie prípadov použitia neprimeranej sily alebo diskriminácie súvisiacej s rasovými a rodovými predsudkami?

Dohliadanie na dodržiavanie existujúcich pravidiel pri policajtoch kladúcich ohľad na nenásilný výkon svojej práce, prebieha ako formou verejnej kritiky, tak aj formou posudzovania zo strany policajného kolektívu. Vnímavosť voči vlastným kolegom a ich prístupu k policajnej službe, predstavuje taktiež jeden z parametrov profesionálneho správania, zohľadňujúceho komunitné očakávania. V prípade, že je dôstojník svedkom porušovania zákonných a agentúrnych pravidiel zo strany svojho kolegu je nevyhnutné, aby bol schopný adekvátne zareagovať. Intervencia je dôležitá najmä v prípade aplikácie neprimeranej sily pri zásahu, nakoľko táto môže viesť k ohrozeniu zdravia, či života ako policajtov samotných, tak civilných občanov. Okrem nahlásenia neadekvátneho správania kolegu nadriadenému, je v kritických situáciách potrebná aj adekvátne fyzická intervencia. Formulácia týchto postupov v manuáloch sprístupňuje kadetom potrebu všímavého a pozorného výkonu ich služby voči celému svojmu okoliu, vrátane vlastných kolegov.

- b) Ukladajú manuály povinnosť dôstojníkovi aktívnej momentálnej intervencie v prípade, že je svedkom porušovania právnych a etických noriem policajnej služby zo strany kolegu?

Identifikácia nekorektného správania, diskriminácie určitých skupín obyvateľstva, či používania neprimeranej sily a jeho nahlásenie príslušným osobám, predstavujú len základný aspekt, ktorý je súčasťou riešenia celého problému. Uloženie povinnosti aktívne intervenovať priamo v čase, kedy je dôstojník svedkom porušovania zákonných a organizačných pravidiel obmedzujúcich autoritu a výkon sily policajtov, je ďalším krokom v zmiernení dopadov takéhoto konania. Aktívna intervencia môže mať rôzne formy od verbálneho vystúpenia voči kolegovi, až po fyzické obmedzenie jeho schopnosti pokračovať v páchaní násilia. Oboznámenie kadetov nie len s procesom nahlásenia svedectva nekorektného správania, ale aj s metódami fyzického zásahu voči kolegom, je podstatným elementom pre zamedzenie prípadov zneužívania autority a sily zo strany policajtov. Zárok voči svojmu kolegovi v nevyhnutných prípadoch je zároveň jedným z očakávaní komunity, a preto jednanie daného dôstojníka výrazne vplýva aj ich vzájomný vzťah.

- c) Pripomína manuál ochranu dôstojníka, ktorý na problematiku správania kolegu upozornil?

Stanovenie povinnosti reportovať nekorektné správanie zo strany svojich kolegov musí prichádzať s deklaráciou ochrany ich vlastných záujmov, počas celého procesu šetrenia. Na to, aby existovala ochota dohliadať na dodržiavanie pravidiel aj v prípade iných príslušníkov zboru a priznať ich pochybenia, musí mať dôstojník istotu, že sa sám nestane terčom diskriminačného správania, či už zo strany kolegov, alebo nadriadených. V opačnom prípade, môže dôstojník zo strachu pred recipročným konaním voči nemu samému, nekorektné správanie svojich kolegov zatajovať. Nezahrnutie takejto ochrany v manuáli taktiež indikuje absenciu podpory nižšie postavených dôstojníkov v dôsledku hierarchickej organizácie oddelenia. Základom je preto deklarovanie celého procesu vzájomnej kontroly dôstojníkov, za automatickú súčasť procesného fungovania oddelenia.

- d) Definuje manuál následky čakajúce na dôstojníkov, ktorí sa uchýlia k zneužitiu sily?

Vykreslenie možných následkov vyvedených voči dôstojníkovi, u ktorého je zistené zneužitie svojej autority v podobe nadmernej aplikácie sily, dáva možnosť manuálom zdôrazniť závažnosť takéhoto konania. Zoznámenie sa s potenciálnymi následkami a uvedomenie si ich závažnosti, môže prispieť k prehodnoteniu kadetovho vnímania významu a vážnosti jeho konania. Prehľad rozsiahlosti dopadov šetrenia dôstojníkovho

konania, tak predstavuje faktor odradenia od takéhoto konania. Zároveň je vytváraná motivácia k dodržiavaniu stanovených predpisov. Pre uznanie bodového zápisu v tejto otázke je nevyhnutné presné identifikovanie možných dopadov protiprávneho konania. Prosté začatie vyšetrovania voči dôstojníkovi nie je dôvodom na udelenie bodov.

5 Analýza tréningových manuálov

5.1 Kategória 1

Oklahoma City Police Department

Spoločnosť bez existujúcej kriminality plne stotožnenej s verejným poriadkom je v manuáli polície Oklahoma City Police Department (OKPD) vykreslený ako tzv. „nedosiahnutý ideál“. Primárnou úlohou OKPD je čo najväčšie priblíženie sa tomuto ideálu tak, aby mala spoločnosť možnosť existovať v súlade hodnotami slobody a spravodlivosti. V tejto roli však musí OKPD konať v súlade so zákonnými a súdnymi limitáciami a ohľadom na spravodlivé a nestranné správanie. Úlohou oddelenia nie je vynášať rozsudky ani trestať [4, 5]. Dosiahnutie mieru v slobodnej spoločnosti je závislé od dobrovoľnej súčinnosti s právnym poriadkom, a preto zodpovednosť za dodržiavanie zákona nestojí na strane polície, ale na strane verejnosti. Polícia predstavuje organizáciu, ktorá sa plnohodnotne venuje procesu predchádzania zločinu a jeho zastrášovania. V prípade, že k porušeniu zákona napriek tomu dôjde je polícia zodpovedná za zatknutie tých, ktorí sú zaň zodpovední. Zločin je symptómom spoločenských neduhov, avšak OKPD sa ho nesnaží vyliečiť. OKPD sa snaží o sprostredkovanie vzájomné pochopenia princípov právneho poriadku s komunitou, aby v spoločnosti vznikala podpora pre prevenciu zločinu. Prevencia kriminality zostáva základnou povinnosťou spoločnosti, keďže však spoločnosť v tomto smere zlyháva, je nevyhnutné sa do značnej miery spoliehať s touto úlohou na políciu [4, 6].

Medzi „fundamentálne povinnosti“ dôstojníka sa radí služba ľuďstvu, chránenie životov a majetku, ochrana nevinných pred zločinom, slabých pred utlačovaním a zastrášaním, a mierumilovných pred násilím. Všetky povinnosti sú vykonávané s rešpektom voči ústavným právam, predovšetkým právom na slobodu, rovnosť a spravodlivosť. Policajní dôstojníci majú ísť spoločnosti príkladom vo svojom správaní a hodnotách, ktoré vyznávajú a majú sa nimi riadiť ako v profesionálnom, tak súkromnom živote [4, 9]. Policajt je najtypickejším predstaviteľom štátu a pre väčšinu ľudí predstavuje symbol stability a autority, na ktorú sa môžu spoľahnúť. Správanie dôstojníkov je neustále dôkladne sledované zo strany verejnosti a v prípade, že sú ich činy neprimerané, kritika na nich smerovaná je omnoho výraznejšia než pri iných zamestnaniach.

Štátna aj federálna legislatíva zveruje policajtovi do rúk autoritu zasiahnuť voči všetkým osobám, ktoré existujúcu legislatívu porušujú. Táto autorita však nesmie byť

zneužitá na odopieranie občianskych slobôd. Na ochranu základných práv sa viaže aj dôraz na nediskriminačné správanie dôstojníkov. Zamestnanci oddelenia za žiadnych okolností nesmú úmyselne ani neúmyselne konať spôsobom, ktorý by viedol k diskriminácii či obťažovaniu iného zamestnanca, alebo akejkolvek inej osoby v dôsledku jeho rasy, farby pleti, národnosti, zdravotného znevýhodnenia, veku, náboženstva, pohlavia, či výkonu činnosti súladnej platnými zákonmi [4, 10]. Akékoľvek pochybenie zo strany čo i len jedného dôstojníka, môže spochybniť prácu celého oddelenia. Dôstojníci musia svoje konanie a tvrdenia odôvodňovať pravdivo v súlade so skutočným priebehom udalostí a bez akýchkoľvek predsudkov, či predpojatosti [4, 12]. Pri akomkoľvek konaní príslušníkov policajného oddelenia musí byť zohľadnený verejný záujem. Oddelenie zdôrazňuje aj svoju podporu obetiam a svedkom kriminálnych činov, voči ktorým sa snaží vystupovať čestne a dôstojne s adekvátnym zaobchádzaním [4, 6].

Efektívne vymáhanie právneho poriadku je vo všeobecnosti závislé od výšky úrovne spolupráce OKPD a verejnosti, ktorej má slúžiť. Výkon policajnej služby so snahou o zdvorilosť zo strany dôstojníkov, podporuje vzájomné porozumenie a docenenie polície zo strany verejnosti, naopak drzosť plodí pohrdanie a odpor. Väčšinu verejnosti tvoria občania dodržiavajúci zákony, ktorí právom očakávajú spravodlivé a zdvorilé zaobchádzanie zo strany policajných dôstojníkov. Takéto správanie dôstojníkov nepredstavuje manifestáciu slabosti, naopak potvrdzuje stabilitu a nestrannosť policajnej služby [4, 13].

Vstupný tréning v policajnej akadémii poskytuje všetky schopnosti dôležité pre transformáciu kadeta do kvalifikovaného profesionála, s osobitným dôrazom na rozvoj vlastného úsudku a interakcií s komunitou [4, 41]. Mimo základného tréningu majú dôstojníci plnú podporu zo strany oddelenia v dodatočnom vzdelávaní sa, za účelom rozšírenia vlastných individuálnych schopností [4, 42].

Peace Officer Standards and Training California

Primárnou úlohou policajta je podľa tréningového manuálu agentúry California Commission on Peace Officer Standards and Training (CAPOST) chrániť a slúžiť verejnosti a spolu s tým aj zastávať rolu komunitného lídra [2, 21]. Byť lídrom reprezentujúcim etické hodnoty a ciele za účelom dosiahnutia pozitívnej zmeny v spoločnosti, je zodpovednosťou každého dôstojníka. Základným prejavom líderstva je schopnosť efektívne komunikovať a vyjadrovať rešpekt voči členom komunity, čím

zvyšuje svoj rešpekt, dôveru a vplyv. Prostredníctvom komunikácie je následne možné riešiť komunitné problémy priamo v spolupráci s ňou, a tým dosiahnuť profesný úspech. Každý dôstojník musí vo všetkých situáciách vykazovať líderské schopnosti, ktorými má možnosť transformovať svoju autoritu na výkon policajnej služby efektívnym a zároveň etickým spôsobom. Konzistentná a neustála snaha o zastávanie postu lídra v spoločnosti je dôstojníkovou cnosťou, postavená nadovšetko ostatné. Vďaka nemu môže prezentovať a šíriť základné etické hodnoty v podobe dôveryhodnosti, rešpektu, zodpovednosti, spravodlivosti a starostlivosti [1, 15].

Dôstojníci v rámci služby pracujú primárne so svojou autoritou a mocou. Autoritu získavajú prostredníctvom štátnej legislatívy, moc si však musia vybudovať. Budovanie moci je proces formovaný skrz vzájomný rešpekt medzi dôstojníkom a komunitou. Budovanie vzťahov a tým moci v prostredí komunity je nesmierne dôležité, pretože autorita samotná nemusí byť vždy dostatočná na dosiahnutie požadovaného výsledku [1, 17–18]. Dôstojníci majú možnosť zadržať inú osobu a pozbaviť ju slobody počas jej čakania na súdne rozhodnutie, avšak tieto schopnosti môže dôstojník využívať len v rámci širšej služby pre spoločnosť. Využívanie profesionality a vodcovstva na riešenie konfliktov a dosiahnutie najlepších možných výsledkov v konkrétnych situáciách predstavuje ducha policajnej práce, ktorého musí prijať každý dôstojník [1, 44].

Z pohľadu komunity dochádza k udeleniu dôvery dôstojníkom, že svoju moc a autoritu budú využívať diskrétno za účelom zaistenia ich bezpečnosti a právneho poriadku [1, 41]. Policajná práca musí byť vykonávaná v súlade s touto verejnou dôverou. Dobrovoľné podriadenie sa autorite je hlavnou funkciou verejnej dôvery a k porušeniu tohto vzťahu dochádza v prípade, že dôstojník jedná s komunitou bez rešpektu a neeticky [1, 45]. Základom rešpektu voči komunitu a voči konkrétnemu jedincovi, je akceptácia ich hodnôt. Každý jednotlivec prechováva súbor vlastných hodnôt formovaných osobnými skúsenosťami a preferenciami. Tieto hodnoty sa môžu medzi rôznymi osobami a skupinami výrazne líšiť, ale dôstojník k nim musí pristupovať vždy ekvivalentne a so zreteľom. Je nesmierne dôležité, aby každý dôstojník počas všetkých svojich úkonov jednal s verejnosťou veľmi obozretne a bez akejkoľvek predpojatosti. Tá vzniká kombináciou všeobecných stereotypov a osobných predsudkov, ktoré môžu výrazným spôsobom ovplyvňovať rozhodovacie procesy dôstojníka, najmä vo vypätých situáciách. Výkon služby ovplyvnený predsudkami a stereotypmi následne vedie k diskriminačnému, či v niektorých prípadoch až rasistickému konaniu. Manuál uvádza konkrétne príklady

situácií, kedy dochádza k ovplyvneniu dôstojníkovho úsudku predpojatosťou, aby bol tieto situácie v praxi schopný identifikovať [3, 39]. Empatia v podobe snahy o pochopenie hodnôt jednotlivca, alebo skupiny, s ktorou je vedená interakcia, prispieva ku schopnosti vyhnúť sa pôsobeniu fyzickej ujmy [1, 46].

Všetky komunity a individuality spája očakávanie, že policajti vo svojej službe budú konať zodpovedne, spravodlivo a s rešpektom. Policajní dôstojníci by mali slúžiť verejnému záujmu, udržiavať komunitu v bezpečí, chrániť ľudské práva, vysporiadať sa s kriminalitou, promptne reagovať na hlásenia a riešiť sporné situácie spravodlivo a nestranne [1, 49]. Štandardy etického správania musia byť v záujme zachovania komunitnej dôvery konzistentne vysoké [1, 47]. Za týmto účelom zlepšovania komunitných vzťahov je taktiež významný dôraz na sebadisciplínu a spoľahlivosť pri výkone procesu presadzovania právneho poriadku [2, 36]. V prípade, že dôstojníci konajú v súlade s platnou legislatívou a etickými hodnotami, majú možnosť obstať aj pred verejnou kontrolou [2, 59].

5.2 Analýza kategórie 1

Oklahoma City Police Department

Operačný manuál polície mesta Oklahoma City jasne definuje hlavnú úlohu polície. Tú predstavuje snaha o maximalizáciu limitácie kriminálnej činnosti na území jej jurisdikcie. Manuál využíva veľmi intenzívnu rétoriku obsahujúcu rôzne metaforické premostenia, narážajúce na vykreslenie negatívneho charakteru kriminálnej činnosti a zvýraznenie poslania polície, ktorou je znižovanie existencie kriminality. Policajný dôstojník predstavuje ultimátny eticko-morálny ideál, ku ktorému by sa mali všetci členovia americkej spoločnosti snažiť priblížiť. Interpretácia je však problematická s ohľadom na podvedomý vnem, ktorý kadetom o roli polície v spoločnosti ponúka. Hodnotové vymedzenie polície zo zvyšku spoločnosti a kladenie dôrazu na boj s kriminalitou, sú prejavmi spoločenskej diverzifikácie a formulácie naratívu „my“ vs. „oni“. Manuál tak v sebe kóduje základ pre vytvorenie vojenského zmýšľania u kadetov a ich postavenie do role bojovníkov proti zločinu. Služba komunite a ochrana životov a majetku sú zmieňované podstatne zbežnejšie, bez hlbšieho hodnotového rozvetvenia týchto aspektov služby a označuje ich len za služobné povinnosti.

Jasné vymedzenie sa na boj proti páchatelom kriminálnej činnosti, však dáva priestor na zamedzenie diskriminačnej činnosti. Akceptácia kultúrnych a rasových

rozdielností sú v manuáli uvedené nielen ako hodnotový rámec oddelenia, ale aj ako dôležitý aspekt jeho relevancie a profesionality. Diskriminačné správanie dôstojníkov je prezentované ako zásadný problém pre zachovanie integrity oddelenia. Naproti tomu manuál úplne opomína problematiku prejavov predpojatosti, ktorá môže dôstojníka ovplyvňovať v jeho rozhodovacích procesoch. Nielenže neuvádza konkrétne postupy na ich identifikáciu a následnú limitáciu, nespomína ani existenciu podvedomých predsudkov a stereotypov, ktoré sa môžu v stresových situáciách prejaviť a mať zásadné dopady na dôstojníckove konanie počas zásahu.

K zmieneniu skutočnej rizikovosti policajnej práce, či prezentácií štatistických údajov k prípadom ohrozenia zdravia či života dôstojníka, manuál neprístupuje. Interakcie s komunitou, ktorej hlavným nástrojom je komunikácia, z pohľadu manuálu predstavuje jednu zo základných oblastí, ktoré kadeti potrebujú rozvíjať. Zdvorilé vystupovanie dôstojníkov je síce prezentované najmä ako prostriedok na zefektívnenie policajnej práce, ale napriek tomu učí kadetov rešpektu voči komunite. Apel je v tejto oblasti kladený aj na vzdelávanie už aktívnych a skúsených dôstojníkov, nakoľko pravidelná aktualizácia vedomostí dáva možnosť dôstojníkom prispôbovať sa vývoju komunity. Konkrétne očakávania komunity síce manuál nedefinuje, ale zdôrazňuje nevyhnutnosť zohľadňovať jej aktuálne záujmy Charakteristiku procedurálnej spravodlivosti, však nepribližuje vôbec.

Tréningový manuál mestskej polície Oklahoma City, získal v kategórií Rola policajta v komunite 17,5 bodov. Plný počet bodov získal za pozornosť venovanú rozdielnostiam spoločnosti a zdôraznenie potreby komunikácie s komunitou. Manuál taktiež zdôrazňuje potrebu rešpektovať očakávania komunity, ale z dôvodu absencie definície procedurálnej spravodlivosti, získal za túto podoblasť len polovičný počet bodov. Keďže manuál prezentuje policajnú službu ako boj proti kriminalite, čím podporuje formovanie vojenského zmýšľania a nepribližuje skutočnú rizikovosť policajnej práce, za tieto podoblasti nezískava žiadne body.

Peace Officer Standards and Training California

Rola polície v komunite ako základný definičný prvok pre charakterizáciu poslania policajných dôstojníkov, tvorí výrazný prvok tréningového manuálu CAPOST. Služba a ochrana spoločnosti predstavujú základný záujem oddelenia, čomu podriaďuje všetky svoje aktivity, ako aj postupy riešenia jednotlivých aspektov policajnej práce. Policajná práca nespočíva len vo vymáhaní právneho poriadku, ale najmä vo využívaní znalostí

a schopností dôstojníkov k prevencii kriminálnych aktivít tak, aby sa komunita mohla efektívne rozvíjať. Policajnt v komunite zastáva rolu lídra, ktorý ide hodnotovým prejavom príkladom verejnosti, avšak zároveň tvorí jej nedielnu súčasť. Manuál teda dôstojníkov nestavia do opozície voči spoločnosti, alebo jej časti, naopak integruje ich do jej fungovania s dôrazom na ich rolu ochrancov.

Byť súčasťou komunity zároveň znamená akceptovať jej kultúrno-etické hodnoty a spolu s tým aj jej rasové, etnické a národnostné charakteristiky. Akceptácia spoločenských rozdielností, tak nepredstavuje len súčasť hodnotového rámca oddelenia, ale predovšetkým podmienku pre možnosť výkonu služby policajného dôstojníka. Vznik diskriminácie a prejavy rasizmu v policajnej službe, sú v rámci manuálu rozsiahlym spôsobom definované, vrátane podvedomej predpojatosti a jeho vplyvu na dôstojníckove rozhodovanie. Akékoľvek zaváhanie zohľadnenia hodnôt komunity počas zásahu, zvyšuje mieru ohrozenia, ktorému je dôstojník vystavený. Manuál však nijakým spôsobom neposkytuje prehľad o skutočnej rizikivosti policajnej práce. Úplná absencia tohto aspektu skresľuje celkovú predstavu o podobe policajnej služby.

Najrozsiahlejší dôraz manuál kladie na zvýraznenie významu komunikácie dôstojníkov smerom ku komunite, ktorá predstavuje základ pre kooperáciu s ňou a efektívne riešenie všetkých vzájomných stretov. Komunikácia je zároveň primárnym a najčastejšie používaným nástrojom dôstojníka, ktorou môže ovplyvňovať komunitu. Všetky ostatné nástroje síce vyplývajú z jeho legislatívne nadobudnutej authority, avšak ich aplikácia by mala byť len zriedkavá. Manuál pracuje s pozitívnou motiváciou. Nevytvára strach zo služby, ale motivuje tým, že ak dôstojníci vyhodnotia situáciu správne a aplikujú vhodné postupy, ich práca s komunitou sa stane omnoho efektívnejšou a jednoduchšou. Spolu s tým manuál veľmi konkrétne identifikuje očakávania komunity od podoby policajnej práce a poskytuje taktiež charakteristiku procedurálnej spravodlivosti, ku ktorej dodržaniu sa dôstojníci zaväzujú.

V prvej kategórii získal tréningový manuál agentúry POST Kalifornia 30 bodov. Plný počet mu bodov mu bol udelený za všetky podoblasti kategórie, s výnimkou uvedenia skutočnej rizikivosti policajnej práce, ktorú úplne opomína.

5.3 Kategória 2

Oklahoma City Police Department

Vymáhanie právneho poriadku sa skladá z operácií, ktoré častokrát prebiehajú

v zhone. Od kvality a rýchlosti konkrétnych rozhodnutí počas zásahov závisia životy dôstojníkov ako aj ďalších ľudí. Skúsenosti, tréning a úsudok predstavujú aspekty, ktoré dôstojníkovi pomáhajú vyhodnotiť okolnosti konkrétnej situácie a naviesť ho k morálne obhájitelnému a právne legitímnemu rozhodnutiu s nadväzujúcou akciou. Policajný dôstojník musí konať vždy primerane a v súlade s limitmi jeho authority definovanými zákonom, súdnym výkladom a pravidlami oddelenia tak, aby boli ochránené práva ako daného dôstojníka, tak verejnosti.

Zákrok voči jedincovi porušujúcemu právny poriadok nemusí vždy automaticky predstavovať fyzický kontakt medzi oboma stranami. V niektorých prípadoch, kedy sa jedná o menší typ priestupku je možné daného civilistu ústne napomenúť, prípadne nasmerovať k žiadanému druhu správania [4, 25]. Vysporiadať sa s problematickými situáciami profesionálnym spôsobom s minimalizáciou násilných stretov, je záväzkom oddelenia. Policajným dôstojníkom bola zverená zodpovednosť chrániť životy a majetok pred kriminálnou aktivitou, čo si v niektorých situáciách vyžaduje aj aplikáciu sily.⁸ Použitie fyzickej sily je dôstojníkovi zverené štátnou legislatívou, za účelom naplnenia požadovaných povinností policajnej služby. Miera použitej sily je rámcovaná prostredníctvom ústavného konceptu primeranosti. Sila, ktorou dôstojníci disponujú je obmedzená do miery „objektívnej primeranosti“ s ohľadom na okolnosti, ktoré dôstojník v danom momente vníma a spracováva [4, 28]. Objektívna primeranosť je dosiahnutá v prípade, kedy je použité len „primerane potrebné“ množstvo sily na dosiahnutie vyžadovanej akcie a ostatné možnosti boli za daných okolností už využité, alebo by boli neefektívne. Fyzické techniky výkonu sily by nikdy nemali byť použité na trestanie [4, 29].

Niektoré situácie si vyžadujú použitie smrtiacej sily, teda takej, ktorá obeti spôsobí vážnu zdravotnú ujmu, alebo priamo smrť.⁹ Použitie smrtiacej sily proti civilistovi je povolené len v prípade, že má dôstojník „závažný predpoklad“, že jej aplikáciou bude dosiahnutá niektorá z nasledujúcich situácií: aplikáciou smrtiacej sily dôstojník bráni seba, alebo iných pred hrozbou smrti, či vážnej zdravotnej ujmy, ktorá by v opačnom prípade hrozila; aplikácia smrtiacej sily zabráni úniku osoby podozrivej zo spáchania závažného trestného činu po tom ako ostatné vhodné postupy zlyhali. Strelba z idúceho vozidla je povolená v prípade, že naň bolo strieľané alebo sa strelbou hrozilo a strelba na iné idúce

⁸ Všeobecnú definíciu „sily“, s ktorou manuály operujú predstavuje aplikáciu akýchkoľvek donucovacích prostriedkov a techník, ktoré zahrňujú fyzický kontakt s civilistom odmietajúcim konať v súlade s požiadavkami dôstojníka.

⁹ Pojem smrtiacej sily nezahrňuje len strelné zbrane, ale aj všetky nástroje a techniky, ktoré závažnú zdravotnú ujmu, či smrť môžu spôsobiť.

vozidlo je povolená ak sa z neho strieľalo, alebo sa streľbou hrozilo, alebo je vozidlo aktívne prenasledované. „Prosté podozrenie“ nepredstavuje dostatočný dôvod na použitie smrtiacej sily a k jej použitiu nesmie dôjsť ani v prípade, že civilista spáchal priestupok, alebo nenásilný trestný čin [4, 30].

Dôstojníci sú zo zákona povinní použiť len minimálne množstvo sily potrebnej na ochranu seba, alebo iných. Použitie strelných zbraní predstavuje maximálnu možnú silu. Pred použitím strelných zbraní by mal dôstojník vyčerpať všetky ostatné dostupné a relevantné nástroje. Okrem situácií uvedených vyššie, môžu dôstojníci praktizovať streľbu len za účelom utratenia vážne zraneného zvierat'a a za účelom tréningu streľby [4, 31]. Dôstojník svoju zbraň nesmie odovzdať podozrivému, nakoľko tento akt výrazne znižuje jeho šance na prežitie. Vzdanie sa zbrane predstavuje len absolútne poslednú možnosť vo chvíli, kedy je dôstojník presvedčený, že konanie zachráni život jemu, alebo iným ľuďom [4, 33].

Peace Officer Standards and Training California

Zámerom použitia sily dôstojníkom pri akejkoľvek situácii, ktorá je súčasťou vymáhania právneho poriadku, je získať kontrolu nad danou situáciou, alebo jednotlivcom, pokiaľ je to pre jej vyriešenie adekvátne. Dôstojníkom je zákonom delegovaná autorita použiť „objektívne primerané“ množstvo sily. Vždy, keď je to možné by sa však mali snažiť dosiahnuť dobrovoľnú súčinnosť zo strany civilistu bez toho, aby sa akýmkoľvek spôsobom uchýlili k použitiu fyzickej sily. Vedenie konverzácie s občanom, objasnenie kontextu dôstojníkovho konania a prezentovanie potenciálnych možností riešenia situácie, predstavujú základné komunikačné nástroje na získanie dobrovoľného súhlasu zo strany civilistu. Zohľadnenie princípov procedurálnej spravodlivosti vrátane tónu hlasu, neutrality, rešpektu voči členom komunity, pomáhajú zlepšovať efektivitu komunikácie, ktorá vedie k zvýšeniu legitimacy polície a môže prispieť k deeskalácii situácie [2, 17].

Ak je použitie fyzickej sily nevyhnutné, základným kľúčovým aspektom pri jej aplikácii je dodržanie princípu „objektívnej primeranosti“ definovanej Štvrtým dodatkom ústavy a teda maximálne v miere, ktorá je podľa hodnotenia dôstojníka za daných okolností nevyhnutná. Hodnotenie okolností musí zahŕňať: zváženie či podozrivý predstavuje okamžitú hrozbu pre dôstojníka a ďalšie osoby; zhodnotenie závažnosti spáchaného trestného činu; mieru odporu kladeného podozrivým pri zatýkaní; či sa podozrivý pokúšal vyhnúť zatknutiu útekom; miery intenzity, neistoty a rýchlosti vývoja

situácie [2, 18]. Zhodnotenie týchto okolností však predstavuje len základ pri vyhodnocovaní adekvátnej miery sily aplikovanej pri zásahu. Medzi doplnkové avšak nemenej dôležité hodnotiace faktory sa radí: dostupnosť iných spôsobov riešenia situácie; vek; relatívna sila podozrivého v porovnaní s dôstojníkom; počet zasahujúcich dôstojníkov a i [2, 19]. Pri určovaní miery použitia primeranej sily je rozhodujúcim faktorom miera ohrozenia dôstojníka a ďalších zúčastnených osôb [2, 28].

Okolnosti pri zásahu sa menia veľmi dynamicky a preto musí policajt neprestajne prehodnocovať situáciu a správanie podozrivého tak, aby bol pripravený na zmenu prístupu k situácii a promptnej úprave miery aplikovanej sily, či už smerom k deeskalácii alebo eskalácii. Hlavnou úlohou aktívneho prehodnocovania situácie je maximalizácia šance dôstojníka na zisk prevahy a výhody nad podozrivým počas celého priebehu zásahu [2, 29]. Ak má dôstojník „závažný predpoklad“ na to veriť, že osoba ktorú sa chystá zatknúť spáchala verejný priestupok, môže použiť primerané množstvo sily na jeho zatknutie, zabránenie mu v úteku, či prekonanie jeho odporu pri zatýkaní [2, 21].

Ústavné, zákonné právo a judikatúra tvoria len základnú líniu požiadavkou ohľadom autority policajných dôstojníkov na použitie sily v rámci ich služby. Agentúra POST však stanovuje aj ďalšie doplnkové pravidlá a procedúry, ktoré použitiu sily zo strany jej policajných dôstojníkov predchádzajú. Tieto vlastné pravidlá základnú líniu stanovenú legislatívou významne sprísňujú [2, 22]. Medzi tie najdôležitejšie agentúrne podmienky použitia sily vzťahujúce sa aj na aplikáciu smrtiacej sily sa radia: nevyhnutnosť varovných výstrelov; strelba na mladistvé osoby; strelba z idúceho vozidla, akákoľvek sila mierená na hlavu a krk s použitím zbrane [2, 41]. Podriadenie sa podmienkam štátnej a federálnej legislatívy, ako aj podmienkam agentúry tvoria základný predpoklad použitia sily.

Základom toho, ako bude policajt reagovať v nebezpečných situáciách, sú jeho znalosti nadobudnuté počas tréningu. Dôstojníkov taktický výko je spravidla priamo závislý na tom ako dobre a efektívne trénoval požadované schopnosti a znalosti [1, 26]. Príklady situácií, v ktorých je použitá sila primeraná, a v ktorých naopak neprimeraná sú súčasťou manuálu [2, 33]. Vďaka vysokým štandardom na maximálne obmedzenie sily, je aplikácia smrtiacej sily ďalej obmedzovaná len bezprostrednosťou hrozby. Bezprostredné riziko vážneho zranenia či smrti dôstojníka, alebo inej osoby oprávňuje policajta k použitiu smrtiacej sily. Strach samotný však nedáva použitiu smrtiacej sily dôvod na obhajobu jeho využitia [2, 40]. Práve nekontrolovaný strach a hnev vznikajúci pri zásahu sú hlavnými

spúšťačmi váhania, verbálneho napádania a použitia neprimeranej sily zo strany policajta [2, 61]. Nekontrolovaný a častokrát neopodstatnený strach ústi do prehnaných reakcií na potenciálne hrozby, ako aj reakcie na neexistujúce hrozby, založené na predsudkoch a nedostatočnej implementácii predchádzajúcich tréningových a terénnych skúseností [2, 63]. Obdobný vplyv má nekontrolovaný hnev sformovaný počas zásahu, ktorý výrazne obmedzuje úsudok dôstojníka a jeho schopnosť rozhodovania [2, 66].

5.4 Analýza kategórie 2

Oklahoma City Police Department

Pri opise postupov určených na získanie kontroly nad vypätou situáciou zo strany dôstojníka, manuál OKPD poskytuje prehľad najzásadnejších faktorov, ktoré vstupujú do procesu. Okrem uvedenia dôležitej role predchádzajúcich skúseností a tréningu dôstojníka, je postavená do pozornosti aj potreba dôkladného vyhodnotenia miery sily akou dôstojník zasiahne. K pripomenutiu tohto aspektu však dochádza primárne z dôvodu upozornenia na legislatívne obmedzenia vymáhania právneho poriadku zo strany polície. Kadeti sú zoznámení s pojmom „objektívna primeranosť“, ktorý je rozhodujúci pri posudzovaní adekvátnosti zákroku zo strany policajta. K bližšej špecifikácii toho, akým spôsobom situáciu vyhodnotiť tak, aby dôstojník určil množstvo sily v súlade s uvádzanou terminológiou, však nedochádza. Obdobne absentuje definícia rozdielu medzi „závažným predpokladom“, ktorý je pre použitie sily akceptovateľný a „prostým podozrením“, ktoré použitie sily vylučuje. Situáciu nezlepšujú ani doplnkové podmienky oddelenia k aplikácii sily, ktoré sa síce v texte spomínajú pod súhrnným názvom „politika oddelenia“, ale ich konkrétna formulácia ani spôsob akým aplikáciu sily regulujú, však nie je v manuáli uvedené.

Manuál kadetom prezentuje aj alternatívu k použitiu sily, ktorú predstavujú bezkontaktné verbálne techniky získania kontroly nad situáciou. Hlbší opis deeskalačných techník však v manuáli absentuje, rovnako ako apel na ich preferovanie pred aplikáciou sily. Časté pripomínanie ohrozenia životov dôstojníkov, životov ich kolegov a civilistov, zároveň produkuje tlak na policajta pri výbere nástroja, ktorým sa pokúša o rozriešenie konfliktných situácií. Strach z tohto tlaku plynúci, môže následne viesť k eskalácií situácií aj v prípadoch, kedy by využitie verbálnych techník pomohlo dôstojníkovi získať kontrolu nad situáciou. O dôležitosti sebaovládania a kontroly vlastných emócií najmä strachu a hnevu, a ich vplyve na policajtov úsudok, sa navyše manuál vôbec nezmiňuje. Obdobný

efekt má aj sústredenosť na význam držania zbrane, ktorá vytvára dojem, že dôstojníckove prežitie závisí výhradne od jeho prístupu ku zbrani.

K vnímaniu sily ako nástroja pozitívne neprospieva ani rétorika, s ktorou manuál vykladá jej účel. O interakciách dôstojníkov s komunitou sa manuál vyjadruje s použitím spojení ako sú vynútiť si súhlas, zaistiť si spoluprácu, či vyžadovať úkon približne s dvojnásobnou intenzitou oproti slovnému spojeniu dobrovoľné podriadenie sa. Manuál dôstojníkov nevedie ani k aktívnemu premýšľaniu nad danou situáciou, keďže potreba kontinuálneho prehodnocovania jej priebehu sa v texte nespomína. V procese tak dochádza k obmedzeniu významu kritického myslenia dôstojníka pre výkon jeho služby. Príklady situácií, kedy je možné aplikovať silu prítomné nie sú, túto rolu však zastáva prezentácia situácií, kedy je použitie sily zo strany policajta vyslovene zakázané.

Výsledkom formulácie prístupu k sile zo strany manuálu je dojem, že sila predstavuje nástroj v rukách dôstojníkov, ktorí môžu používať ľubovoľne podľa vlastného uváženia, ak svoje konanie dokážu adekvátne odargumentovať. Manuál vo väčšine podoblastí konfrontuje použitie sily len v súvislosti s jej využitím na dosiahnutie požadovaného výsledku, bez pripomenutia závažnosti fyzického stretu medzi dôstojníkmi a verejnosťou. O možnosti deeskalácie konfliktnej situácie sa manuál síce zmieňuje, ale keďže samotné deeskalačné techniky bližšie nešpecifikuje a túto podoblasť hlbšie nerozvíja, dostáva za ňu iba polovičný počet bodov. Len vágne, alebo dokonca úplné opomenutie zvyšných podoblastí kategórie Aplikácia sily v porovnaní s významom deeskalačných techník, znamená, že si manuál žiadne ďalšie body nepripísal. V tejto kategórii teda manuál získal 5 bodov.

Peace Officer Standards and Training California

Agentúra POST v rámci svojho tréningového manuálu pristupuje k aplikácii sily zo strany dôstojníka ako k terminálnemu riešeniu v situácií, kedy snaha o využitie iných postupov okolnosti nedovoľujú. Aj v takom prípade sa však dôstojník musí usilovať o použitie čo najmenšieho možného množstva sily, ktoré je pre danú situáciu relevantné. Dôrazné uvedenie argumentácie, prečo je limitácia použitej sily dôležitá, spočíva ako v snahe znížiť riziko, ktorému je dôstojník vystavený, tak v snahe nepoškodiť vzťah oddelenia s komunitou. Manuál opakovane pripomína, že profesionálne zvládnuté využitie komunikácie a deeskalačných techník, môže byť pri riešení konkrétnych typov stresových situácií efektívnejšie než uchýlenie sa k fyzickej sile.

Legislatívne podmienky použitia sily manuál približuje nielen z pohľadu významu

pre súčasnú službu, ale aj s prezentovaním historických okolností, ktoré k ich prijatiu viedli. Rozvitá charakteristika podmienok dáva možnosť kadetom lepšie pochopiť okolnosti, za akých sa k využitiu sily môžu uchýliť. Legislatívou stanovené podmienky sú doplnené o agentúrne pravidlá, ktoré sú v manuáli presne definované. Jasné uvedenie aspektov, ktoré je pre dosiahnutie „objektívnej primeranosti“ potrebné zohľadniť, poskytuje dôstojníkom pomoc v rozhodovacom procese, ktorý určí mieru aplikovanej sily. Ďalším príspevkom k ujasneniu relevantnosti jednotlivých postupov v rôznych situáciách, sú príklady konkrétnych zásahov s uvedenou reakciou dôstojníka a odôvodnením jej výberu.

Text zároveň uvádza, že terénny zásah predstavuje situáciu, ktorá sa dynamicky mení, čím je ovplyvnený aj výber aplikovateľných nástrojov a techník. Manuál teda kadetov podnecuje k neustálemu premýšľaniu nad danou situáciou a kontinuálnemu prehodnocovaniu okolností, ktorým čelia. Aktívne vyhodnocovanie momentálnej fázy situácie je taktiež podstatné pre elimináciu strachu zo straty kontroly nad situáciou. Možné dopady nekontrolovateľného strachu a hnevu na úsudok dôstojníka a tým aj na jeho bezpečnosť, kadetov zoznamuje s dôležitosťou deeskalačných techník. Rétoricky pristupuje manuál k aplikácii sily obozretne, so snahou o zmiernenie indikácie agresivity pri fyzickom kontakte. Slovné spojenia spájajúce sa s účelom aplikácie sily sa limitujú takmer výhradne na spojenie dobrovoľné podriadenie sa.

Výsledným obrazom role sily v policajnej službe, je jeho predstavenie ako potenciálny nástroj využiteľný v nevyhnutných prípadoch. Jej nasadeniu by však mala predchádzať snaha o bezkontaktné riešenie, vždy ak to okolnosti dovoľujú. Obozretný prístup k opisu fyzickej sily, ako policajného nástroja s pokrytím všetkých dôležitých podoblastí hodnotenej kategórie, mu vo výsledku vyniesol 40 bodov.

5.5 Kategória 3

Oklahoma City Police Department

Vysoká úroveň profesionality musí byť zachovaná aj pri vyvarovaní sa diskriminačnému správaniu zo strany dôstojníka a to či už voči svojim kolegom, alebo iným osobám. Najčastejšie sa diskriminácia vyskytuje v prípadoch vydávania rozhodnutí ohľadom náboru, povýšenia, pridelovania pracovných úkonov, či prepúšťania a je založená na preferenciách určitej rasy, farby pleti, náboženstva, pohlavia, veku a fyzického, alebo psychického zdravia. Rozhodnutia súvisiace so zamestnaním však smú byť robené

len na základe schopností, zručností, kvalifikácie a výkonu daného jedinca [4, 48]. V prípade, že je zamestnanec obeťou, alebo svedkom diskriminácie, musí túto skutočnosť bezodkladne nahlásiť príslušným nadriadeným osobám [4, 49]. Ak je obeťou diskriminácie civilný občan, po podaní sťažnosti bude jeho prípad prešetrený v príslušnej časovej lehote a na základe záveru šetrenia, dôjde k prípadnému vyvodeniu dôsledkov [4, 107]. Pokiaľ je dôstojník svedkom porušenia pravidiel OKPD vo veci aplikácie sily pri zásahu, je povinný tento incident nahlásiť príslušnému nadriadenému a skompletizovať zápis o udalosti s poskytnutím všetkých faktických skutočností a opisom okolností, za ktorých k porušeniu došlo [4, 116]. Použitie akejkoľvek sily a v akejkoľvek miere sa stáva predmetom šetrenia zo strany oddelenia, v rámci ktorého je na základe výpovede dôstojníka, ktorý silu aplikoval a jeho kolegov, ktorí boli svedkami zásahu, vyhodnotená adekvátnosť dôstojníkovho konania. Zistenie porušenia zákonných a organizačných pravidiel počas služby, môže viesť až ukončeniu vzájomnej spolupráce. Záujmy dôstojníka, ktorý podal podnet na prešetrenie svojho kolegu sú chránené až do uzavretia šetrenia [4, 115].

Peace Officer Standards and Training California

Ak je dôstojník svedkom neakceptovateľného, či neetického správania, je povinný zasiahnuť voči kolegovi, ktorý koná takýmto spôsobom [1, 28]. Dôležitosť vlastného úsudku je rovnaká ako pri vyhodnocovaní množstva sily, ktorou policajti zasahuje voči podozrivému [2, 25]. Ak je dôstojník svedkom prejavu diskriminácie, alebo zlého vyhodnotenia situácie a použitiu neprimeranej sily zo strany jeho kolegu, je nútený voči takémuto kolegovi intervenovať a pokúsiť sa mu zabrániť v nevhodnom, či protiprávnom konaní. Aktívna intervencia voči kolegovi porušujúcemu hodnoty oddelenia a princípy procedurálnej spravodlivosti, je zo strany oddelenia vyžadovaná a zo strany komunity očakávaná. V prípade, že by dôstojník voči neprimeranému, alebo protiprávnemu konaniu svojho kolegu nezakročil, dochádza k porušeniu dôverných, partnerských vzťahov s komunitou a zníženiu legitimity polície [2, 73]. Intervencia je nevyhnutná mimo iné z dôvodu, že: je vyžadovaná zákonom; je morálne a eticky správna; je dôležitá pre zachovanie osobnej integrity; dochádza tým k naplneniu procedurálnej spravodlivosti; zachováva sa profesionalita policajného správania a i.

Dôstojníkom sa odporúča verejne v rámci oddelenia deklarovat', že diskriminačné správanie a nadužívanie sily sú pre nich netolerovateľné a sú ochotní postupovať voči ich zamedzeniu. Ak sa zákonne či eticky nekorektné jednanie dôstojníka potvrdí, môže stratit'

nárok na pokračovanie pracovného pomeru v rámci oddelenia [2, 74].

5.6 Analýza kategórie 3

Oklahoma City Police Department

Manuál zásadne vytyčuje dôraz na dodržiavanie legislatívnych pravidiel a organizačných podmienok oddelenia, za účelom predchádzania akejkoľvek forme diskriminácie ako voči členom oddelenia, tak voči civilistom. Rovnako sa vymedzuje voči zneužívaniu autority policajta formou nadmerného využívania sily pri zákroku. Vo veci diskriminácie sú obsiahnuté príklady rôznych situácií, kedy k takto nevhodnému správaniu dochádza, aj keď majoritnú zložku z nich tvoria prípady zamerané na správanie voči kolegom. Uvedenie príkladov kadetom dáva možnosť lepšieho vnímania konkrétnych situácií, ktoré predstavujú diskrimináciu a učia ich identifikovať ju v prípade, že sú jej svedkom. Prenesením týchto zručností do praxe, získavajú možnosť dohliadať na to, či sa jeho kolegovia pri zásahu vyvarujú prejavom diskriminácie. Príklady situácií, v ktorých došlo k nadmernej aplikácii sily však absentujú.

V prípade svedectva akokoľvek nekorektného správania zo strany kolegu, je dôstojník povinný sledovať presne stanovený postup vystúpenia voči nemu, ktorý je súčasťou manuálu. Uvádzaný postup má však len administratívny charakter určený na spracovanie až po skončení zásahu. Priama intervencia na mieste zásahu nie je bližšie charakterizovaná, ani priamo vyžadovaná. Manuál veľmi jasne uvádza, že potvrdenie prípadu, kedy dôstojník poruší pravidlá a podmienky súvisiace s aplikáciou sily, predstavuje dôvod na ukončenie jeho pracovného pomeru. Vzniká tak na dôstojníkov apel, aby boli pri používaní silových nástrojov veľmi svedomitý, pretože ich pochybenie môže viesť až ku strate práce.

Interné posudzovanie (nad)užívania sily je v prípade manuálu mestskej polície Oklahoma City definované rozsiahlym spôsobom. Manuál pomerne detailne pokrýva všetky podoblasti kategórie, s výnimkou povinnosti priamej intervencie dôstojníka voči svojmu kolegovi počas zásahu, ktorú manuál nedefinuje a ani neimplikuje. Tréningový manuál získal v tejto kategórii 15 bodov.

Peace Officer Standards and Training California

Schopnosť identifikovať prejavy diskriminácie za účelom zamedzenia takémuto správaniu, predstavuje spolu so vznikom predsudkov a stereotypov, výraznú zložku

manuálu. Od dôstojníka je vyslovene vyžadované, aby v prípade svedectva porušovania zákonných a hodnotových pravidiel výkonu služby zo strany jeho kolegu, bezodkladne zasiahol. Povinnosť priamej intervencie má v prípade, že nedochádza k fyzickému kontaktu, verbálnu formu. Ak si to však situácia vyžaduje a nadmerná aplikácia sily ohrozuje zdravie či život civilistu, manuál dôstojníkovi ukladá povinnosť priamej fyzickej intervencie. Manuál poskytuje príklady rôznych spôsobov intervencie s rozdielnou intenzitou v závislosti od konkrétnej situácie. Uvedené príklady definujú konkrétne kroky, ktoré sú vhodné na podstúpenie, za účelom zamedzenia pokračovania v nekorektnom správaní.

Nabádaním k deklarácií netolerovateľnosti nekorektného správania medzi dôstojníkmi navzájom, manuál prispieva k internej akcentácii potreby vyvarovať sa konaniu, ktoré rozporuje legislatívne aj agentúrne podmienky výkonu služby. Manuál však výraznejšie nezdôrazňuje ochranu záujmov dôstojníka, ktorý situáciu reportuje po zahájení procesu šetrenia kolegu za neprofesionálne správanie. Presná charakteristika dôsledkov potvrdenej diskriminácie, neetického správania dôstojníka, či aplikácie neprimeranej sily, v podobe ukončenie pracovného pomeru, taktiež zohráva kľúčovú úlohu pri zdôrazňovaní potreby obozretného zaobchádzania s fyzickou silou.

Charakteristika nevyhnutnosti intervencie voči vlastnému kolegovi načrtnutá najmä optikou nevyhnutnosti zaistenia procedurálnej spravodlivosti pre verejnosť, ktorej polícia slúži sa odzrkadľuje v celom procese interného posudzovania pochybení zo strany dôstojníkov. Opomenutie zdôraznenia ochrany dôstojníka počas procesu šetrenia jeho kolegu, ktorého za problematické správanie nahlásil znamená, že manuál v tejto kategórii získal 15 bodov.

Tabuľka 3 Hodnotenie skúmaných prípadov

Katégoria a otázka	Oklahoma City PD	POST California
1a / 10	0	10
1b / 10	10	10
1c / 10	0	0
1d / 5	5	5
1e / 5	2,5	5
2a / 10	5	10
2b / 10	0	10
2c / 5	0	5
2d / 5	0	5
2e / 5	0	5
2f / 5	0	5
3a / 5	5	5
3b / 5	0	5
3c / 5	5	0
3d / 5	5	5
Súhrn	37,5	85

Zdroj: Hodnotenie vychádza zo záverov kapitoly Analýza tréningových manuálov

Záver

Policajné násilie predstavuje fenomén, ktorý výrazným spôsobom ovplyvňuje vzťah americkej spoločnosti k štátnym aj federálnym bezpečnostným zločkám. Snaha o úplnú elimináciu policajného násilia v americkej spoločnosti predstavuje dlhodobý ideál, ktorý by sa štátny aparát zodpovedný za vymáhanie právneho poriadku mal snažiť dosiahnuť v čo najkratšom časovom horizonte. Cieľom tejto práce bolo prispieť do tohto procesu prostredníctvom usmernenia ďalšieho výskumu problematiky vzniku a kontinuity prítomnosti policajného násilia v americkej spoločnosti. V práci boli analyzované tréningové programy a ich textové manuály, určené pre kadetov v policajných akadémiách ako malý fragment zohrávajúci úlohu v procese vzniku motivácie pre páchanie násilia zo strany policajných dôstojníkov.

Prvá časť práce sa venuje zjednoteniu súčasného teoretického zázemia v oblasti výskumu príčin vzniku policajného násilia. Za vznikom policajného násilia stojí veľké množstvo rozličných faktorov, pričom značné množstvo z nich vychádza zo špecifických okolností konkrétnej situácie a individuálnych vlastností dôstojníkov. Identifikácia tých najvýraznejších faktorov poukázala na fakt, že značná časť z aspektov vplyvujúcich na policajné násilie je hlboko zakorenených v policajnom prostredí. Dôstojníci, ako súčasť tohto prostredia sú vo svojom vnímaní policajnej služby výrazným spôsobom ovplyvňovaní. Spolu s tým je ovplyvnené aj ich vnímanie aplikácie fyzickej sily ako nástroja na vymáhanie právneho poriadku. K ovplyvňovaniu zmýšľania a úsudku dôstojníkov dochádza okamžite po ich nástupe do policajnej akadémie, kde sú podrobení tréningovému programu. Neoddeliteľnou zložkou tréningu sú textové manuály, s ktorými sú dôstojníci v kontakte počas celého pôsobenia v akadémií. Manuály definujú etické normy a morálne hodnoty, nevyhnutné pre výkon policajnej práce, ako aj operačné postupy jednotlivých oddelení.

V druhej časti práce boli vybrané prípady skúmané optikou kvalitatívnej analýzy, ktorá umožnila posúdiť ich jednotlivé špecifiká. Spôsob interpretácie a rozdielna akcentácia konkrétnych zložiek policajnej práce sa ukázali byť veľmi dôležité pre vytvorenie celkového obrazu o službe, ktorý je kadetom ponúkaný. Následne boli manuály zasadené do bodového hodnotiaceho systému, ktorý porovnáva prístup manuálov k najdôležitejším faktorom vplyvujúcim na vznik policajného násilia. Práca vytvorila tento systém za účelom poskytnutia jasnej a prehľadnej komparácie kľúčových charakteristík skúmaných prípadov. Systém hodnotenia je aplikovateľný ako univerzálna predloha na

skúmanie akéhokoľvek množstva a typu tréningových manuálov. Výskum ukázal, že kým jadro obsahu skúmaných prípadov je veľmi podobné, interpretácia jednotlivých prvkov policajnej služby v nich je veľmi odlišná. Tento záver dokumentuje veľký nepomer vo výslednom bodovom hodnotení, ktoré manuály obdržali.

Manuál tréningového programu oddelenia mestskej polície Oklahoma City, spadajúceho do kategórie záťažových sa ukázal, ako výrazne menej akcentujúci význam obozretného zaobchádzania so silou. Nijakým spôsobom sa nesnaží o zvýraznenie potenciálnej účinnosti deeskalačných techník ani ich významu pre zníženie rizika, ktorému dôstojníci aj civilisti pri zásahu čelia. Okrem toho jeho definícia role policajného dôstojníka v komunite sa vzťahuje takmer výhradne na boj proti kriminalite. Manuál sa síce snaží kadetom priblížiť potrebu porozumenia a akceptácie kultúrnych, rasových a rodových špecifik komunity spolu s dôrazom na dodržiavanie procedurálnej spravodlivosti, všetky tieto aspekty však podriaďuje primárnemu cieľu polície, ktorým je nastolenie právneho poriadku a nie ochrana komunity. Takáto interpretácia služby podnecuje kadetov k sformovaniu vojenského zmýšľania. Ostrá až agresívna rétorika manuálu prispieva k prezentácii práce ako veľmi nebezpečnej, čím u budúcich dôstojníkov podnecuje strach, ktorý v kombinácii so stresom ľahko prechádza do straty sebakontroly a aplikácie sily v prehnanej miere. Zodpovedný prístup k internému posudzovaniu situácií, v ktorej došlo k aplikácii sily, aj keď s absenciou aktívnej intervencie voči kolegovi páchajúcemu násilie na civilistoch, aspoň čiastočne zvyšuje jeho schopnosť kontrolovať podnecovanie budúcich dôstojníkov k páchaniu policajného násilia. Manuál teda v hodnotení získal 37,5 bodov.

Tréningový manuál agentúry POST Kalifornia reprezentujúci bezzáťažový tréningový program sa stavia k použitiu sily zo strany dôstojníkov omnoho rezervovanejším spôsobom. Fyzická sila ako nástroj na dosiahnutie požadovaného správanie u civilistu, je podľa interpretácie manuálu využiteľný len v absolútne nevyhnutných prípadoch, kedy nie je možné postupovať inak. Manuál zdôrazňuje význam komunikácie počas zákroku a stavia do popredia výsledky efektívneho použitia deeskalačných techník, ktoré znižujú bezprostredné ohrozenie pre všetky zúčastnené strany. Rovnaký dôraz je kladený aj na rozdielnosti v komunite, ktoré musí dôstojník nielen akceptovať, ale taktiež sa s nimi stotožňovať, pretože je jej priamou súčasťou. Vďaka tomu policajná služba nespočíva len v dohliadaní nad dodržiavaním právneho poriadku, ale predovšetkým v jej ochrane a pomoci pri jej ďalšom rozvoji. Diametrálne

odlišná prezentácia role policajta v komunite má zásadný vplyv aj na to, akým spôsobom dôstojníci vnímajú rizikovosť policajnej práce a s akými očakávaniami ku zásahu pristupujú. Výrazne menšie množstvo negatívnych emócií ako je strach a hnev, v spojení s vyššou mierou sebakontroly pri ich zvládaní počas zákroku, potom zabraňujú policajtovi v nadmernej aplikácii sily a páchaní policajného násilia. Napriek tomu, je však presná konkretizácia skutočného rizika, ktorému dôstojníci čelia najväčším nedostatkom manuálu. Nedostatok predstavuje rovnako aj absencia ochrany záujmov dôstojníka, ktorý nahlásil svedectvo policajného násilia zo strany jeho kolegu. Vo výslednom hodnotení manuál získal 85 bodov.

Na základe zistených výsledkov je teda možné sformulovať nasledujúcu hypotézu:

Zo zistení výskumu uvedeného v tejto práci sa javí, že medzi štruktúrou tréningového programu obsiahnutou v textovom tréningovom manuály určenom pre výcvik kadetov pripravovaných na výkon policajnej služby a mierou výskytu policajného násilia, ktoré dôstojníci počas služby páchajú, existuje vzájomná korelácia. Tréningové manuály zohrávajú v procese prenosu charakteristík policajného zboru, ktoré stoja za vznikom policajného násilia kľúčovú rolu a výrazným spôsobom ovplyvňujú zmýšľanie budúcich policajných dôstojníkov. Priamym dôsledkom obsahu a formulácie tréningových manuálov je dôstojníkov náchylnosť k páchaniu policajného násilia.

Kontakt s manuálmi v kombinácii so skladbou tréningovaných zručností a alokáciou tréningových hodín u kadetov ovplyvňuje všetky oblasti služby. Ovplyvnené sú nielen ich rozhodovacie schopnosti, ale aj to akým spôsobom vnímajú rolu polície v spoločnosti a ako pristupujú k nástrojom, s ktorými sú počas služby v kontakte. Vo výsledku tak spôsob prezentácie fyzickej sily ako nástroja na dosiahnutie požadovaného správania v manuáli môže mať priamy dopad na to, či nedochádza k jej nadmernému používaniu a tým páchaniu policajného násilia. Uvedený vzťah a jeho konkrétne prejavy teda predstavujú tému, ktorá si vyžaduje ďalšie bádanie. Rozšírenie výskumu na väčšiu vzorku prípadov pomôže v bližšej identifikácii ďalších kľúčových aspektov vplyvajúcich na vznik policajného násilia ako aj prehĺbeniu možných konotácií tréningových manuálov v tomto procese. Identifikácia a definícia týchto aspektov predstavuje ďalší krok pri riešení tohto dlhodobého problému, ktorý sa dotýka celej americkej spoločnosti.

Summary

Police violence is a phenomenon that profoundly affects American society's relationship with both state and federal law enforcement. Striving for the complete elimination of police violence in American society represents a long-term ideal that the state apparatus responsible for law enforcement should aim to achieve in the shortest possible time frame. The purpose of this thesis was to demonstrate that there is a correlation between the content of training manuals designed for cadets in police academies and the rate of police violence. The thesis analyzed the text-based training manuals designed for cadets in police academies and their role in the process of the emergence of motivation for the perpetration of violence by police officers. The cases examined represent the Oklahoma City Police Department operations manual and the Commission on Peace Officer Standards and Training California training guideline.

First of all, the thesis identifies the most notable factors that stand behind the origins of police violence. A significant number of these are based on the specific circumstances of a particular situation and the individual characteristics of officers. However, the most salient ones are deeply rooted in the police environment. Officers, as part of this environment, are heavily influenced in their perceptions of policing. Along with this, their perception of the application of physical force as a law enforcement tool is also influenced. Influencing the mindset and judgment of officers occurs immediately upon their entry into the police academy where they are subjected to a training program. An integral component of the training is the textual manuals that officers are in contact with throughout their time in the academy.

In the second part of the thesis, the selected cases were examined through the lens of qualitative analysis, which allowed to assess their individual specificities. The way of interpretation and the different accentuation of specific components of police work proved to be very important for the formation of an overall picture of the service offered to cadets. The research has shown that while the core content of the cases studied is very similar, the interpretation of the individual elements of police service in them is very different. This conclusion is documented by the large disparity in the final scores received by the manuals.

Based on the results, the following hypothesis can be formulated:

From the findings of the research presented in this thesis, it appears that there is a correlation between the structure of the training program contained in the text-based

training manual designed for the training of cadets preparing for police service and the rate of police violence perpetrated by officers while on duty. Training manuals play a key role in the process of transmitting the characteristics of the police force that are behind the occurrence of police violence and significantly influence the mindset of future police officers. As a direct consequence of the content and formulation of training manuals, officers' susceptibility to perpetrate police violence.

Exposure to manuals combined with the mix of skills trained and the allocation of training hours for cadets affects all areas of service. Decision-making abilities as well as how officers perceive the role of the police in society and how they approach the tools with which they are in contact during their service are affected by the training program structure. As a result, the way physical force is presented in the manual can have a direct impact on whether it is overused and thus police violence is perpetrated.

Použitá literatura

Primárne zdroje

1. California Commission on Peace Officer Standards and Training (POST). *PC 832 Student Workbook Volume Four: Use of Force Deescalation Version 5.5*. Sacramento, Kalifornia: POST Media Distribution Desk. 2007.
2. California Commission on Peace Officer Standards and Training (POST). *Learning Domain 1 Leadership, Professionalism, and Ethics*. Sacramento, Kalifornia: POST Media Distribution Desk. 2007.
3. California Commission on Peace Officer Standards and Training (POST). *Learning Domain 42 Cultural Diversity/Discrimination*. Sacramento, Kalifornia: POST Media Distribution Desk. 2014.
4. Planning and Research Unit. *Oklahoma City Police Department Operations Manual*. Oklahoma City, Oklahoma: The City of Oklahoma City. 2014.

Knihy

5. Briggs, William. 2017. *How America Got Its Guns: A History of the Gun Violence Crisis*. Albuquerque: University of New Mexico Press.
6. Rahr, Sue a Stephen K. Rice. 2015. *From Warriors to Guardians: Recommitting American Police Culture to Democratic Ideals*. Laurel: U.S. Department of Justice, Office of Justice Programs. National Institute of Justice.
7. Sullivan, Larry E., Marie Simonetti Rosen, Dorothy Moses Schulz a Maria Haberfeld. 2005. *Encyclopedia of Law Enforcement*. Londýn: SAGE Publications Inc.
8. Walker, Samuel a Charles Katz. 2014. *The Police in America: An Introduction*. New York: McGraw-Hill.

Vedecké články

9. Archbold, Carol A. 2012. „The History of the Police.“ V *Policing*, 2–45. Newbury Park: SAGE Publications, Inc.
10. Bradford, David a Joan E. Pynes. 1999. „Police Academy Training: Why Hasn't It Kept Up with Practice?“ *Police Quarterly* 2, (3): 283–301.
11. Buehler, Emily D. „State and Local Law Enforcement Training Academies, 2018 – Statistical Tables.“ *U.S. Department of Justice, Office of Justice Programs: Bureau of Justice Statistics*, júl 2021.

12. Bykov, Olga. 2014. „Police Academy: An Evaluation of the Strengths and Weaknesses of Police Academies.” *Themis: Research Journal of Justice Studies and Forensic Science* 2, no. 1 (Spring).
13. Conti, Norman a James J. Nolan. 2005. „Policing the Platonic Cave: Ethics and Efficacy in Police Training.” *Policing and Society* 15 (2): 166–186.
14. Conti, Norman. 2011. „Weak Links and Warrior Hearts: A Framework for Judging Self and Others in Police Training.” *Police Practice and Research* 12 (5): 410–423.
15. Ford, Robert E. 2003. „Saying One Thing, Meaning Another: The Role of Parables in Police Training.” *Police Quarterly* 6 (1): 84–110.
16. Frank, Edwards, Hedwig Leeb a Michael Esposito. 2019. „Risk of being killed by police use of force in the United States by age, race-ethnicity, and sex.” *Proceedings of the National Academy of Sciences* 116, no. 34 (August): 16793–16798.
17. Haarr, Robin N. 2005. „Factors Affecting the Decision of Police Recruits to ‘Drop Out’ of Police Work.” *Police Quarterly* 8 (4): 431–453.
18. Harrell, Erika a Elizabeth Davis. „Contacts Between Police and the Public, 2018 – Statistical Tables.” *U.S. Department of Justice, Office of Justice Programs: Bureau of Justice Statistics*, júl 2018.
19. Hickman, Matthew J. 2010. „Democratic Policing: How Would We Know It If We Saw It?” *V Race, Ethnicity and Policing: New and Essential Readings*, editované Stephen K. Rice a Michael D. White, 489–504. New York: New York University Press.
20. Hoekstra, Mark a Carly Will Sloan. 2022. „Does Race Matter for Police Use of Force? Evidence from 911 Calls.” *American Economic Review* 112 (3): 827–860.
21. Li, Danyao, Sean Nicholson-Crotty a Jill Nicholson-Crotty. 2021. „Creating Guardians or Warriors? Examining the Effects of Non-Stress Training on Policing Outcomes.” *The American Review of Public Administration* 51 (1): 3–16.
22. Lynch, Caitlin. 2018. „You Have the Right to Remain Violent.” *Social Justice* 45, no. 2/3 (152/153): 75-92.
23. McElvain, James P. a Augustine J. Kposowa. 2008. „Police Officer Characteristics and the Likelihood of Using Deadly Force.” *Criminal Justice and Behavior* 35 (4): 505–521.
24. Reaves, Brian A. „State and Local Law Enforcement Training Academies, 2013.” *U.S. Department of Justice, Office of Justice Programs: Bureau of Justice Statistics*, júl 2016.
25. Sharara, Fablina, Eve E Wool, Gregory J Bertolacci, Nicole Davis Weaver, Shelly Balassyano, Alexandra Watson, Ilse N Dippenaar et al. 2021. „Fatal police violence by race and state in the USA, 1980–2019: a network meta-regression.” *Lancet* 398 (10307): 1239–1255.

26. Swencionisa, Jillian K., Enrique R. Pouget a Phillip Atiba Goffa. 2021. „Supporting social hierarchy is associated with Whitepolice officers’ use of force.“ *Proceedings of the National Academy of Sciences* 118, no. 18 (May).

Webové zdroje

27. Alvarado, Francisco, Michael E. Miller a Mark Berman. „North Miami police shoot black man who said his hands were raised while he tried to help autistic group-home resident.“ *The Washington Post*. Publikované júl 21, 2016. <https://www.washingtonpost.com/news/morning-mix/wp/2016/07/21/fla-police-shoot-black-man-with-his-hands-up-as-he-tries-to-help-autistic-patient/>
28. Andrew, Scottie. „Derek Chauvin: What we know about the former officer convicted in George Floyd's death.“ CNN. Publikované apríl 21, 2021. <https://edition.cnn.com/2020/06/01/us/derek-chauvin-what-we-know-trnd/index.html>
29. Beauchamp, Zack. „What the police really believe.“ *Vox*. Publikované júl 7, 2020. <https://www.vox.com/policy-and-politics/2020/7/7/21293259/police-racism-violence-ideology-george-floyd>
30. Campaign Zero. „Mapping Police Violence.“ Dostupné október 21, 2021. <https://mappingpoliceviolence.org>
31. Federal Bureau Investigation. „Law Enforcement Officers Killed and Assaulted.“ Services. Dostupné január 16, 2022. <https://www.fbi.gov/services/cjis/ucr/publications#LEOKA>
32. Graham, David A. „The Shooting of Jordan Edwards.“ *The Atlantic*, Publikované máj 2, 2017. www.theatlantic.com/politics/archive/2017/05/the-shooting-of-jordanedwards/525141/
33. Hauslohner, Abigail a Ashley Cusick. „Alton Sterling’s relatives weather scrutiny, call for justice.“ *The Washington Post*. Publikované júl 13, 2016. https://www.washingtonpost.com/national/alton-sterlings-relatives-weather-scrutiny-call-for-justice/2016/07/13/dbf0ba60-490f-11e6-bdb9-701687974517_story.html
34. Horton, Alex a Wesley Lowery. „Our City is Hurting’: Protesters Swarm Downtown Sacramento Following Deadly Policing Shooting.“ *The Washington Post*, Publikované marec 21, 2018. www.washingtonpost.com/news/post-nation/wp/2018/03/21/policeshot-a-man-20-times-in-his-back-yard-thinking-he-had-a-gun-itwas-a-cellphone/
35. Horton, Jake. „How US police training compares with the rest of the world.“ BBC News. Publikované máj 18, 2021. <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-56834733>

36. Ingraham, Christopher. „There are more guns than people in the United States according to a new study of global firearm ownership.“ *The Washington Post*. Publikované jún 19, 2018. <https://www.washingtonpost.com/news/wonk/wp/2018/06/19/there-are-more-guns-than-people-in-the-united-states-according-to-a-new-study-of-global-firearm-ownership/>
37. International Association of Directors of Law Enforcement Standards and Training. „National Certification Program.“ About Us. Dostupné november 16, 2021. <https://www.iadlest.org>
38. Kelling, George L. „Police: Law Enforcement.“ *Britannica*. Aktualizované december 17, 2021. <https://www.britannica.com/topic/police/Early-police-in-the-United-States>
39. Klemko, Robert. „Much of America wants policing to change. But these self-proclaimed experts tell officers they're doing just fine.“ *The Washington Post*. Publikované január 26, 2022. https://www.washingtonpost.com/national-security/2022/01/26/police-training-reform/?utm_source=podcasts&utm_medium=referral&utm_campaign=post-reports
40. Lepore, Jill. „The Invention of the Police: Why did American policing get so big, so fast? The answer, mainly, is slavery.“ *The New Yorker*. Publikované júl 13, 2020. <https://www.newyorker.com/magazine/2020/07/20/the-invention-of-the-police>
41. Mahbubani, Rhea. „Officers already get training to deal with biases they may not know they have, but there's no evidence it actually works.“ *Insider*. Publikované jún 16, 2020. <https://www.insider.com/police-defensive-deescalation-techniques-implicit-bias-training-2020-6>
42. Neighborhood Scout. „California Crime.“ Dostupné marec 3, 2022. <https://www.neighborhoodscout.com/ca/crime>
43. Neighborhood Scout. „Oklahoma Crime.“ Dostupné marec 3, 2022. <https://www.neighborhoodscout.com/ok/crime>
44. Oklahoma City Police Department. „About Us.“ Police. Dostupné marec 15, 2022. <https://www.okc.gov/departments/police/about-us>
45. Oklahoma. „Continuing Education – Classroom Training.“ CLEET Training. Dostupné marec 20, 2022. https://www.ok.gov/cleet/CLEET_Training/Continuing_Education_-_Classroom_Training/
46. Peebles, Lynne. „What the data say about police brutality and racial bias — and which reforms might work.“ *Nature*. Publikované jún 19, 2020. <https://www.nature.com/articles/d41586-020-01846-z>

47. Perrett, Connor. „Police trainings across the US have no uniformity. Standardizing them is a step toward fixing the broken system.“ *Insider*. Publikované jún 16, 2020. <https://www.insider.com/national-standards-for-police-training-could-help-reduce-biases-2020-6>
48. Police Scorecard. „Key Findings.“ Dostupné december 17, 2021. <https://policescorecard.org/findings>
49. Police Scorecard. „Police Scorecard Project Methodology.“ About. Dostupné december 17, 2021. <https://policescorecard.org/about>
50. RAND Corporation. „Problem-Oriented Policing in Depth.“ Better Policing Toolkit. Dostupné november 11, 2021. <https://www.rand.org/pubs/tools/TL261/better-policing-toolkit/all-strategies/problem-oriented-policing/in-depth.html#notes->
51. Statista. „Number of registered weapons in the United States in 2021, by state.“ Publikované október, 2021. <https://www.statista.com/statistics/215655/number-of-registered-weapons-in-the-us-by-state/>
52. Stoughton, Seth. „How Police Training Contributes to Avoidable Deaths.“ *The Atlantic*. Publikované december 12, 2014. www.theatlantic.com/national/archive/2014/12/policegun-shooting-training-ferguson/383681/
53. Swaine, Jon. „Michael Brown shooting: 'They killed another young black man in America'.“ *The Guardian*. Publikované august 12, 2014. <https://www.theguardian.com/world/2014/aug/12/ferguson-missouri-shooting-michael-brown-civil-rights-police-brutality>
54. The City of Oklahoma City. „Justice and the Law.“ Social Justice. Dostupné marec 16, 2022. <https://www.okc.gov/government/social-justice/justice-and-the-law>
55. Tompkins, Lucy. „Here’s What You Need to Know About Elijah McClain’s Death.“ *The New York Times*. Publikované január 18, 2022. <https://www.nytimes.com/article/who-was-elijah-mcclain.html>
56. Waxman, Olivia B. „How the U.S. Got Its Police Force.“ *The Atlantic*. Publikované máj 18, 2017. <https://time.com/4779112/police-history-origins/>
57. World Population Review. „Police Officers by State 2022.“ Dostupné marec 14, 2022. <https://worldpopulationreview.com/state-rankings/police-officers-by-state>
58. ZIPPIA. „Chief of Police Demographics and Statistics in the US.“ Aktualizované apríl 18, 2022. <https://www.zippia.com/chief-of-police-jobs/demographics/>

Tézy Diplomovej práce

ZÁVĚREČNÉ TEZE MAGISTERSKÉ PRÁCE NMTS
Závěrečné teze student odevzdává ke konci Diplomního semináře III jako součást magisterské práce a tyto teze jsou spolu s odevzdáním magisterské práce do SIS předpokladem udělení zápočtu za tento seminář.
Jméno: Adam Janovec
E-mail: ajanovec@gmail.com
Specializace (uved'te zkratkou)*: SAS
Semestr a školní rok zahájení práce: LS 2020/2021
Semestr a školní rok ukončení práce: LS 2021/2022
Vedoucí diplomového semináře: Dr. phil. Lucie Kýrová, M.A.
Vedoucí práce: PhDr. Jan Hornát, Ph.D.
Název práce: Vplyv štruktúry tréningových programov na policajné násilie v USA
Charakteristika tématu práce (max 10 řádek): Policajné násilie je v prostredí americkej spoločnosti dlhodobým a stále aktuálnym problémom, ktorý výrazným spôsobom narúša dôveru americkej verejnosti v štátne bezpečnostné zložky. Faktory vplývajúce na vznik policajného násillia sú hlboko zakorené v prostredí polície a sú kontinuálne prenášané na nové generácie policajných dôstojníkov. K ovplyvňovaniu dôstojníkovho vnímania policajnej služby dochádza už od nástupu do tréningového programu v policajnej akadémii, kde je v pravidelnom kontakte s tréningovými manuálmi. Kombinácia interpretácie policajnej služby v manuáloch a absencia zdôraznenia efektivity deeskalačných techník, vplývajú na mieru a frekvenciu používania sily dôstojníkmi.
Vývoj tématu od zadání projektu do odevzdání práce (max. 10 řádek): Téma práce sa od počiatku výskumu výraznejším spôsobom nezmenila. Vzhľadom na absenciu obdobného náhľadu na textové tréningové manuály v súčasnom výskume, práca pristúpila k formulácii vlastnej metodiky pri hodnotení skúmaných prípadov. Tá spočíva v bodovom systéme, ktorý hodnotí manuály po jednotlivých kategóriách definovaných na základe kľúčových faktorov ovplyvňujúcich vznik policajného násillia. Práca však musela z dôvodu celkového rozsahu obmedziť počet skúmaných prípadov, len na dvoch zástupcov z oboch koncov spektra tréningových programov.
Struktura práce (hlavní kapitoly obsahu): 1. Úvod 2. Základná charakteristika tréningových programov 3. Faktory vplývajúce na vznik policajného násillia 4. Identifikácia skúmaných prípadov 5. Metodika hodnotenia 6. Analýza tréningových manuálov 7. Záver
Hlavní výsledky práce (max. 10 řádek): Kvalitatívna analýza skúmaných prípadov ukázala, že jadro obsahu tréningových manuálov je síce v oboch prípadoch obdobné, interpretácia policajnej služby v nich je však veľmi rozličná. Z výsledkov výskumu na vybranej vzorke tréningových manuálov sa javí, že medzi obsahom tréningových manuálov a výskytom policajného násillia existuje silná korelácia. Interpretácia policajnej služby a fyzickej sily ako nástroja na vymáhanie právneho poriadku, môže priamym spôsobom ovplyvniť to ako na ne dôstojník nahliada a teda aj na to, či sa uchýli k spáchaniu policajného násillia na civilistovi.

Prameny a literatura (výběr nejpodstatnějších):

Bradford, David a Joan E. Pynes. 1999. „Police Academy Training: Why Hasn't It Kept Up with Practice?“ *Police Quarterly* 2, (3): 283–301.

Bykov, Olga. 2014. „Police Academy: An Evaluation of the Strengths and Weaknesses of Police Academies.“ *Themis: Research Journal of Justice Studies and Forensic Science* 2, no. 1 (Spring).

Ford, Robert E. 2003. „Saying One Thing, Meaning Another: The Role of Parables in Police Training.“ *Police Quarterly* 6 (1): 84–110.

Frank, Edwards, Hedwig Leeb a Michael Esposito. 2019. „Risk of being killed by police use of force in the United States by age, race-ethnicity, and sex.“ *Proceedings of the National Academy of Sciences* 116, no. 34 (August): 16793–16798.

Haarr, Robin N. 2005. „Factors Affecting the Decision of Police Recruits to ‘Drop Out’ of Police Work.“ *Police Quarterly* 8 (4): 431–453.

Hoekstra, Mark a Carly Will Sloan. 2022. „Does Race Matter for Police Use of Force? Evidence from 911 Calls.“ *American Economic Review* 112 (3): 827–860.

Li, Danyao, Sean Nicholson-Crotty a Jill Nicholson-Crotty. 2021. „Creating Guardians or Warriors? Examining the Effects of Non-Stress Training on Policing Outcomes.“ *The American Review of Public Administration* 51 (1): 3–16. Lynch, Caitlin. 2018. „You Have the Right to Remain Violent.“ *Social Justice* 45, no. 2/3 (152/153): 75–92.

Rahr, Sue a Stephen K. Rice. 2015. *From Warriors to Guardians: Recommitting American Police Culture to Democratic Ideals*. Laurel: U.S. Department of Justice, Office of Justice Programs. National Institute of Justice. Sharara, Fablina, Eve E Wool, Gregory J Bertolacci, Nicole Davis Weaver, Shelly Balassyano, Alexandra Watson, Ilse N Dippenaar et al. 2021. „Fatal police violence by race and state in the USA, 1980–2019: a network meta-regression.“ *Lancet* 398 (10307): 1239–1255.

Etika výzkumu:**

V práci nedochádza ku konfliktu etických záujmov nakoľko práca nespracúva citlivé etické údaje.

Jazyk práce:

Slovenčina

Podpis studenta a datum

01.03.2022

Schváleno

Datum

Podpis

Vedoucí práce

Vedoucí diplomového semináře

Vedoucí specializace

Garant programu

* BAS – Balkánská a stredo-evropská studia; ES – Evropská studia; NRS – Německá a rakouská studia; RES – Ruská a eurasijská studia; SAS – Severoamerická studia; ZES – Západoevropská studia.

** Pokud je to relevantní, tj. vyžaduje to charakter výzkumu (nebo jeho zadavatel), data, s nimiž pracujete, nebo osobní bezpečnost vaše či dalších účastníků výzkumu, vysvětlíte, jak zajistíte dodržení, resp. splnění těchto etických aspektů výzkumu: 1) informovaný souhlas s účastí na výzkumu, 2) dobrovolná účast na výzkumu, 3) důvěrnost a anonymita zdrojů, 4) bezpečný výzkum (nikomu nevznikne újma).

Zoznam tabuliek

Tabuľka 4 Počet úmrtí civilistov vs. množstvo zbraní v civilnom držaní

Tabuľka 5 Počet úmrtí civilistov vs. počet hlásení ozbrojenia podozrivého

Tabuľka 6 Hodnotenie skúmaných prípadov